ಪ್ರೊ॥ ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ

ಜಾತವೇದ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಪಿ. ಎ. ಎಸ್. ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್ಸ್
19, ಜೆ. ಸಿ. ರೋಡ್,
ಬೆಂಗಳೂರು-2

Personal

7-10-1984

ಜಾತವೇದ

ಪ್ರೊ॥ ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ

: ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಪಿ. ಎ. ಎನ್. ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್
ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್ಸ್
19, ಜೆ. ಸಿ. ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು - 2

ಗ್ರಂಥ : ಜಾತವೇದ (ಕವನ ಸಂಕಲನ)

**

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಮೆಸರ್ಸ ಪಿ. ಎ. ಎಸ್. ಪಬ್ಲಿಶರ್ಸ್
ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್ಸ್ 19, ಜೆ. ಸಿ. ರೋಡ್
ಬೆಂಗಳೂರು – 2.
ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : 1984

**

**

ಲೇಖಕ : ಪ್ರೊ : ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ ಎಂ. ಎ.
ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಶಿರಸಿ, (ಉ.ಕ.)

**

ಸಂಪಾದಕ : ಆರ್. ಎಸ್. ಹೆಬ್ಬಾರ್, ಬಿ. ಎಸ್. ಸಿ., ಶಿರಸಿ

**

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧೫-೦೦

**

ಮುದ್ರಕರು : ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್,
ಶಿರಸಿ (ಉ. ಕ.)

-: ಸಮರ್ಪಣೆ :-

ಕಾವ್ಯದ ಓಜಸ್ಸು, ಮಾಧುರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಲಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಹಾಕವಿಗಳೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೃದಂಗಕಾರರೂ ಭಾಗವತರೂ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ, ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರಾದ ದಿವಂಗತ **ಬವಳಾಡಿ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಹೆಬ್ಬಾರರ** ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತ.

ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀ.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಅರಿಕೆ

ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವು ಭಾವರಸಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಸಂಯೋಜನೆ. ರಸವಿಲ್ಲದ ಭಾವವಿಲ್ಲ, ಭಾವವಿಲ್ಲದ ರಸವಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗುವ ಭಾವಗಳು ೪೨. "ಜಾತವೇದದ" ತ್ರಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳು ಅಂಥ ವಿವಿಧ ಕಲಾಭಾವಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾವ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಒಂದು ಮಟ್ಟವೇ ರಸ. ಯೋಗ್ಯತೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಆಸತ್ತಿಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದು ವಾಕ್ಯ. ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಸ್ಫುರಿಸಿದ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು "ಪಿಹಿತಾಪಿಹಿತ" – ಅರೆತೆರೆದ ದೇವಾಲಯದ್ವಾರದಂತೆ! ಪೂರಾ ತೆರೆದಿಡುವುದು ಬೆಳ್ನುಡಿ, ಪೂರಾ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು ಒಗಟು.

ಪದ – ವಾಕ್ಯ – ಛಂದಃಶುದ್ಧಿಗಳು ಶ್ರವ್ಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆಡುಮಾತು ಕಾವ್ಯಕಲಾಮಾಯೆಯಿಂದ "ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ" ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟತೆಯು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಭಾವಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಔಚಿತ್ಯ. ಕಿರಿದರೊಳ್ ಪಿರಿದಂ ಪೇಳ್ವುದರ ರಹಸ್ಯ.

ಸತ್ಕಾವ್ಯಗಳ ಸತತಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪಡೆದ ಶ್ರುತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ "ಎತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಬಲ್ಲುದೆ ?" ಎಂಬ ಗಾದೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಸ್ವಾನುಭವವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅನುಮಾನ, ಉಪಮಾನ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅನುಭವ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜ. ಗೌ. ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ—

"ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜೀವನದ ಅನುಕರಣ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಯೆಯಲ್ಲ, ಪ್ರತಿರೂಪವೂ ಅಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಸಿಧಿಯೂ ಅಲ್ಲ. (ಅದು) "ಜನತಾಂತರ್ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ" ಮೂಲವಾಗುಳ್ಳ (ಮೂಲಾಧಾರವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ) "ನವೀನ ಸೃಷ್ಟಿ" ಎಂದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರ-ಛಿದ್ರವಾಗಿ, ಖಂಡ-ಖಂಡವಾಗಿ, ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಆ ನೂತನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಸಾವಯವ ಸಂಬದ್ಧವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಸತ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ವಸ್ತುವಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವು ಚರ್ಮ ಚಕ್ಷುಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಚಕ್ಷುಸ್ಸುಗಳ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮನೋನೇತ್ರದ ಪಾಟವವನ್ನು (ಅದು) ಮಸುಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ಸತ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಗೋಚರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಗೋಚರಿಸಲು ಭೌತ ಚಕ್ಷುಸ್ಸುಗಳ ಪಟುತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ (ಗೌಣವಾಗಿ) ಅಂತಶ್ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನ ಪಟುತ್ವವು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ಕಾವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ: ಹೊರಗಂಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಒಳಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯಲು (ತೆರೆಯುವುದು) ಅಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ. (ಸಾಹಿತ್ಯಮಾರ್ಗದ ಎರಡನೆಯ ಪುಟ ನೋಡಿರಿ)

ಎಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನೆಂದು ಭಾಸವಾಗುವಂತೆ ಶ್ರವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಲಾರರು. ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಲು ಬರುವವರಿಂದ ಓದಿಸಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವುದೂ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆ. ಅದರಿಂದ ಕವಿದರ್ಶನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. "Emperor's new cloth ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ" ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲಗಾದೆಯಂತಿರುವ ಕಾವ್ಯ ಕಲಾಭಾಸವು (ನಾಟಕ ಕಲಾಭಾಸ ಕೂಡಾ) ಗಬೆಲ್ಸ್ ಸಹಜ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಗಣ್ಯಾಭಾಸರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡೀತು ಆದರೆ ಸಮರ್ಥ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬರೆಯುವ ಸಾಹಿತ್ಯೇತಿಹಾಸದಿಂದ

ಅಂಥ ಸಾರ್ವಭೌಮ ವೇಷಧಾರಿಯು ಮುಗ್ಧ ಬಾಲಕರಿಗೆ ದಿಗಂಬರ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಗೊತ್ತಾದಂತೆ, ಅದರ ಸಾರಶೂನ್ಯತೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿ ಪಂಪನಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವಿಯ ವರೆಗಿನ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಸಾಧನದ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಹಜವಾದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾತ್ರ ಅವರಗಳ ಕೃತಿಗಳ ಮಟ್ಟಗಳ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯನ್ನು ರಸಿಕರ ಮುಂದಿಡಬಲ್ಲದು. ಇದು ಟಿ. ಎಸ್. ಎಲಿಯಟ್ ಸೂತ್ರ.

ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ
ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರರು ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರೂ ಕಾವ್ಯ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ "ಜಾತವೇದ" ಎಂಬ ಈ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯದ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರರು ಅನೇಕ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. "ವಿಚಾರ ಪ್ರಧಾನ ಹಾಗೂ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ" ಇವು ಅವರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಜನಮನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಕವಿತೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡದ ಅವರ ಕಾವ್ಯಾರ್ಥವು ವಿಡಂಬನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

"ಗುಮಾಸ್ತ ಪ್ರಜ್ಞೆ" ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಇನ್‌ಫ್ಲುಯೆನ್ಸಿ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೆಗೆದ ರತ್ನವ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡುತಿರುವೆ ಯತ್ನವ। ಗುಣಿಸಿ ಭಾಗಿಸುತ್ತ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಫೈಲು ಫೈಲನು! ಮಣಿಸಿ ಮೇಲಿನವರ ಮತಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಜೈಲನು। ಕಾಗದಗಳ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸುವಯಂತ್ರವ। ಒಲ್ಲೆ ಮಂತ್ರಿಯಕ್ಷರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಬ ತಂತ್ರವ!"

ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯವಾಗಿಯೂ ಉಳಿದು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹದೇ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಅವರ ವಿಚಾರ ಪ್ರಧಾನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಅವರ ಅಂತರ್ಮುಖ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

"ಸಂಬಳವ ಕೊಡದಿರುವ ಒಡೆಯನ ಪಾದಸೇವೆಯ ಮಾಡಿದೆ, ನಂಬಿಗೆಯನಿಡದಿರುವ ಗೆಳೆಯಗೆ ಸ್ನೇಹ ಸೇವೆಯ ನೀಡಿದೆ. ಉಳಲು ಬಾರದ ಉಂಡು ಮಲಗುವ ಹೋರಿಯನು ನಾ ಸಾಕಿದೆ. ಕೊಳ್ಳಲಾರೂ ಬರದ ಬೆಳೆಯನು ಬೆಳೆದು ಸಂತೆಗೆ ನೂಕಿದೆ. ಮುಂದಿನದನೂಹಿಸಲು ಬಾರದ ವಿದ್ಯೆಯನು ಸಾಸೋಪಿದೆ ಇಂದು ಹಿಡಿದೀ ವ್ಯಾಧಿಗಾಗದ ಔಷಧಿಯ ನಾ ಮಾಡಿದೆ"

ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಂತರ್ ಮುಖವಾಗಿದ್ದರೂ, ಯೋಚಿಸಿದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗಿದೆ. ಅಂತೇ ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಇಷ್ಟೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ರಮ್ಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳದೆ ರಮ್ಯವಾಗಿ ವರದಾ-ತುಂಗಾ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಾಲಿನಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯುವದರಿಂದ ಕಾವ್ಯ "ವೃಷದ್ವತಿ" ಯ ಆವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ? ಅದು ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಪಟ್ಟೈಸಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸತ್ಯಾನೃತಪ್ರಜ್ಞೆ, ದಾಂಪತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೊದಲಾದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು

ರಮ್ಯತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯೊಡನೆ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವದು ಸಾಧ್ಯ. ಅದು ಟರ್ನರ್ ಚಿತ್ರಶಿಲ್ಪದಂತೆ ಬರಿ ಮಂಜು ಮಂಜಾಗಿರಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪದಂತೆ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಬಲ್ಲದು. ಇದು ಶ್ರೀಧರರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದಲ್ಲ. ಎರಡು ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರು ಇವನ್ನು "ಜಾತವೇದ ಪ್ರಜ್ಞೆ" ಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವನ್ನು

ಅವರು ಜೋಪಾನಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಅಂತೇ ರಮ್ಯತೆಯು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ, ಹಿಮವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಅವರ ಆಳವಾದ ರಮ್ಯ ಕವಿತೆಗಳೆಲ್ಲ ಸುಗಮವಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಧರರಿಗೆ ಇದು ಅನಾಯಾಸವಾಗಬಲ್ಲದು. ಈ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಅವರು ಸಾಧಿಸಲಿ!

"ಪ್ರಶಾಂತಿ ನಿಲಯ"
ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ
22-3-1984

ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ್

ನಲ್ನುಡಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ ಸಾಹಿತ್ಯ-ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಗಣ್ಯ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಪ್ರೊ. ಬಿ ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರರ ನೂತನ ಕೃತಿ "ಜಾತವೇದ" ಇದೀಗ ಕನ್ನಡದ ಓದುಗರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರುವ ಸಫಲ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ-ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗಗಳೆಂಡರಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿರುವ ಈ ಕವಿಯ ಪ್ರಸಕ್ತ ವಿಚಾರಸರಣಿ, ಆಲೋಚನೆಯ ಧಾಟಿ, ಚಿಂತನದ ಧೋರಣೆಗಳು ಕೆಲ "ಆಧುನಿಕರಿಗೆ" ಅಷ್ಟು "ಪಥ್ಯ" ವೆನ್ನಿಸದಿರಬಹುದಾದರೂ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯಾದ ಲೇಖಕರು ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತ ಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸ ರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಅನುಭವದ ಪರಿಪಕ್ವ ಫಲವನ್ನು ಈ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಉಣಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ರಮ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ವಿರಳ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ನಡುವೆ ಅಪೂರ್ವ ಸಮನ್ವಯ ವನ್ನು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿಸಿರುವ ಈ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿ ರಚನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನು ಈ "ಜಾತವೇದ" ದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜಾತವೇದಸಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರಾಣಪ್ರಜ್ಞೆ, ಋತಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅದಿತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅಂತರ್ಮುಖ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಬಹಿರ್ಮುಖ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅನಾಸಕ್ತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅವತಾರ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ರುದ್ರಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಇಂಗಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಶಿವಪ್ರಜ್ಞೆ, ಗುರುಪ್ರಜ್ಞೆ, ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ವಿಚಾರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ನವ - ನವೋನ್ಮೇಷಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಿಥ್ಯಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ದಾಂಪತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ವಿಷಮ ದಾಂಪತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ. ಮಾಯಾಬಜಾರ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೀಗೆ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತೂ ಚಿಂತಿಸುವ ಕವಿಯ ಧೋರಣೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ತೆಳುವಾದ ಹಂದರವು ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಗೂ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರ್ವಾಚೀನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆಳಸುವ ಪ್ರಬುದ್ಧ, ಪರಿಣತಮತಿಯ ವಿಚಾರ - ಶೃಂಖಲೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲೂ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇದು ಒಮ್ಮೆ "ಓದಿದೊಡನೆ" ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥವಾಯಿತು, ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಟ್ಟದ ಲಘು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಥವಾ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ, ಆಳವಾದ ಅನುಭವ ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿವಾರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕಾದ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಿ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಷ್ಟು ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಸಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಆಳಕ್ಕಿಳಿದಂತೆ "ಅಮೂಲ್ಯ ಮುತ್ತು - ರತ್ನ"ಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಸ್ತರದ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರರು ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಂಪರೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕವಿತೆಗಳು ಕಾಲದ ಗೆರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ "ಗಟ್ಟಿಕಾಳು" ಗಳಾಗಿವೆ – ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆನಿಸದು.

ವಿಚಾರಪ್ರಿಯರೂ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಂತನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನರಸುವವರೂ ಆದ ಸಹೃದಯಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳು "ಖುಷಿ" ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ರಸಪಾಕದಲ್ಲದ್ದಿ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಣಿಸಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಕವಿಯ ಭಾಷಾ – ಶೈಲಿಯು, ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೊಸತೊಂದು ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳನ್ನು ಚಿಂತನಪರರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು.

ಈ ಕವಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಸ್ವತಿಯ ಉಪಾಸನೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾಲ ನಡೆದು, ಕನ್ನಡನಾಡು, ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲುವಂತಾಗಲೆಂದು ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು
ಧರ್ಮಸ್ಥಳ
೨೭-೩-೧೯೮೪

ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು
ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು ......

ಶ್ರೀ ಬವಲಾಡಿ ಹೆಬ್ಬಾರ್ ಶ್ರೀಧರರು ಆನುವಂಶಿಕ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ತ್ರಿಭಾಷಾಪಂಡಿತರು. ಪ್ರಬಂಧಕಾರರು ಅವರಿಗೆ 1941 ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ "ಕವಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ" ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ "ಹೊನ್ನಸೆಟ್ಟಿ ಎಸ್ಸೆಪ್ರೈಸ್" ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎರಡು ಚಿನ್ನದ ಪದಕಗಳೊಡನೆ ದಯಪಾಲಿಸಿತು.

5-3-1918 / 24-4-1918 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ಕವಿಗಳು 1937 ರಿಂದ ಪ್ರಕಟ ಕವಿಗಳಾದರು. ಇವರ ಚಂಪಕಮಾಲಾ ವೃತ್ತಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನ "ಸುಬೋಧ" ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಅನಂತರ ದ್ವಿಪದವೀಧರರಾದ ಶ್ರೀಧರರ ವಿಚಾರ ಪರಿಪ್ಲುತ ಲೇಖನಗಳೂ ಭಾವಶಿಲ್ಪಮಯವಾದ ಭಾವಗೀತೆಗಳೂ "ಜಯಂತಿ", "ಜಯಕರ್ನಾಟಕ" "ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ" "ಕನ್ನಡ ನುಡಿ" "ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಪತ್ರಿಕೆ" "ಜೀವನ" ಮುಂತಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಂಖಾನು ಪುಂಖವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅದು ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ (1938-1956) ದಿ. ರಂಗನಾಥ ರಾಯರ "ನಗುವನಂದ" ಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ 14 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ "ಮರುಳಸಿದ್ಧ" "ಪರಮಾಚಾರ್ಯ" ಮುಂತಾದ ಉಪನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದ ಹಾಸ್ಯಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ವಿಡಂಬನ ಕಲಾಚತುರರೆನ್ನಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1947 – 1951 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ "ಕರ್ಮವೀರ" ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿ ಅದರ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಥನ ಕವನ ಸಂಕಲನವಾದ ಕಿನ್ನರ ಗೀತ, ಭಾವಗೀತ ಸಂಕಲನವಾದ "ಮೇಘನಾದ" "ಅಮೃತ ಬಿಂದು" ಗಳು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು.

1951 ರ ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರರಿಗೆ ಐಚ್ಛಿಕ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಬದ್ಧ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬಿವು ಕವಿತಾ ರಚನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡವು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರರ ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಜನತೆ ಕಂಡಿತು. ಡಿ. ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರು ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ, ದಿ ಜೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ಜಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕನ್ನಡ ಭಾವಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಅನೇಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಧರರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಅವರು ಅಪಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸದ ಬಲದಿಂದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯಸೂತ್ರವೆಂಬ ವಿಮರ್ಶ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬದ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನವೂ ದಿ. ತಿ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಪ್ರಥಮ ಪಾರಿತೋಷಕವೂ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನವೂ ದೊರೆತವು; ರಸಯಜ್ಞವೆಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ದೇವರಾಜಬಹಾದೂರ್ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆಕಿತು. "ನೌಕಾಗೀತ" ಎಂಬ ಇವರ ಸಮುದ್ರಯಾನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೀರ್ಘಗೀತಕ್ಕೆ ಮುಂಬಯಿಯ ನೌಕಾಶಾಖೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಟ್ಟಿತು "ಜ್ಞಾನಸೂತ್ರವೆಂಬ" ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ - ಪೌರಸ್ತ್ಯ ತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ದೊರಕಿತು. ಇವರೂ ಪ್ರೊ|| ಹನುಮಂತ ರಾಯರೂ ಕೂಡಿ ಬರೆದ ಮಾನಸದರ್ಪಣವೆಂಬ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ "ಮದ್ರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿ" ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಕೊಟ್ಟಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರಸೂತ್ರವೆಂಬ ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪುನಾರಚನೆಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಇವರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಸರಕಾರ ಅನುದಾನ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಅಭ್ಯಾಸದ ಆಳ - ಅಗಲಗಳಲ್ಲಿ 1942 ರಿಂದ ಈ ವರೆಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರರ ಗಂಭೀರ, ತರ್ಕಶುದ್ಧ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರೆಹ ಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಅಧಿಕೃತ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಏಳು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲೂ ಇತರ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥ, ಭಾಷಾಂತರ ಗ್ರಂಥ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಉಭಯಕವಿಗಳ ಪದಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಸೀ. ಒಮ್ಮೆ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇವರ ಮನೋರಮ ಕನ್ನಡ ಅರಸುಗನ್ನಡವಾಗಿಯೂ ಅವತರಿಸಿದೆ. ಆಳು (ಜಾನಪದ) ಕನ್ನಡ ವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಇವರನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿ ಭಯಂಕರರೆನ್ನಬಹುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಇವರಿಗೆ ಇದಿರಾಡರು-ಹಿಂದುಗಡೆ ರಾವಣ ಜಯಭೇರಿಹೊಡೆದರೆ, ಇವರು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸರು. ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಇವರಿಗೆ ಧರ್ಮ-ರಾಜ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೇ ಯೋಗರಾಜ, ಅರುಣಗಿರಿ ರಮಣರೇ ಗುರುರಾಜ. ಈ ಪರಾನುಕಂಪ ಪ್ರಧಾನರ ಜೀವನವೂ, ಕಾವ್ಯವೂ ಯೋಜಿತವಾದುದು ಧೀರೋದಾತ್ತತೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ. ಈ ಪಸ್ತು ಸತ್ಯಪ್ರಿಯರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗ ದೊಡ್ಡದು ಗುಣದಲ್ಲೂ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ 67 ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನುಭವಾಮೃತವನ್ನು ಜಾತವೇದ ಎಂಬ ಈ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನರ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಶೇಖರ ಹೆಬ್ಬಾರ್

ಸಂಪಾದಕ

-: ಕೃತಜ್ಞತೆ :-

ಹಿರಿಯಣ್ಣನಂತೆ ಈ ಲೇಖಕನನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದ ಪದ್ಮಭೂಷಣರೂ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬಿ ಎ, ಆನರ್ಸ್ ಪದವೀಧರರೂ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎಂ. ಎ., ಪದವೀಧರರೂ ಆಗಿರುವ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತ ಪದವಿಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿ, ಈಗ "ಶ್ರೀ ಸತ್ಯ ಸಾಯಿ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಹೈಯರ್ ಲರ್ನಿಂಗ್ (Deemed University)" ಎಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳೂ ಆದ ಕವಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಗುರುಭಕ್ತ ಎಂಬ ತ್ರಿಮುಖವುಳ್ಳ ಡಾ|| ವಿನಾಯಕ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಕಾಕ್ ಮಹಾಶಯರು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಆದ್ಯ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೇದಿಕೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ, ವಿಶ್ವಧರ್ಮತಜ್ಞರಾದ, ಸಾಹಿತ್ಯ - ಸಂಗೀತ - ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಪೂಜ್ಯ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು "ಜಾತವೇದ" ವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಓದಿ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲುಂಟಾದ ಸ್ಪಂದನಧಾರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನುಡಿಗೆ ಚೌಕಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವಾದರ ಪೂರ್ವಕ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ-ವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಅಕ್ಷರಾದಿ ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಮುದ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನೆರವಿತ್ತ ಶ್ರೀ ರಾಜಶೇಖರ ಹೆಬ್ಬಾರ್, ಬಿ ಎಸ್. ಸಿ., ಈತನಿಗೆ ಸಾಶೀರ್ವಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆಸರ್ಸ್ ಪಿ. ಎ. ಎನ್. ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮತ್ತು ವಿತರಣಕಾರರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಾಶನದ ಹೊಣೆಯನ್ನೂ ವಿತರಣದ (ವಿಕ್ರಯಿಸಿಕೊಡುವ) ಹೊಣೆಯನ್ನೂ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಪರವಾಗಿ ನನಗೆ ಬರೆದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ. ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಮ ಗ. ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾದರ, ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ತಮಗೆ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶಿರಸಿಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯರಿಗೂ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ
ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಜಾತವೇದಸಪ್ರಜ್ಞೆ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭಾಂಡವನು ಮಾಡಿದಜಗಿಂತಲೂ
ಹೆಚ್ಚು ತೂಕದ ಆದಿಕರ್ತ ನೀನು;
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವನಂತ ನೀನ್
ಇದ್ದುದಿಲ್ಲದುದೆಲ್ಲ ಮೀರಿ ನಿಂತ
ದೊಡ್ಡಾತ್ಮ; ಹರಿಯುವಿಹೆ, ಹಸಿಯದಿಹೆ, ಒಸರದಿಹೆ
ಹಾಳಾಗದಿಹೆ, ಕರಗದಿರುವೆ ಉದುರಿ
ಬೀಳದಿಹೆ, ಬಂಜೆಯಾಗದೆ ಇರುವೆ, ದೇವೇಶ !
ಯಾಕೆ ನಮಿಸರು ನರರು ನಿನ್ನನಿಂಥ ?
ಎಲ್ಲ ದೇವರ ಆದಿಪುರುಷ ನೀ ಹಳತುಗಳಿ-
ಗೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಹಳಬ; ಈ ವಿಶ್ವದ
ಕೋಶ, ಆಕರ, ರಕ್ಷಣಾಗಾರವೆನಿಸಿರುವೆ
ಆತ್ಮನೂ ಆಹುದಿದರ ಆದಿಮೂಲ:
ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಇರವಾದೆ, ಅರಿಯಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲ
ಅರಿತ, ಅರಿಯಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ ನೀನು
ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿಹೆ, ಮಹಾಸಾರ್ವ-
ಭೌಮ-ವೈಭವಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಯಾದೆ!
ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಹಿರಿಯ ಬೆಳಕಾದೆ, ಬಲವಾದೆ
ಎಲ್ಲದರ ಬಲು ಒಳ್ಳೆ ಒಡಲಾಗಿಹೆ;
ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ಗ ನೀನೇ, ವಿಶ್ವ-
ದೀ ಅನಂತಾಕೃತಿಯ ನೀನೆ ಸಮೆದೆ;
ನೀ ಗಾಳಿ, ಯಮುಘರ್ವರಾಯ, ಚಂದಿರ, ವರುಣ
ನೀ ಬೆಂಕಿ, ಹುಟ್ಟಿದೆಲ್ಲವುಗಳೊಡೆಯ; +
ನೀನಪ್ಪನಪ್ಪ ಸಾವಿರ ಸಾರಿ ಬಾಗುವೆನು
ನಿನಗೆ ಮತ್ತೂ ಎರಗಿ ಬಲವರುವೆನು !

ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ
ಹಿಂದೆ ಇಗೋ ವಂದನ;
ಎತ್ತೆತ್ತಲು ನಮನ ನಮನ

+ ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ: – The Supreme Consciousness of Saccidananda

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲನೇ!
ಅಳವಿಯಿರದ ವೀರರಾಯ
ಅಪರಿಮಿತ ಪರಾಕ್ರಮ ;
ಎಲ್ಲವನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನೀ-
ನೆಲ್ಲ ಹೊಂದಿ ಮೀರಿಸಿ
ಎಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ತಲುಪಿ
ಎಲ್ಲನಾದೆ ಸಂಧಿಸಿ!

ಕೂತಾಗ ನಿಂತು ಹೊರಟಾಗ ಊಟ ಮಾಳ್ಪಾಗ ಮಲಗುವಾಗ
ಆ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಹುಸಿ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ
ಮಾತಿಂದ ನಿನ್ನೆದುರೊ ಹಿಂದೊ ನಿಂದಿಸಿದ್ದಿದ್ದರಪ್ರಮೇಯ
ನೀ ಕ್ಷಮಿಸನಾದರವ ಮಾಡಿದೆನ್ನ ಅಳಿವಿರದ ಪುಣ್ಯಕಾಯ !
ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳ ತಂದೆ ನಡೆವ ನಡೆದಾಡದಿರುವವುಗಳ
ಎಲ್ಲರಿಂದ ಆರಾಧ್ಯ ಹಿರಿಯ ನೀನೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯರುಗಳ ;
ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸರಿ ಯಾರು ಎಂದ ಮೇಲಧಿಕನಾವನಿರುವ ?
ಲೋಕ ಮೂರರಲ್ಲಿರುವನಾವ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಪ್ರಭಾವ ?

ಅದರಿಂದ ನುತಿಗೆ ತಕ್ಕಾದ ಒಡೆಯ ತಲೆವಾಗಿ ನೆನೆದು ನಿನ್ನ
ಮುದಗೊಳಿಸಿ ಬೇಡುವೆನು ತಂದೆ ಮಗನ ತಾನಿನಿಯನಿನಿಯಳನ್ನ
ಸದಯಾಂತರಂಗ ಗೆಳೆಯನನು ಗೆಳೆಯ ತಾಳ್ವಿರುವ ಹಾಗೆ ನನ್ನ
ಪೊಳೆಹೊಳೆವ ವೈಯ ಮನದೈಯ್ಯ ತಾಳಿಕೋ ನನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನ !

******

೧· ಪ್ರಾಣಪ್ರಜ್ಞೆ +

ಗಾಳಿಗಿಂತಲು ತೆಳ್ಳಗಾದ ಸಾಮಾನುಂಟೆ ?
ಗಾಳಿಗಿಂತಲು ಹಗುರವಾದ ಹಾಯಾಗಿಸುವ

+ The divine vital consciousness-force

ಧೂಳಿಕಣವೂ ಸಿಕ್ಕದರರೆ ಗಾಳಿಯ ನಾದ
ಗಂಗಾ-ತರಂಗ-ಶೀಕರ ಕೊಡುವ ಸಂಮೋದ;
ತಂಗಾಳಿಯೇ ಸಗ್ಗ ಕರ್ಮವೀರರಿಗಲ್ತೆ !
ಗಾಳಿಯೇ ಪ್ರಾಣ, ಚೇತನೆಯ ಚಂಚತ್‌ಚಿಹ್ನ ;
ಸರ್ವಕ್ರಿಯಾ-ಬೀಜಶಕ್ತಿ, ಕಾರ್ಯಬ್ರಹ್ಮ
ಚೆಲ್ಲಿ ಸೂಸಿದ ಮುಗುಳುನಗೆಯಲಂಪಿನ ಪರಹು;
ಸರ್ವಶ್ರಮಾಪಹಾರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕೋನ್ಮಾದ,
ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಸಂಕ;
ಗಾಳಿ ಬಾಳಿನ ತೇರ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯೆ, ನಿನ್ನ
ತಾಳಲಯಕಿಳೆ ಚರಾಚರದೊಡನೆ ಕುಣಿಯದೇ !

೨

ದೇವತೆಗಳೆಂಬರ್ ಮರುದ್ರೂಪರಲ್ತೆ ? ಈ
ಗಾಳಿಬಣ ಬೆಳಕ ಬೀರುವ ಕನ್ನಡಿ ಜಗಕ್ಕೆ ;
ನಾದಮಯ ರುದ್ರಶಕ್ತಿಯ ಧೀರ ಯೋಧಗಣ-
ಗಾಳಿ ಬಾಳಿನ ಬಳಕೆಗೊದಗಿರುವ ದಿವ್ಯಧನ !
ಸ್ಪಂದನದ ತಂದೆ, ಕ್ರಿಯೆನಾದಗಳ ಅಜ್ಜ ನೀನ್
ನಿನ್ನ ಸಮತೋಲವೇ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ ದೇವ
ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸರ್ವೋದ್ಭವಕ್ರಿಯೆ, ನಿನ್ನ
ರುದ್ರಭೀಮಾವತಾರದೆ ಸರ್ವಲಯವಲ್ತೆ !
ನಿನ್ನ ಝಂಝಾಘಾತ ಜಗವ ಹೊತ್ತದ್ರಿಗಳ
ಶಿಖರಗಳನುರುಳಿಸುಗು, ಜಲಧಿಗಳ ನೊಣಗಿಸುಗು,
ಹಸಿರ್ನೆಲವ ಮರಳುಗಾಡಾಗಿಸುಗು ! ನರ ರಚಿಸಿ
ಮೆರೆಯಿಸುವ ರಾಜಸೌಧಗಳು ನೆಲೆದಪ್ಪುವುವು
ಭೂಲೋಕ ಕಂಪಿಸುವುದುಂಟು ಬಾಯ್ದೆರೆಯೆ ನೀನ್
ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನೆ ಬಾವಿ ನುಂಗ ಹೊರಡುವುದುಂಟು!

೩

ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶದಲಿ ತಾಣ ಬಿಟ್ಟೇಳೆ ನಿ-
ತ್ರಾಣವಪ್ಪುವದು ನರಶರೀರ ವಾತಾಹತಿಗೆ :

ಕಾಣ ಪದ್ಮನು ವೈದ್ಯರಾಜನೀ ಶಿರೆಯಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಮುನಿಸಿಂದ ರುಜೆ ವಿಶ್ವರೂಪವ ತಾಳಿ
ಬನ್ನ ಬಡಿಸುವುದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಬಲವುಂಟೆ
ನನ್ನ ಲೇಖನಿಗೆ ? ಓ ಗಾಳಿ ನೀನೇ ಸ್ಪೃಶ್ಯ-
ರೂಪ ಆ ಆದಿಕರ್ತನ, ಜಗಚ್ಚಾಲಕನ !
ಅಣು-ಮಹತ್ತುಗಳೊಳ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನು ನಿಯಮಿಸುವ
ಘನವಂತ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮಸಂದೇಶವನು ಹೊತ್ತ
ಧ್ವನಿ ದೇವಕವರ್ಣರಾಟ್, ಸ್ವೈರ-ಸಂಭ್ರಮ-ವೇಗ,
ಜನಮನದ ಸಂರಭ-ಸಂತೋಷ ವೃತ್ತಿಗಳ
ತಿರುಹುಗುಂಡಿಯೆನಿಪ್ಪ ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯುತ್ತಂತ್ರ
ಅರಿವು ಮರೆವುಗಳ ಬುದ್ಬುದಮಾಲೆಯೆಬ್ಬಿಸುತ
ಹರಿ-ಹರ-ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನು ಜಗವೆತ್ತ
ನರಜೀವ ವಾರಿಧಿತರಂಗದಲಿ ತೋರಿಸುಗು:
ಶರಣಾಗತಾತ್ಮಗಳನುದ್ಧಾರ ಮಾಡಬಹ
ಧುರಧೀರ ಧೇನಿಸುವೆ ಧೇನಿಸುವೆ ನಿನ್ನಡಿಯ !

೪

ಸೂರ್ಯಮುಖಕೆ ಹೊಡೆವಂತೆ ಬೀಸಿ ಬಹ
    ಗಾಳಿ ಓ ಪ್ರಚಂಡ
ಆರ್ಯ ಪೂಜಿಸಿದ ಅಗ್ನಿವೀರ್ಯಭರ
    ದೇವ-ದೈತ್ಯ-ಗಂಡ !
ಮೇರು-ಮಂದರದ ಬೇರನಲುಗಿಸುವ
    ಸಾರ ನಿನ್ನ ಬಂಡ ;
ಭೂರಿ ಜೀವಗಳ 'ಶಿಕ್ಷೆ-ರಕ್ಷೆಗಿದೆ
    ನಿನ್ನ ಬಂಟತಂಡ !
ಭಾರವೆಂಬುದಿಹುದೇನು ವಸ್ತುವಿಗೆ ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ?
ಭೂಭಾರ-ಬುದ್ಧಿಯೂ ಗಾಳಿ ಗುದ್ದದೆಯೆ ಬರುವದುಂಟೆ ಇಲ್ಲಿ ?
ಸಾರವುಂಟೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆ ತೂಕ ತಪ್ಪಿದಾಗ ?
ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗೆ ಆಸಾರ-ದೇವ ಪವಿಭಾರ ಕುಗ್ಗಿದಾಗ?

ಅಂಜಿಕೆಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯು ರೂಪ ಭೂಪ ಅಂಜನಾದೇವಿಯೋಪ
ನಂಜುರಿಯು ನುಂಗುಪಿಂಗಾಲ ದೈತ್ಯಕುಲಭಂಜನಾಗ್ನಿತಾಪ!
ಜಂಜಭಿಸುವಾತ ದುರ್ಮನರ ಮುತ್ತಿ ದುಂದುಭಿಸಿ ಭೀಮಭೂತ
ಬಂಭ್ರಮಿಸಿ ಒರೆವ ಬಯಲೊವಜ ನೀನೆ ಓ ಕಾಲಕಾಲ ವಾತ!

೫

ನೀನು ಹೊರಡಲು ರೋಮ ಕೂಡಾ
ಹಂದದೀ ನರಗಾತ್ರದ;
ಜೀವವೇ ಅವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವದಿ
ಲೀನವಾಗುವ ಸೂತ್ರದ
ಚಾಲಕನೆ ಓ ಚಿನ್ಮಯಾತ್ಮ-
ಸ್ಫಾಲಕನೆ, ಜಗದೀಶ್ವರ
ಗಾಳಿ, ಓ ಹೆಗ್ಗಾಳಿ, ಮಾಡದೆ ದಾಳಿ
ಕಾಯೋ ಭಕ್ತರ!
ನಿನ್ನ ಸುಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಮೂಲಾ-
ಧಾರ ಮೂಡಿಸಲಾಪರಾ
ಸ್ಪಂದಿಸುಗು ಮಧ್ಯಮೆಯ ರೂಪದಿ
ಮತ್ತೆ ಪಶ್ಯಂತೀಶ್ವರ
ಮುಂದರಳಿ ವೈಖರಿಸದೇ? ಓ
ಗಂಧವಹ, ಗಮನಾಧ್ವರ
ಚೆಂದನಡೆಯಾನಂದಸಾಗರ
ಸಚ್ಚಿದದ್ಭುತವಿಸ್ತರ!

೬

ಭ್ರಮೆಯ ಕತ್ತಲೊಡ್ಡಕಿತ್ತು
ಬೆಳಕ ತೀಡು ಮಾರುತ;
ಶ್ರಮದ ಬಾಳ ಮುಗುಳ ಮುಟ್ಟಿ
ಬಿರಿಯಿಸು ದೇವವ್ರತ!
ನಮಿಸದವರ ನಮಿಸಬಲ್ಲ

ಸತ್ಯ–ಸತ್ವ–ಸಂಭೃತ ;
ನಮೋ ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧ
ಪರಾತ್ಪರಸಮೀರಿತ !

ಋತ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಪರಮ ವಿಷ್ಣುಪದದಲ್ಲಿ ಮಧೂತ್ಸದ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತ
ಸೋಮುದನ್ನಮೃತರಸವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ
ಪ್ರತಿಭೆಯೊಂದು ಪಂಥ !
ಶುಚಿಯ ರುಚಿಯ ರೋಚಿಯ ಕಲ್ಮಷಹರ
ರಚನೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದ
ಪಚನವಾದ ರಿಸಿಗಾಣ್ಕೆ ಮಿಂಚಿ ಶ್ರುತಿ-
ವಚನಪಂಕ್ತಿಯೊರೆದ !
ಎತ್ತರದ ಗರ್ಭದಿಂದ್ದೆದ್ದ ಹೊಳಪೆ ಜ್ಯೋ-
ತಿಃಸ್ವರೂಪ ತೊಟ್ಟು
ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಬಂದ ಆಪೋದೇವಿಯರಲಿ
ದ್ರವಣಶೀಲವಿಟ್ಟು
ಸತ್ತೆಯನು ಸುತ್ತಿದಾವರಣವಾದ
ಅಜನಾಭಿಜಾತಜಾಲ;
ಅತ್ತಿತ್ತ ಹರಿದು ಹೊತ್ತಿಳಿಯ ಹೊರೆವ
ರಂಗತ್ತರಂಗವೂಲ !

೨

ಬಿಸಿಲನು ಕುಡಿದಂಬರ ತಳವೇರಿದೆ
ಹೊಸ ಮಾಧುರ್ಯದ ಹಬೆಯನು ಬೀರಿದೆ

+ The Supreme Consciousness of
Truth in action as laws
of Nature

ಮುಸುಕಿದೆ ಬುವಿಗೇ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದಂತೆ
ಪಸರಿಸಿ ದಿಕ್ತಟಗಳ ತೊಡೆವಂತೆ
ಘನಗಗನದಿ ವಜ್ರೋತ್ಸವ ನಡೆಸಿದೆ
ಚಮಕಿಸಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಸಿಡಿದು ಬಡಿದು ನೂರ್
ಗಮಕದಿ ನರ್ತಿಸಿ ಬೆಳೆದು ಗಾಳಿಯೂರ್
ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗದಿ ಮಳೆಯ ಬಿಲ್ಲುಗಳ
ಹೊಳೆಯಿಸಿ ಹಬ್ಬಿಸಿ ಹತ್ತು ಗುಲ್ಲುಗಳ
ಗಿರಿಕಂದರಗಳ ಗರ್ಭವ ಗುಡುಗಿಸಿ
ಅರಣ್ಯದಧಟರ ನೊಮ್ಮೆಲೆ ನಡುಗಿಸಿ
ಬುವಿಯೆದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ಕೊಬ್ಬಿಸಿ ಗಬ್ಬಿಸಿ
ಸುರಿಸಿ ವೀರ್ಯರಸಧಾರೆಯನೆಬ್ಬಿಸಿ
ಮಲಗಿದ ಮನಗಳ ಹೊನಲ್ವರಿದೆಲ್ಲೂ
ಜೀವಕಿಂತಲೂ ಜಡ ಚುರುಕಲ್ಲೋ
ಎನ್ನುವಂತೆ ತಂಪಿನ ಪೊಂಪುಳಿಯಲಿ
ಹೊಳೆಯಲಿ ಮಳೆಯಲಿ ಹುರುಪಿನ ಕಳೆಯಲಿ
ಬಂದೆ ವರುಣ ಪೂರ್ವೇಂದ್ರ ! ಪಾಪಗಳ +
ಗಂಧವನಡಗಿಸಿ ಕಲಿಮಲವುಡುಗಿಸಿ
ಒಂದೇ ಹೊಡೆತಕೆ ನೆಲವನು ಹಸಿರಿಸಿ
ನಿಂದ ಸಿಜಾನಂದದ ಉಕ್ಕೇ ನಿ–
ನ್ನಂದವಿದದ್ಭುತ ! ವೀರ ಕುಲಾಗ್ರಣಿ
ಸ್ವರ್ಗ–ಮರ್ತ್ಯ - ಪಾತಾಳಗಳಾಡಿಸಿ
ದುರ್ಗಮಗಳ ಸುಗಮಿಸಲೆಂದೂಡಿಸಿ
ಅರ್ಘ್ಯಧಾರೆಯನು, ದೇವಗಣದ ಕರು–
ಣಾರ್ದ್ರತೆ ! ಜಾಡ್ಯವ ತೊಳೆದೊಗೆದಮಲರು
ಶುದ್ಧ-ಬುದ್ಧ-ಸಚ್ಚಿತ್ಪದಕೇರುವ
ವಿದ್ಯಾಸಂಕ್ರಮ ವಂದಿಸೆ ವಾರವ !

+ ಇಂದ್ರ is lit. ವರುಣ, the [illegible] and ಉಪೇಂದ್ರ, the Cosmic Administrator.

೩

ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಸ್ವಸ್ತಿವಿತ್ತ, ಸ್ವದಾತಾರ
ನಿತ್ಯಪ್ರಸನ್ನ, ಪ್ರಜಾಜೀವನಾಕಾರ ;
ಸಾವಿಂದ ಸಾವಿರದ ಗಡಿಗಿಟ್ಟ ಪ್ರಾಸಾ
ಸಾವಿಂಗೆ ಸಾವಿತ್ತ ಶಿವದಟ್ಟಹಾಸಾ !
ನಮೋ ನೀಲಭಾಸಾ
ಸದಾನಂದರಾಸಾ
ಖಗೋಲಾದಿವಾಸಾ
ಕ್ಷರಾತ್ಮಪ್ರವಾಸಾ
ಜಗಜ್ಜಾಲ-ಕಾಲಾನಲಾಭೂತಿ-ಗರ್ಭಾ
ಜಗಚ್ಚಾಲನಾವಶ್ಯ-ನೀತಿ-ಪ್ರಗಲ್ಭಾ
ಅವರ್ಣ್ಯಪ್ರಭಾವಾ
ಸುವರ್ಣಾನುಭಾವಾ
ಧರಾಧಾರಸಾರಾ
ನಮೋ ದಿವ್ಯ ಪೂರಾ !

ಅದಿತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಹಿಮಾಲಯದ ಶಿಖರಗಳೋ
ಭೂಮಿಯೊಳೇ ಎತ್ತರ
ಹಿಮಾಚ್ಛನ್ನ ಕಿರೀಟಗಳ
ಹೊತ್ತ ತಲೆಯ ಬಿತ್ತರ
ಯಾವಾಗಲು ಭಯಗ್ರಸ್ತ !
ಸೂರ್ಯ ಹಿಮವ ಕರಗಿಸುವನು

+ ಅದಿತಿ: ಪ್ರಾಜ್ಞಃ = ಉತ್ಕ್ರಮ [illegible]

ಅಥವಾ ಮಾನವತೆ ಹಡೆದ
    ಜಲಜನಕದ ಬಾಂಬು ಹೊಡೆದು
ಉರುಳಿದರೂ ಉರುಳಬಹುದು !
    ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಗರ ಒಮ್ಮೆಲೆ
ಸೊಕ್ಕಿ ಇಡೀ ನುಂಗಿದರೋ
    ತಲೆಯು ಇಲ್ಲ ಬುಡವು ಇಲ್ಲ
    ಯಥಾಪೂರ್ವ ಜಲಸಮು !
    ನೆಲಸಮುದಲಿ ತಲಸಮ !

೨

ಶರಾವತಿಯ ಹೃದಯದಾಳ
    ತಳದಲ್ಲೇ ತಳತಳ
ಪಾತಾಳದ ಅದಮ್ಯತೆಯ
    ವೈಗೊಂಡಿಹ ಕೊತ್ತಳ
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಬಾಂಬು ಗೀಂಬು
ಯಾವುದಕೂ ಅಸದಳ !
ಆದರೊಮ್ಮೆ ಹೆಗ್ಗಡಲದ
ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಿಡಬಹುದು ;
ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ತಳವ ಸೀಳಿ
ಸೀರ ನುಂಗಬಹುದು !

೩

ಲಯವಾದರು ಆಗಬಹುದು
ಆದರು ಅತ್ಯಲ್ಪ ನಷ್ಟ
ಪುನರುದಯಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ;
ಅಸಿತ್ವದಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿತ್ಯ
ಪ್ರಮಿತದೊಳಪ್ರಮಿತ ಕೊಂಚ
ಸುಖದುಃಖವ ದಾಟಿ ನಿಂತ
ಆನಂದದ ಅರ್ಥವನ್ನು

ಅಂದಾಜಿಸಿ ತೋರಿಸುತಿಹ
ಭಾಸ್ವತ್ತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜಾಲ
ಜೀವಜಡಾಶ್ರಯ ವಿಶಾಲ
ಆದಿತ್ಯರು ಅರಳಿ ನಿಂದ
ಕಲ್ಪಕುಸುಮತರು !
ಬೊಮ್ಮ ಹೊದೆದ ಸಮ್ಮ, ಶಕ್ತಿ
ಮಾಯೆ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಂಡರೂ
ಕಾಣಿಸದಿಹ ಕರ್ಮದುಸಿರು
ಗೌಣವಾಗಿ ನಿಂದರೂ
ಪ್ರಧಾನತೆಯ ಗುಣವ ಹೊತ್ತೆ
ವಿರಾಡಾಗಿ ಬಂದರೂ
ಬೊಮ್ಮ ನೀನು ಬೆದರದುಳಿದೆ
ಬೆದರಿದರೂ ಅದಿರದಾದೆ
ಭಕ್ತಳಾಗಿ ಅವಿಭಕ್ತಗೆ
ಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಗಿಹೆ
ಅವನಂಬರವಾಗಿಹೆ
ಅಲಿಪ್ತ ಸನ್ಮಾತ್ರಗೆ ಬಳಿ–
ದಲೇಪ್ಯ ಲೇಪ,
ಅವರ್ಣ್ಯ ಚಿನ್ಮಯನು ತೊಟ್ಟ
ಸುವರ್ಣ್ಯರೂಪ !

ನವೋದಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಹಾಲುಜೇನು ಬರಿ ಖೋವ ಖೋವ, ಚಾಕ್ಲೇಟು, ಕಿತ್ತ್ರೊಳೆಗಳು,
ಬ್ರೆಡ್ಡು ಬನ್ನು, ಆಮ್ಲೆಟ್ಟು, ಸೆಲಡುಗಳ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲಗಳು !
ಹಲ್ವ, ಬೆಣ್ಣೆಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಕೇಕು, ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮು ಖಂಡಿ ಖಂಡಿ
ಚಿಲ್ವ ಸೋಡ ಶರಬತ್ತು, ವಿಸ್ಕಿ, ಚಹ, ಕಾಫಿ, ತಿಂಡಿ ಬಂಡಿ !

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು ನಮ್ಮ ಊರಿನಲಿ
ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೇಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಲ್ಲ !
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ರಥ ಕಾಲಿನಿಂದ ಪಥ
ತುಳಿಯುವ ಜೀವಿಗಳುಪಟಳವಿಲ್ಲ !

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ತವಿರುವ ರಸ–
ರಸಿಕತೆ ತುಂಬಿದ ಜನಗಳ ಬೆಳ್ಜಸ
ಹೊತ್ತಿ ಹೊಗೆಯುವುದು ತುಟಿಗಳ ಸೀಳಿ
ಸತ್ಯದ ಮೇಲ್ ಸೌಂದರ್ಯದ ದಾಳಿ !

“ಮೆಕ್ಸಿಕೋದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ಕಳವಾಯ್ತು
ಹಾಲಿವುಡ್ಡಿನಲಿ ಹಣವು ಹೊಳೆಯಾಯ್ತು ;
ಕಾಂಗೊ ಬೇಸಿನ ಕಾಡ ಮಧ್ಯದಲಿ
ನೂರು ತಲೆಯ ಹೆಬ್ಬಾವು ಕಾಣಿಸಿತು”
ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಗಳ ನೋದಿ ಚರ್ಚಿಸುವ
ತುಂಬ ಕಲಿತ ಜನರೆಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ !

ಬಟ್ಟೆಗೂ ಇಸ್ತ್ರಿ
ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಇಸ್ತ್ರಿ
ಮಿದುಳಿಗೂ ಇಸ್ತ್ರಿ ಹಾಕಿ
ನೆಟ್ಟಗೂ ಅಲ್ಲ
ಸೊಟ್ಟಗೂ ಇಲ್ಲ ನಡೆ
ಅದೇ ಬೇರೆ ಷೋಕಿ !

೨

ಊರಿನ ನಂದನವನದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ
ಜವಾನ ಜನಗಳ ಕಂಪೆನಿ ಸುತ್ತೂ
ಸಾಹೇಬರುಗಳ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರೆಯ
ಕೇಳಿಸಬಾರದು ಎಂದೇ ತಮ್ಮೊಳು
ಕೇಳಿಸುವಂತಾಡುವ ಸಿರಿಗತ್ತು !
ಗುಂಡಿಗೆಯುದಿರುವ ಘನಗಮ್ಮತ್ತಿನ
ಖಂಡಿತ ನಡತಯ ಕಾಳಿದೆಗಾರಿಕೆ
ಗೌತಮನನ್ನೂ ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸುಗು
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕೂ ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೇ
ಮಿಗಿಲೋ ಮಿಗಿಲೆಂದೊಪ್ಪಲೇ ಬೇಕು !
ಅಡಿಕಿತ್ತಲೆವವ ಕಿತ್ತಡಿಯಲ್ತೆ ?
ವರ್ಗಾವರ್ಗಿ ಪರಿವ್ರಾಟ್ ತಖ್ತೆ
ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವ ಮುಚ್ಚುವ ಮೋಡಿ
ಹೇಳಲು ಹೋದರೆ ನೀ ಕಿಡಿಗೇಡಿ !
ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಥಟರ ಊರು
ಅರಿವೆಯೊಳರಿವನ್ನಡಗಿಸಿದೂರು
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭರ ಸೇವೆಗೆ ನಿಂತಿಹ
ಅರಣ್ಯಪಂಡಿತರುರಿಯುವ ಊರು !

೩

ಓಸಿಯಾಧಾರ, ವೇದಾಂತವೀರ, ಹರಿಕಥಾಭಕ್ತಿಸಾರ
ಹಳಜನರ ಕೂಟದಲಿ ಹತ್ತರೊತ್ತಿನುಸುಜೀವಿಕಾವತಾರ ।

ಕಲಿತವರ ನಡುವೆ ಪರದೇಶವಾರ್ತೆ ಮಥಿಸುವ ವಿಚಾರಸಾರ
ಬಹುರೂಪವಂತಿಕೆಯು ಬೆಳಗುತಿಹುದು ಈ ನಮ್ಮ ಊರ ಶಾರ :
ಒಂದೆ ನೂರೊಂದು
ಒಬ್ಬಗಿರ್ದುಬ್ಬ
ಒಮ್ಮೆಗಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹುರುಡು !
ಗಳಿಗೆಗೊಂದೊಂದು
ದೇವ-ದಾನವವ
ನೋಡ ಬಯಸೆ ಬಾ ಹೊರಡು !
ಮಿಂಚಿಗೂ ಮಿಗಿಲು ಚಂಚಲ
ಮರದ ಮಿಗದೇವಕುಲಕು ಚಪಲ
ಅಂಚಿನಲಿ ನರ್ತಿಸುವ ದೊಂಬಗಲೆಯಸಿ
ಕಾಣವಿರಲು ವಿಫಲ !
ಕಂಚಿಗೂ ಕಂಠ ಎತ್ತರ ಹೊಡೆಯೆ ಡಂಗುರ
ತಮ್ಮ ಜಯವ
ಹಂಚಿದ್ದು ಸಾರುವುದ್ಗಾರ ಹೀಗಳೆಯು-
ಲನ್ಯ ಹಿಡಿದ ನಯವ !
ಎಲ ಎಲಲ ಕೇಹು ತಾಂಡವ ತತ್ವಖಾಂಡವ
ದಹನ ಮಾಡಿ
ಭಳಿಭಳಿರೆ ಬೆನ್ನ ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರು-
ಗುವುದು ನಮ್ಮ ರೂಢಿ !

೪

ಅಲ್ಲಿ ಸಭೆ
ಇಲ್ಲಿ ಸಭೆ
ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ದಭದಭೆ !
ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿ-
ದವರ ವಾಕ್‌ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ !
ಸರ್ವಜ್ಞತೆ ಗುಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ನುಂಗಿದವರ ಹಾಗೆ
ಪರ್ವತಪೃಷ್ಠರಗುರ್ವಿಸೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೆ ಬಾಗೆ,

ಪ್ರಘಾರಿಗಳ ಜಹಜುತುಂಬಿ ಕಳಿಸಬಾರದೇಕೆ ?
ಖಡಾಖಡಿಯ ಮಾತಿದಕ್ಕೆ ಮೀಸ-ಮೇಷ ಬೇಕೆ ?

ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕಪಚಾರವ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು
ಉಚ್ಚರಿಸುವರನುದಿನವೂ ಪರಪ್ರಾಣ ತಿಂದು
ಸಂಚಾರಿಯೆ ಆಚಾರದ ಅಪಿಚಾಲ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ
ಸಂಚಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕುವ ಕೈಗಿದೆ ಹೆಬ್ಬಾಯಿ !

ಹುಟ್ಟಿಗೆಯ ತೊಟ್ಟ ಬೊಂಬೆಗಳ ನಾಟ್ಯೋತ್ಸಾಹ
ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಉದ್ಧಾರ ಸಪ್ತಾಹ,
ಮುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗುವ ಮಹಾತ್ಮರ ಜಾತ್ರೆ !
ಅಟ್ಟಲೇರಿದ ಬೆಚ್ಚುಗಳ ಯಾಜಮಾನ್ಯದಲಿ
ಹಿಟ್ಟುಗುರಿಗಳ ಯಜ್ಞಸತ್ರ ವೇದಿಕೆಗಳಲಿ;
ಸೃಷ್ಟಿಪಾಳ್ಯ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳ
ಪೊಟ್ಟಣಗಳನು ಹೇರಿ ಓಡಾಡುತಿಹ ಕಾರ
ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ: ಕೃತಕ ದಂತದ ತೋಟದಲಿ ಬೆಳೆದ
ಮಕ್ಕಳೂಟದ ಹಣ್ಣು-ಹಂತಿ ಜಾಹೀರುಗಳ !
ಬಿಟ್ಟದಾವರೆಗಂಪಿನಟ್ಟಹಾಸವ ಮೆರೆವ
ಬಿಟ್ಟಿಡಿಯ ಚದುರಂಗ ಮಂತ್ರಿ ಮಾರ್ಬಲ ನಡೆವ
ದಟ್ಟಣೆಯ ಹೆದ್ದಾರಿ; ದೀನ-ದಲಿತರ ಬಾಳ
ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಸಮೆದ ಕಟ್ಟಡಗ-
ಳೊಟ್ಟಜೆ; ಶವಾಸನದಿ ಕುಳಿತು ಸಂಶೋಧಿಸುವ
ಲೆಕ್ಕಿಗರ ಬೆಳ್ಳಲೆಯ ಸವಿರಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಡಗಿಗೆ ಬಾಯಿನೀರು ಬಿಡುವಕ್ಕರಿಗ
ಸೊಕ್ಕು ಸಾರಸ್ವತಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಕಥೆ
ಚೆಕ್ಕಂದವಾಡುತಿಹ ಭಂಡಾರದೋಜೆಯೇನ್ !

ಮಿಲ್-ಮಂಡಿ-ಮಠ-ಮಹಾಲಯಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ
ಕಲ್ ಕಡಿಸಿ ಕಡಿಸವರ ಮನೆಯ ಪುಡಿಸಿ

ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ನೋಟಕರ ರಂಜಿಸುವ
ಮಲ್ಲಿಗಲಿಯನು ಬಲ್ಲಿರೇನಯ್ಯ ನಡೆಸಿ ?
ಕಪ್ಪುರದ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯು ಕೂಡ
ರೊಪ್ಪವಾನಿಸ ನೊರಜು-ಕಟ್ಟಿರುವೆ-ತಗಣೆಗಳ
ತಿಪ್ಪೆಯಲಿ ಹೋರಾಡುವುದು ಹೊಳೆಯಲಪ್ಪದೇ ?
ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ಕೂಟ-
ಗೊಪ್ಪತ್ತಿಗಿಲ್ಲದರವಸ್ಥಿತ್ವದರಿವಕ್ಕೆ ?
ದಪ್ಪ ದಪ್ಪದ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಗಾಳಿಯು ಹೀರಿ
ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಕಣ್ಣುಬಾಯಿಗಳ ಬಿಂಕಕ್ಕೆ
ಕೊಪ್ಪ ಶಿಕ್ಕದ ಹಾಳು ಸಂಸಾರಿಗಳ ಬನ್ನ
ತಪ್ಪಿಯಾದರು ಕಣ್ಣಿಗೆದುರಾಗುವುದೆ ? ತತ್ವ-
ದಪ್ಪಚ್ಚಿಗಳ ಬೀದಿಬಾಂಡಲೆಗಳಲಿ ಕರಿದು
ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಹತ್ತುಮಂದಿಗೆ ಹಂಚುವ್ರೊವಜರ್ಕ-
ಳುಪ್ಪಿಗಾದೀತೆ ನನ್ನಿಯ ಹಪ್ಪ ನುಡಿವಾತ್ಮ?

೬

ಸೋಫ ಕೂಚು, ಕೈಬೆಂಚು, ಕುರ್ಚಿ, ಹೆಮ್ಮಂಚ ಸಂಚವಾಳ,
ಸೋಪು ಸೆಜ್ಜೆ, ಕರ್ಟನ್ನು, ಮೇಜು ಕೈಚೀಲ ಮೊಗದ ರಾಳ!
ಜೀಪು, ನಾಯಿ, ಹೊರೆಯಾಳು ದಾಯಿ, ಟೆನ್ನೀಸು,
ರೇಸು ಹಡೆದ
ಟಾಪು ಟೇಪು ಸಂಸ್ಕೃತಿಸು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಬಣ್ಣಸಾಕೆ ಬಡಿದ ?

೭

ಸಂಸ್ಕೃತಕೆ ಪಾಳಿಯಾಗುವ ಪಾಳಿ ಬಂತೆಂದು
ಬುದ್ಧನ ಮಹಾಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕೂ ಮೊದಲಿಗೇ
ಭಾರತಸರಸ್ವತಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಕಳಕೊಂಡು
ಸಂಘಟಿಸಿ ಬಾಳಿರಲ್ಪಪ್ರಾಣಗಳನೆಂದು
ಕೊಟ್ಟಳ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸೂಚ್ಯಸಂದೇಶ-
ವನ್ನು ; ಮರೆತದನೆನ್ನ್ಮ ಜನ ಪರರ ದ್ವ್ಯಾಸದಿ ಪ-
ಡೇ ಪದೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತ್ಯಿ ಸುಖವನರಸುತ್ತ—

ಅಡಿಯಡಿಯ ಹುಡಿಯಾಗಿ ಹಾರುತ್ತ ಬೀಳುತ್ತ
ಎಂದು ಆರ್ತತ್ರಾಣ ಗಾಂಧಿ ತಾನವತರಿಸಿ
ಸ್ವಪ್ರಾಣಬಲವಿತ್ತು ತೂಪಿರಿದ ಜೊಳ್ಳುಗಳು
ತಾಳಿ ಸಂಘದ ತ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೆದ್ದು
ಬಾಳಲೆಂದಿಡಿಕಿರಿದು ಕಟ್ಟಿದೀ ನಮ್ಮೂರ
ಮೇಳದಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ವರ್ಗ ಮತ್ತುದಯಿಸಿದ
ಲೀಲೆ ಲಾಂಗೂಲಸುಂದರವಯ್ಯ! ಕನ್ನಡಕೆ
ಬಾಯಿ ಹೊರಡದು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಹೊರಟಿಸದರಂದ

೮

ದಂಡಕಾಷ್ಠ, ಬಕಭಾಂಡ ಮುಕುಟ, ಕಂಠಾವಗುಂಠಚೇಲ,
ಖಂಡವೇಷ್ಟಿ, ಕೃಷ್ಣೋಪನಯನ, ಚೌಗುಂಡಿವೆತ್ತಜೋಲ,
ಚಂಡಮುದ್ರ ಮುಖ, ಮುಂಡಜಠರ, ಭೇರುಂಡಬುದ್ಧಿಜಾಲ—
ಕಂಡು ಕೈ ಮುಗಿಯದವನ ಬಿಡುವುದೇ? ಬಂತು ಅವಗೆ ಕಾಲ!

ಹಾಲುಜೇನು ಬರಿ ಖೋವ, ಖೋವ, ಚಾಕ್ಲೇಟು ಕಿತ್ತ್ರೋಳೆಗಳು
ಬ್ರೆಡ್ಡು ಬನ್ನು, ಆಮ್ಲೇಟ್ಟು, ಸೆಲಡುಗಳ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲಗಳು!
ಪಲ್ಯ, ಬೆಣ್ಣೆಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಕೇಕು, ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮು ಖಂಡಿ ಖಂಡಿ—
ಚೆಲ್ವ ಸೋಡ-ಶರಬತ್ತು, ವಿಸ್ಕಿ, ಚಹ, ಕಾಫಿ, ತಿಂಡಿ ಬಂಡಿ!

ಮಿಥ್ಯಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಗುಂಬಳ ಗುಂಬಳ ಸೊನ್ನೆ ಸೊನ್ನೆ ಬರಿ
ಗೊರಟ ಗೊರಟ ಗೊರಟ
ಉರುಟು ಉರುಟು ಹೆಗ್ಗೋಲ ಗೋಲ ಸು-
ಳಿಂಬ ತೂತುಕರಟ !
ಗಾಲಿ ಗಾಲಿ ಬರಿ ಗಾಳಿ ಸವೆದ ಸುಳಿ
ಇಂದ್ರಜಾಲವೃತ್ತ
ಬಾನು ಬಯಲು ಬಿನ್ನಾಣದ ಬತ್ತಲೆ
ಬುರುಡೆ ಬುರುಡೆವೆತ್ತ !

೨

ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ವಟ್ಟೆ
ಸಾರದಡಿಯ ತುಂಬು
ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯೇರಿ ಬರುವ
ಬಂಜೆಮಗನಕೊಂಬು
ಅಗಲ ಹಡೆದ ಮುಗಿಲ ಹೂವು
ಇರುವುದಯ್ಯ ನಂಬು
ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಯ್ಯ
ಬಿಡಲು ಇಂಥ ಅಂಬು !

೩

ಸುತ್ತುತ ಸುತ್ತುತ ತಿರುಗುವ ತೀಟ
ಹಿಡಿಯಲು ಸಿಕ್ಕದ ಬರಿ ಚಿಕ್ಕಾಟ
ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದವರ ಕೊಡು-ಕೊಂಬೋಟ
ಅಸಲಿಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡಿಯ ಬರೆವಾಟ

೪

ಮುದುಕಿಯರ ಓರೆ ನೋಟ! ಗಂಡಾಡ
ಕೊರಳ ಮೊಲೆವಾಲಿನೂಟ

+ Delusive Consciousness or the Consciousness of the illusive objects of the Sense world

ಹಿಮ್ಮಡಿಯು ಹೋದ ಬೂಟ—ಹಾಕಿಕೊಂ-
ಡಲೆವ ಮರ್ಯಾದೆ-ಮಾಟ !

೫

ಪೂರ್ಣ ಪೂಜ್ಯ ಗಗನ ಗಗನ
ಗರ್ಭರಹಿತ ಮೌನ
ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ
ಬೋಳು ಕಳಪೆ ಕಾಣ !
ಗಬ್ಬಿಲವೂ ಕಾಣ ಬರದ
ಗಡಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಬ್ಬಿಲ
ತಬ್ಬಿತಡಹಿ ನೋಡಲುಂಟೆ ?
ಚರ್ಮಹರಿದ ತಬ್ಬಲ !
ತಾಣಕಷ್ಟೆ ತಾಣವಲ್ಲಿ
ತೂಲಕಿಲ್ಲ ತಾಣ
ಲಯದ ಭಯದ ಭೂತ ಬಿಟ್ಟ
ಸುರು ಸುರಂಗ ಬಾಣ—
ಮೈಕಾಣದ ತೆರೆದ ಬಾಯ
ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ
ರೂಪ ರಸ ಸ್ಪರ್ಶ ಗಂಧ
ಶಬ್ದವಿರದ ಗೋಲಿ !
ಹೃದಯವೆಂಬ ಹೆಣಕೆ ಕಟ್ಟೆ
ಕೆಡಹಿ ಕಳೆದ ಗೋರಿ
ಗುರುತೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ
ಅಳಿಸಿ ಹೋದ ದಾರಿ !
ಇಲ್ಲಗಳನು ಮೂಲೆಮಾಡಿ
ಸೂಡಿರುವ ಕಬಂಧ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರದ
ನವ್ಯತೆಯ ಕುಬಂಧ !

ಬುರುಗು ಬುರುಗು ಬರಗಲೇನು ?
    ಬರಡು ಬರಡು ಬರಡು
ಹರಿದ ತಳದ ಹೆಡಗೆಯಲ್ಲಿ
    ತುಂಬಿ ಅಳಿವ ಹುರುಡು !
ಖಗ್ರಾಸದ ಖಂಡದಲ್ಲಿ
    ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತ ಪ್ರೇತ—
ಏನು ಏನು ಏನು ಏನು ?
    ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥ !

ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಹುರುಳು ತಿರುಳು ಸಾರಭಾರ
ನಿತ್ಯ ಸೌಖ್ಯ ಸಂಭ್ರಮ
ಅರಳಿದಂಥ ಜಗತ್ಕಲ್ಪ
ವೃಕ್ಷದೊಂದು ವಿಭ್ರಮ
ಮನಂಗೊಳಿಸುತಿಹುದು ನೋಡ
ಕಾಳಿದಾಸ ಕಟ್ಟಿದ
ಧರ್ಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾ
ರಾಜಮಾರ್ಗ ಮೆಟ್ಟಿದ
ಉರ್ವಶಿ ಬಾ ಬಯಸಿ ನಿಂದ +
ಪುರೂರವನ ಪ್ರೇಮಕೆ
ಕಳಸವಿಟ್ಟು ಸಗ್ಗ ಬಿಟ್ಟು
ಬಾಗಿ ಎದೆಯ ನೇಮಕೆ !

+ ಉರ್ವಶಿ and ಪುರೂರವರ್ represent ಪ್ರಕೃತಿ and ಪುರುಷ

೨

ಹಸಿವಿದೆ ಬಾ ಕಸುವಿದೆ ಬಾ
ಬುವಿಯೊಳಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ಮೆಚ್ಚಿಸುವತಿ ಮಧುರವಾದ
ವಸ್ತುಗಳಿವೆ, ಮಂಗಳ
ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವಷ್ಟಿದೆ ಬಾ
ಸೇವಿಸೋಣ ಇಬ್ಬರೂ
ಸಂವಿಭಾಗದಿಂದ ಭಕ್ತ
ರಭಕ್ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಿ—
ಅಂತೆಯೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ
ಇರುವ ತನಕ ಬುದ್ಧಿ
ನಿಜವಾಗಿಯು ತುಚ್ಛವಾದ
ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು
ನಿಜವಾಗಿಯು ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ-
ಕ್ಕೇರಿಸಬಹುದೆನ್ನು !
"ನಾನಲ್ಲದ್ದೆಲ್ಲ ನೀನು
ನಿನ್ನ ಬಳಗ ದೊಡ್ಡದು"
ಎಂದಿಬ್ಬರು ತಿಳಿದಾದಿನ
ನಿನ್ನ ಸುಖವೆ ನನ್ನದಕ್ಕು—
"ನನ್ನ ಸುಖಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲ
ಬ್ರಹ್ಮಕದಕು ಭೇದವಿಲ್ಲ"
ಎಂಬನುಭವವಿಬ್ಬರಿಗೂ
ಒಂದಾಗಿಯೆ ಬರುವುದು
ಬಂಧ ಮುಕ್ತಿಯಪ್ಪುದು !

೩

ಬಂಧವ ಮುಕ್ತಿಗೆ ತಿರುಗಿಪುದಂದ
ಅಬಂಧ ಕುರೂಪ ಹಡೆದಿಹ ಕಂದ !

ಅಸಂಖ್ಯ ಎದೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ
ನಿನ್ನೆದೆ ನನ್ನೆದೆ ತಾನಾದಾಗ—
ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಡೇ ನನ್ನಿಯ ಚಿನ್ನ
ಕಟ್ಟಿದ ಪಾಡೇ ಬಿಟ್ಟುಲಿಯೆನ್ನ

೪

ಯಕ್ಷಲೋಕ ಶೃಂಗಾರ ಸಾಹಸದ ಕೃತ್ಯ ನಿತ್ಯ ನಮಗೆ
ಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಲೆ ಹಾರಬರುವುದೀ ಬುವಿಯ ತೋಟದೊಳಗೆ !

ಇಕ್ಷುಚಾಪ ಹರಕೋಪದುರಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗದುಳಿವ ನಮ್ಮ
ರಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಮೋಕ್ಷ ನಿಮಗಿದೋ ಎಂಬ ಬೊಮ್ಮ !
ಸಾವನಂಜಿಸುವ ಉಗುರುಹಲ್ಲುಕೊಂಬಳಿದು ಹೋಗಿ ಸಾವೇ
ಮಾವಿಗಿಂತ ಸಿಹಿಯಮೃತವಾಗಿ ಎದೆ ತಣಿಸುತಿರಲು ನಾವೇ
ದೇವರಾಗುವೆವು ಕೇಳೆ ಊರ್ವಶೀ ನನ್ನ ತೋಳ ತೊಡವೇ
ಜೀವಜೀವದಂಟಾದ ದೇವಗುಣ ಸುರಿವ ಹಾಲ ಕೊಡವೇ !

ಅವತಾರ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆವ ಕಣ್ಣು ಮಾಳ್ಪ
ಮುಚ್ಚುಮರೆಗಳೇಕೆ ?
ಮೂಡಿ ಮುಳುಗುತಿರುವಂದದ
ಸತ್ಯ-ಸಟೆಗಳೇಕೆ ?
ನನ್ನ ನಯನಗಳ ವಂಚಿಸ
ಬಯಸುವ ನೀ ಮೊದಲೆ
ನಿನ್ನೆದೆಯನು ವಂಚಿಸಿಕೊಂ-
ಡಿರುವೆ ಮುದ್ದು ತೊದಲೇ !

+ Purusha speaks to [illegible]

ನನ್ನ ನೀನು ಮರೆಯುವುದೋ
ನಿನ್ನ ನೀನೆ ಮರೆತವೋಲ್—
ಜಗದ ಪಟಿಯ ಚಿಹ್ನವಾಗಿ
ಮೆರೆವ ಸೊಕ್ಕು ನಿನಗಿರೆ
ಜಗತ್ತುಚ್ಛವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು
ನಡೆವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿದೆ !
ನಂಬಿದವನ ವಂಚಿಸುವುದು
ನಿನಗಾಗೆ ಪರಾಕ್ರಮ
ನಂಬದೆಯೂ ನಂಬಿದಂತೆ
ತೋರ್ಪುದೆನ್ನ ವಿಕ್ರಮ !
ನಿನಗೆ ನೀನೆ ಸಾಕೆನ್ನುವ
ಸಾಹಸ ನಿನಗಿದ್ದರೆ
ಸಾಲದೆಂದು ತೋರಿಸುವೆನು
ಒಮ್ಮೆ ನೀನು ಬಿದ್ದರೆ !

೨

ಅಪರಾಧವನ್ನು ನೀನಜ್ಞಾನವೆಂದೊರೆಯೆ
ಸುಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆ;
ಅಪರಾಧವಲ್ಲದುದನಪರಾಧವೆಂದುಸುರೆ
ತಪಿಸಿ ಸುಟ್ಟುರಿವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ !

೩

ಇಂದ್ರ ನಾನು ಅಗ್ನಿ ನಾನು: ಧರ್ಮದಂಡಪಾಣಿ ನಾನು
ನನ್ನ ಇತಿಮಿತಿಗಳನರಿತು ನಿನ್ನದನ್ನು ಕಲಿತ ನಾನು
ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಸ್ವಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾನು
ನಿನ್ನ ತಂತ್ರಕೆಂದಿಗೂನು ಮಣಿಯೆ ಮಗುವೆ, ಜೀವವೆ

ಪ್ರೇಮವೆಂದು ಕಾಮವೆಂದು ನೀತಿಯೆಂದು ಭೀತಿಯೆಂದು
ಲಾಭವೆಂದು ಲೋಭವೆಂದು ಕರುಣೆಯೆಂದು ಮೌಢ್ಯವೆಂದು

ಬಗೆಬಗೆಯಲಿ ಕಾಡಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಜೇಳಿ ಜೇಯಿಸಿಕೊಳಲಾಗದು ಬಾ ನನ್ನಲಿ
ನಿನ್ನದೆಲ್ಲ ಝಾಡಿಸಿ
ತೆರೆದ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚದಂತೆ ನಿಲ್ಲದಿರೋ ನಾಯಿಕೆ
ಶರಣು ಹೊಡೆದು ಕಾಯಕೆ !

೪

ಜ್ಞಾನರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಜ-
ಜ್ಞಾನಕೆಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ?
ಸೂರ್ಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮೋ-
ರಾಶಿಗೆಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ?
ವಿಶ್ವರೂಪ ತೋರಿಸಿದರೆ
ದಂಗು ಬಡಿದ ಅರ್ಜುನ
ಅಲ್ಲ ನಾನು, ನಿನ್ನ ಹಣಿವ
ಪರಮಾತ್ಮದ ತರ್ಜನ !
ನಿನ್ನನುಂಡು ಪರಮಾತ್ಮಕೆ
ತಲ್ಪಿಸುವ ಅನಂತಭೋಗಿ
ನೀನೆಷ್ಟೋ ತಿಳಿದುರೂನು
ಉಳಿವೆ ನಾನು ಶೇಷನಾಗಿ !
ನಿನ್ನ ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳಲು
ಹೊರಟ ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಿ
ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೆ
ಐಕ್ಯ ನನ್ನ ಪಾತ್ರದಿ !

ಅನಾಸಕ್ತಿಯೋಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಸೈನಿಕನಾಗೆಲೆ ಹೃದಯ ಇಲ್ಲದಿರೆ
ಸನ್ಯಾಸವ ಹಿಡಿ ಹೋಗು
ಸಹಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲೆಲೆ
ಹೊರಡುವ ಆಸೆಯ ನೀಗು !
ಶಿಕ್ಷಿತರಾದರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು
ಆಗದೆ ಹೋದರೆ ಹೊರಡು
ಸೈನ್ಯಕೆ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯವಾಸಕೆ
ನಾಗರ ಜೀವನ ಬಿಡು !
ಕೋಟಿಗೊಂದು ನಿಜರತ್ನ ಸಿಗುವವೊಲು
ಕೋಟಿಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ
ದೊರೆಗು ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡುಗಳಲಿ ಹುಡುಕಲು
ಈ ಸಮಾಜದಾದ್ಯಂತ !

೨

ಹಿಂದು ಮುಂದಿನಾಲೋಚನೆ ಬಾಳಿನ
ಬಿಡುವುದು ನಿಶ್ಚಿಂತತ್ವ
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯು ಬುನಾದಿಯದೆ ಆ
ಬುದ್ಧಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತ;
ಹೇಳಿದ್ದಷ್ಟನೆ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವಾ
ಸೇನಾಧರ್ಮವದೊಂದು
ಹೇಳುವರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವ
ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವೊಂದು—
ಶುದ್ಧ ಪಶುತ್ವದ ಬಾಳೆ ಶುದ್ಧ ಈ
ಅರ್ಧಕಲಿತ ಜೀವನಕಿಂತ
ಶುದ್ಧ ಪಶುಪತಿತ್ವವೋ? ಪೂರ್ಣ ಶುಚಿ!
ಅದಕೆ ಬೇಕು ಧೈರ್ಯದ ಪಂಥ

ಸಂತಸಂತದಾ ಹೊಂತ ಕಷ್ಟ ಅತಿ
    ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಡಿ ರಣಪಂಥ
ಎಂಥ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಹೋರು ನೀ
    ನ್ಯಾಯಕಾಗಿಯೇ ಅಸರಂತ;
ನಿತ್ಯಘರ್ಷಣವು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗುವುದು
    ಸಮತೆಗಾಗಿ ನೀ ನಡೆಸಿದರೆ
ಸಮವೆ ಸತ್ಯಸೌಂದರ್ಯ ಬಾಳಿನಲಿ
    ವಿಷಮವೆಲ್ಲ ಅಪರೂಪ ಖರೆ!

೩

ರಣದ ನಡುವೆ ನರಗೆಂದನಂದು ತಾ
    ಸುದರ್ಶನವ ಹಿಡಿದು
ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತಿಯಲಿ ಮೋಹದ-
    ಶ್ವತ್ಥವನ್ನು ಕಡಿದು
ಬಯಲು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಕರ್ತವ್ಯಕೆ
    ಕೃಷ್ಣ ತೆಗೆದು ತಡೆಯ
ಹಯಗಳಂಥ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನುಭವವ
    ಹಿಡಿದು ನಿಲಿಸಿ ಒಡೆಯ—
ನರಶರೀರವನು ನಡೆಸುತಿರುವ ಆ
    ಪರಮ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಿ
ನರಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿದ
    ಉಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ!

೪

ಇಂದ್ರಿಯಾಶ್ವವೇರಿರುವ–
    ಶ್ವತ್ಥ ಶಾಖೆಯಂಥ
ವ್ಯಕ್ತಿ–ವಸ್ತು–ಕಲ್ಪನೆ–ರುಚಿ–
    ವಿಚಾರಗಳನಂತ

ಅಸಂಗಾಸಿಯೆತ್ತಿ ಬುಡವ
    ಕಡಿಯದಿರೆ ದುರಂತ
ನರಗೆ ತಪ್ಪದೆಂದಾದರು
    ಎಂದಾ ಭಗವಂತ
ಸಮಕರ್ಮವ ತಿಳದವನವ
    ನಿಜ ವಿದ್ವಾವಂತ
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ತಾರೆಗಳಿಗೆ
    ಉಃವ ಸಾ:ವೀವ
ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ನಡೆವ ನೀತಿ
    ಸನ್ಯಾಸದ ಭಾವ :
ಸಮಹೃದಯ ಪ್ರಭೆಯೂರ್ಜಿಸು-
    ವಂತೆ ಯೋಧಧರ್ಮ
ಹಿಡಿದೆದೆ ಸಮದರ್ಶನವಡೆ-
    ದಕ್ಕು ಮುಕ್ತಕರ್ಮ
ಸಮಶ್ರೀಯೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ
    ಶಾಂತಿಕಾಮಧೇನು
ಫಲಾಶೆಗಳ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ
    ಅಭೋಗ್ಯ ಸಾಮಾನು !

ಆತ್ಮವಿಕಾಸ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಗರ್ಜನೆಯ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ
ವೃಷ್ಟಿನಟ ಕುಣಿಯುತಿರೆ ಕಣ್ಮಿಂಚ ಝಗ್ಗನಿಸಿ
ಹಳೆಯ ಮಲೆನೆಲದ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಟ್ಟಿಯೆದುರಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಗೊಬ್ಬರ ಹೊಂಡ, ಇರುವೆ ಎಂಬತ್ತುಕೋ-

+ Consciousness of Cosmic Love — The divine Maternal Consciousness

ಟಿಗಳ ನಿಮಿಷದಿ ಹಡೆದ ಹೆಬ್ಬೊಮ್ಮೆ ಕಾಲ್ಚಾಚಿ
ಕುಳಿತ ಪ್ರಸೂತಿಕಾಗೃಹ—ಅದರ ಕಂಪ್ರವಳ
ತಿರೆಯಿದೆಯ ನಮಗಂಪ ಬೀಸಿದ್ದ ಬಲ್ಲಿರಾ ?
ಜಗದಲ್ಲಿಹಿಂಸೆಗಪ್ರತಿಮ ಸುಪ್ರತಿಮೆಯುಹ
ಹಸುಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವದು ಎಂಬುದನು
ಹತ್ತು ಮಳೆ ಕಂಡ ಗೊಬ್ಬರಗುಂಡಿ ತಿಳಿಸೀತು
ಮೇಗಾಳಿಯಿಂದ, ಅದು ಸಾಲದಾದರೆ ಅದರ
ಸಾರವುಂಡೆದ್ದ ಹೊಲವೆಳೆಯ ಪರಿಮಳಸಾಲೆ
ಒಕ್ಕಲಿನ ಹೊಸತು ಕಬ್ಬದೊಳೆಲೆಯು ಹರಿಸದೇ ?
ಒಡೆಯುಂದಿರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಕೊಡಮುಳಿವುದೇ ?

೨

ಗಗನಗರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಮಾರ್ಜನದಲ್ಲಿ
ಜಗವಿಡೀ ಮಿಂದು ಮಡಿಯಾಗುವುದೊ ಎಂಬವೊಲ್
ಜಡಿಧಾರೆ ಸುರಿವೊಂದು ಸಂಜೆ ಮನೆಜಗುಲಿಯಲಿ
ಒಡತನದ ಬಹಿರಂಗ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೈವೆತ್ತು
ದುಡಿವಾಳ ಕೈಹಿಡಿದು ಗರತಿವ್ರತವ ಮಾಡ-
ಲಿಳಿದು ಬಂತೋ ವಿಧಿಯು ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಿಂ-
ದೆನೆ ಕುಳಿತ ಮೂರ್ತಿ ತಾನಾವ ದೇವತೆ — ಹೇಳಿ ?
ಉಗ್ರಪ್ರತಾಪದಲಿ ಹೊಯ್ದು ಹೆಳವರನೆಲ್ಲ
ಹೆದರಿಸುವ ಮಳೆರಾಡ ಮಳೆಗಾಲ ಮೊಗವೊತ್ತ
ಪ್ರಕೃತಿ ಸುಗ್ಗಿಯು ಮಧುರ ಸೌಂದರ್ಯಮುಖದಿಂದ
ಅಂಡಜೋದ್ಭಿಜ್ಜರಾಯುಜಗಳನು ತಣಿಸಳೇ ?
ಅಂತಾ ಮಹಾಮಾತೆ ಭೂಮಾತೆಯುಳಿಸಿದ
ಹೂಸಗೆಯ ಮೊಗವೇನೊ ಎಂಬಂತೆ ಕುಳ್ಳಿಹಳ್-
ಬಡತನದ ಗೊಬ್ಬರದ ಸತ್ವಾಂಶ ಕುಡಿವೊಡೆದು
ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗಿ ಮೃಗಪಕ್ಷಿ ಮಾನವರ
ಎದೆಯ ತಣಿಸುವ ಸಾವಿರಾರು ಹಣ್ಸುರಿಯಿಸುವ

ತನಿರಸದ ಇವಸ್ಮಾವಿದೇನೆನಲ್ ಕಾಣುವಳ್
ಮೂವತ್ತು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಣ್ತೆರುಗಿಸಲ್ !

೩

ಪಾತಾಳದೊಳಿದೆ ತಾಮಸದಂಥತೆ
ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾಯಣ ಮಂದತೆ
ವಿಷಸೌಂದರ್ಯದ ನಾಗರಬಂಧದ
ಮಷಕಗಳೊಟ್ಟಜೆಯೆಂಬರು ನಂದದ
ಮಸಣದ ಹಗ್ಗಿಯು ಮಾಯಾದೃಶ್ಯಗ-
ಳಸಹ್ಯವಾದರೆ ದೇವಲೋಕದಲಿ
ಸುಧಾಮಯೂಖವ ಸೂಸುವ ನಲ್ಮೆಯ
ಹಡೆಪ್ಪೊಲ್ಮೆಯ ಶತಕಾಮಧೇನುಗಳು
ಕುಡಿವರನರಸುತ ತಿರುಗುವವೆಂಬರು :
ಮಧ್ಯಮಲೋಕದೊಳೆಂತಿದೆ ? ಇಂತಿದೆ—
ಅದು ಇದೆ ಇದು ಇದೆ ಶೌಚಾಶೌಚದ
ಎದೆಗಳ ರೂಪ-ಕುರೂಪಗಳೆಂಬುದು
ಹೃದಯಜ್ಞರಿಗರಿಯದ ಸಂಗತಿಯೇ ?
ಚೆಲುವಿನ ಮರ್ತ್ಯಾಮರ್ತ್ಯತೆಗಾವುದು
ಅಳೆಗೋಲೆನೆ ಮುನಿಮೋಹನದಾಸನು
ಚೊಕ್ಕವೆ ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ ಕಣಾ ಎಂದನು !
ಶಿವಸತ್ವದ ಶುಚಿಯಿಲ್ಲದ ಮಯಮಂ-
ಟಪವನ್ನೆದೆಯೆಂದೆನ್ನಲು ಬರ್ಪುದೆ ?
ಶಿವವಾತ್ಸಲ್ಯರಸೋದಯವಿರುವೆಡೆ
ಅವನಿಯೆ ಆದರು ಸಗ್ಗಕೆ ಮಿಗಿಲೋ !

೪

ಆ ಮಹಾಮನೋಜ್ಞ ಭಾವ
ತುಂಬಿ ಹರಿವ ಹೃದಯ ಸುತ್ತ
ಸೂಸುವ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕಿರಣ-

ರಾಶಿ, ಅವಳ ಸುತ್ತ ಬಿರಿದ
ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಮಂಜುಪ್ರಭೆ
ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಮೀರಿದೆ !

ಉಷಸ್ಸಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ
ಬೆಳ್ಳಿಗು ಮುದ್ದಾಗಿ ಹೊಳೆವ
ನಗೆಯೆಳವಗಲಾಗಿದೆ
ಬಾನಿಗಿಂತ ತಿಳಿಯಾಗಿದೆ
ಬೆಳರ್ವಾಳಿಯು ಸುಳಿಯಾಗಿದೆ.
ಬಂಧನ ಭಾವವ ತೊಳೆಯುವ
ಕಂದತನದ ಹೊಳೆಯಾಗಿದೆ
ಒಲಿದ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯೆದೆಗಳ-
ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತ
ಪಂಚವರ್ಣ ಶುಕಕಿಲ್ಲದ
ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ
ಪಿತೃಮುಖಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಾಗಿಹ
ಮಾತೃಮುಖ ಮನೋಹರ
ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೃತವಾಗುವ
ಮನವಾತ್ಮವಿಕಸ್ವರ !

ಅಂತರ್ಮುಖ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಸಂಬಳವ ಕೊಡದಿರುವ ಒಡೆಯನ
ಪಾದಸೇವೆಯ ಮಾಡಿದೆ
ನಂಬಿಗೆಯನಿಡದಿಹ ಗೆಳೆಯಗೆ
ಸ್ನೇಹಸೇವೆಯ ನೀಡಿದೆ
ಉಳಲು ಬಾರದ ಉಂಡು ಮಲಗುವ
ಹೋರಿಯನು ನಾ ಸಾಕಿದೆ
ಕೊಳ್ಳಲಾರೂ ಬರದ ಬೆಳೆಯನು
ಬೆಳೆದು ಸಂತೆಗೆ ನೂಕಿದೆ
ಮುಂದಿನದನೂಹಿಸಲು ಬಾರದ
ವಿದ್ಯೆಯನು ನಾನೋದಿದೆ
ಇಂದು ಹಿಡಿದೀ ವ್ಯಾಧಿಗಾಗದ
ಔಷಧವ ನಾ ಮಾಡಿದೆ

೨

ಹಣ್ಣು ಕಾಣದ ಹೂಗಿಡಗಳ ಹಾಕಿದೆ ಬಹಳ
ಹಾಲೀಯದಾವುಗಳ ಹಲವ ಹೊರೆದೆ
ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಗೃಹರನೆಗೆ
ಹಗಲಿರುಳು ಹರೆ ಹಾಲು ಹೈನವೆರೆದೆ
ಸಣ್ಣತನವೊಳಗಿರುವ ದೊಡ್ಡವರನೆಡೆಬಿಡದೆ
ಕೊಂಡಾಡಿ ನಮಿಸಿ ಸಂತರ್ಪಿಸಿದೆನು

ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯದ ದೇವರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ
ಅನ್ನವೆಲ್ಲವ ಬಿಡದೆ ಅರ್ಪಿಸಿದೆನು

ಕದನಕ್ಕೆ ಕರೆದರೂ ಬಾರದಿಹ ಹಗೆಗಳಲಿ
ಶೌರ್ಯವನು ತೋರಿಸಿದೆನು

ಒದೆದರೂ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳದ ಆಳ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ
ಸಂಬಳವ ಸೇರಿಸಿದೆನು

ಬ್ರಹ್ಮನನು ಕಾಣಿಸದ ವೇದಾಂತವಾಗುದಧಿ-
ಯಾಳದಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಮುಳುಗಿ ಮಿಂದೆ

ಕರ್ಮವೇ ಸುಖವೆಂದು ಸುಳ್ಳೆ ಸಂತೈಸುತಿಹ
ಔದ್ಯಮಿಕವಾದ ಹಿಡಿದಾಳಿ ಬಂದೆ

ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿಯು ಹೋಮ ನೀರಹೋಮದ ಹಾಗೆ
ವಿಫಲವಲ್ಲೆಂಬ ಸುಳ್ಳಾರಾಧಿಸಿ

ಮಂಕನಾದೆನು ಜಗದ ಸತ್ಯವನು ಸುಳ್ಳನ್ನು
ಬೋಧಿಸುವ ತತ್ವಗಳ ಸಂಶೋಧಿಸಿ

ಜಗ–ದೇವ ನಾನುಗಳ ಕಲ್ಪನಾತ್ರಯದಲ್ಲಿ
ನನ್ನನೊಬ್ಬನನೆ ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು

ಹೊಗುವೆ ನಾನಿನ್ನೆನ್ನ ಸಾಕು ನಿನ್ನೀ ವಿಶ್ವ
ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನನಿಟ್ಟಿರುವುದು ! +

+ Turning inwards begins when outward world appears quite disappointing

ಬಹಿರ್ಮುಖ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಬೆಳಗಾಯಿತು ಬೆಳಗಾಯಿತು ತಿಳಿವೆಳರಿನ ಸುಳಿಯೆದ್ದಿತು
ಅರುಣೋದಧಿಯುಷೆಯಲೆಗಳ ತಣ್ಣೊರೆಪೊನಲನು ಹರಿಸಿತು
ಬುವಿಬಾನ್ಗಳ ಗಿರಿ ಕಾನ್ಗಳ ಚಿತ್ರಿಸುತಿಹ ರವಿ ಮೂಡಿದ
ಹವೆ ಹೊರಟಿದೆ ಖಗ-ಮೃಗಗಳ ಹಲ ಕಂಠಂಗಳು ಹಾಡಿದ !

ಯಾರವತಾರಗಳಿವು ? ಎಂ-
ಬಚ್ಚರಿಯಲಿ ಕಣ್ದೆರೆಯಲು—
ನನ್ನನ್ನೇ ಗುರುತಿಸಿದೆನು ನಾನಾ ನಾನಾ ಚಿತ್ರದಿ

ನಿದ್ರೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊರಬೀಳಲು ನಾನೊಮ್ಮೆಲೆ
ಹೃದ್ರಾಗವು ಬಯಲಾಯಿತು ವಿಶ್ವದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಾಗಿ !
ಗಳಿಗಳಿಗೆಗು ನಾನೆ ಬೇರೆ ನೀನಾನಲ್ಲೆಂಬೀ ಹಲ
ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಾವ ಚರಾಚರ ಸಂಕುಲ
ನನ್ನನ್ನಲ್ಲಿಸಲನುದಿನ ಯತ್ನಿಸುತಿದೆ ಅಹಹ ಅಹಾ
ಯಮಿಸಿದರೂ ಆಯುಷ್ಯವ ಕಾಲಕಾಲಕೀ ಸೃಷ್ಟಿಯ
ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ ತನ್ನತನವ ನಂಬಿ ಎಚ್ಚರಿನ ಹಾಗಿಹ
ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೂ ಸೆಳೆದುಕೊಂಬವೇನೋ ಎನಲು !

ಇದರ ಹುರುಳು ನನಗೆ ಮರಳು
ಈ ಯೆಚ್ಚರ ನನ್ನ ಕನಸು ! +
ನನ್ನ ಮರುಳು ಮಾಡಬರುವ ಕುನ್ನಿಗಳನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆ
ನನ್ನ ನೆನೆದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಸಲಿಸುವವರ ರಕ್ಷಿಸುವೆ !

ಕೊಟ್ಟದ್ದನು ಕೊಡುವೆ ಜಗಕೆ ಇದೇ ಕರ್ಮನೀತಿ
ಕೊಡದಿಪ ಕೋಡಗಗಳನಾ ದಂಡಿಸುವೀ ಭೀತಿ
ನಡೆಯಲಿ ನಡೆಯಲಿ ನನಗೇ ಬೇಸರ ಬರುವನಕ
ಬಂದೊಡನೆಯೆ ಮತ್ತೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವೆನೀ ಶುನಕ
ಸಂಸರಿಸಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು
ಕೃತಜ್ಞಾತ್ಮಗಳು ನನ್ನಲಿ ನಿಂತು ನಲಿಗೆ ನಕ್ಕು !

+ The world of objects is the material
manifestation of the great I (Saccidananda)

೨

ಸ್ನೇಹವಿರದ ಸಮಾಜವನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನರರಲಿ
ಮೋಹ ಮದೋನ್ಮಾದ ಬೆಳೆಯೆ ಸೌದರ್ಯದ ಹೆಸರಲಿ
　　ನಾಗರಿಕತೆ-ವೆತೆಯಲಿ
　　ನೀತಿನಿಯಮ ಕತೆಯಲಿ
ಅವರಿಗವರೆ ಹಗೆಗಳಾಗಿ ಸಾಯಲೆಂದು ಶಾಪಿಸಿ
ಅವರ ಮುಕ್ತಿ ಪಥವ ತೋರ್ಪೆ ಕೋಪದಿಂದ ತಾಪಿಸಿ;
ಸ್ನೇಹವೊಂದೆ ಐಕ್ಯಕಾರಿ ಐಕ್ಯವೊಂದೆ ಮೋಕ್ಷಕಾರಿ
ಚರಾಚರಕಿದೊಂದೆ ದಾರಿ ಮತ್ತೆ ಬರಲು ನನ್ನ ಸೇರಿ:
ನಾನು ತಂದೆ ಇವನ್ನಿಲ್ಲಿ ನಾನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ
ಪಶ್ಚಾತಾಪದ ವಿದ್ಯೆಯ ಕಲಿಸಿ ಕೊಳೆಯ ತಳ್ಳುವೆ
ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯವನೆರೆದು ಕತ್ತಲೋಡಿಸಿ
ಬೆಳಗಿಸುವೆನು ಕರುಣಧಾರೆಯೆರೆದವದಿರಿಗೂಡಿಸಿ;
ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳರನ್ನು ಹೀರಬಲ್ಲ ಹೃದಯವೆಷ್ಟಿದೆ?
ತೊಳಲುವ ಸಂಸಾರಿಗಳಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿದೆ!
ಹಕ್ಕಿತನವ ತಾಳಲೆಂತು ಪಕ್ಕಚಿಗುರುಗಾತ್ಮಕೆ?
ಪಕ್ಕ ಬರದೆ ಹಾರಲೆಂತು ಸಾಧ್ಯ ಅಂತರಾತ್ಮಕೆ?
　　ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಹಾರಿ ಬನ್ನಿ ಸುಹೃದಯವಿಸ್ಫಾಲಕ
　　ಮಕ್ಕಳೆ ದಿನ ಬೆಳಗು ಕರೆವೆ ತಂಬೆಲರಿನ ಮೂಲಕ!

ವಿಷಮದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪದಪವರ್ತನೆಗಳಿದ್ದು
　　ಆತುಮಜಲವನ್ನು ಕಲಕುತಿರೆ
ಭೂತಪ್ರೇತಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು
　　ಈ ತುಮುಲದಿ ಸಿಕ್ಕ ನರಕುರಿಗೆ

+ [illegible]

ಮಾತನಾಡದೆ ಮೋಡಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಮೆಯ
ಛಾತಿಗೆ ಗುಂಡಿಗೆಯದಿರುತಿರೆ
ಪಾತಾಳದಿಂದೋಡಿ ಬಂದ ನೆನಹುಗಳ
ವಾತಾಹತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುತಿರೆ !

೨

ಭೂತವದೃಷ್ಟ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮವೆಂಬುದು
ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವೆನಿಸುತಿರೆ
ಭೌತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವುದು
ಐತಿಹ್ಯ ವರ್ತಮಾನವ ತಾನುರೆ
ಗತಮುಖಚಿತ್ರಗಳೊಂದೊಂದೆ ತಾವೆದ್ದು
ಸ್ಮೃತಿಮುಕುರದ ಮೇಲೆ ಹಾಯುತಿರೆ
ಮತಿ ಚಂಚಲಿತವಾಗಿ ಖತಿಯೆದೆಯನು ಸುಟ್ಟು
ಭಸಿತ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿತು ಥಟ್ಟನೆ

೩

ಭೂತ ವಸ್ತುವಿನ ವಿವೇಕವೆಂದರಿದೇನು ?
ಏತರ ಬಗೆಯಿದೆಂದಾಲೋಚಿಸಿ—
ಸೋತ ಜೀವದ ಸುಡುವುಸಿರು ಹೂಂಗುಟ್ಟಿತು
ಯಾತನೆಯಾತಾಯಾತವನೆಸಗೆ;
ಬೇತಾಳದವತಾರ ಶ್ರೀಮುಖಭಿತ್ತಿಯೆ ?
ಪಾತಾಳದಲಿ ನಿಂತು ನಸುನಕ್ಕಿತು
ನೂತನ ಮೃತ್ಯುಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರಭೆಗಳ
ಆತುಮಕೆರಚಿತು ನಡುನೆತ್ತಿಯ ?

೪

ಓಡಿತು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ನಿದ್ದೆಯ ಶಿಶುವತ್ತ
ಬೀಳುತ್ತ ಏಳುತ್ತ ಪರ್ವತದ
ಕಾಡು ಮರವ ಕಡಿದರೆ ಉರುಳುವ ಹಾಗೆ
ಗೋಳೆಂದು ಅರಚುತ್ತ ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಿ ;

ಪ್ರಾರಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಪಾಲಿಷ್ಟು
ತೋರುವುದೆಂದರಿದೆದೆ ಕುಸಿಯೆ
ಭಾರವಾಯಿತು ತಲೆ ಧಗಧಗಿಸಿತು: ಹೊಟ್ಟೆ
ರೋಮರೋಮಗಳೆಲ್ಲ ಸುಡತೊಡಗೆ !

೫

ಹೆಣ್ಣಿಂದ ಹಣ್ಣಾದ ಗಂಡು ಬುದ್ಧಿಯು ಕಂಡು
ಹೇಳಿತು ಮನ ನೂರು ನೂರು ಸಾರಿ
ತನ್ನಲ್ಲಿ ಧೇನಿಸತೊಡಗಿತು ತನಗಿನ್ನು
ಜನ್ಮದೊಳೇ ಇಲ್ಲ ಬೇರೆ ದಾರಿ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪ್ರೇಯಸ್ಸು ಎರಡನ್ನೂ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು
ಧೇನಿಸಲೇನುಂಟು ? ಬರಡುಗತಿ
ಬಾಳೆಲ್ಲ ! ಎನಿಸಲು ಬಗೆ ಕಂಡ ಕಾಣ್ಕೆಯ
ಧೂಮಕೇತುವನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ !

೬

ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಕಾಲು ಹುಣ್ಣಿವೆ ಮರುಚಣ
ನೂರು ಕಾಲದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಾಗೆ
ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ಪೀಯೂಷಾನುಭವ ಮತ್ತೆ
ನೂರು ವರ್ಷದ ಹಾಲಾಹಲವೆನಿಸೆ
ಒಂದು ಸೆಕುಂದಿನಾದರ ಯುಗಯುಗಗಳು-
ದಾಸೀನಭಾವವನುಗುಳಿದರೆ
ಕಿಂದು ತೇಗುವ ಭೂತಬೆಂತರಗಳು ಬೇಕೆ
ಸುಂದರಾತ್ಮನ ಸುಸ್ತು ಮಾಡಲಿಕೆ ?

೭

ಬೇಸಂಕೆಗು ಹೆಚ್ಚು ಬೇನೆ ಯಾವುದು ಹೇಳು !
ಬೇಸಿಗೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಿಸಿ ಯಾವುದು ?
ಓಸರಿಸುವ ಶಶಿಮುಖಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಶೋಷಕ ಔಷಧಿಯಿನ್ನಾವುದು ?

ಕಲ್ಲಂತೆ ನಿಲ್ಲುವ ಕಳೆಯಂತೆ ಬೆಳೆಯುವ
ಜೊಲ್ಲಂತೆ ನಾತವ ಹುಟ್ಟಿಸುವ
ಎಲ್ಲಿಂದರಲ್ಲುಂಡು ಬೀಸಾಗಿ ಬೀಳುವ
ಹಲ್ಲುಸೊಕ್ಕಿನ ಹಿಮಕಣೆ ಯಾವುದು?

೮

ನೀರಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವೊಡೆ ಮತ್ತೆ
ಜೇನಾಗಿ ಬೇವಿನ ರುಚಿ ಕೊಡಲು
ತಾನಾಗಿ ನಿಷ್ಪಾಪಮುಖ ಪ್ರಿಯಹೃದಯದಿ
ನಾನಾ ತಾಪಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು
ಹಾಲಾಗಿ ವಾಯೂಪದ್ರವವ ಹೆಚ್ಚಿಸುವೊಡೆ
ಕಾಲಾಗಿ ಕುಂಟಿಸೆ ಜೊತೆ ಜೀವನ
ಸಾಲಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರಿ ಆತುಮಗಳೆ ಅಂಥ
ವಾರಿಜಮುಖ ಹೊತ್ತ ಮಾಯಕದ !

೯

ಧನಲೋಭಿಗಿಂತಲು ಒಣಗಿದ ಬಗೆಯುಂಟೆ?
ಉಂಟು ಚತುರ್ದಶ ಲೋಕದಲಿ
ಸ್ವನಯವ ಬಿಡದಿಹ ನಿರವಗ್ರಹಾತ್ಮದ
ಒಣ ಉಪಚಾರದ ಒಗಟದಲೆ—
ವಿನಯದ ಪರದೆಯ ಹಿಂಗಡೆ ನಡೆಸುವ
ಘನಪಾಂಧ್ಯ ಲೀಲೆಯ ಛಂದದಲಿ—
ತನುಮಾತ್ರಬುದ್ಧಿಯ ತಲ್ಪಸಂಯೋಗಿಯ
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವ ಕೈಯ ಕೈಂಕರ್ಯದಿ !

೧೦

ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆಲ್ಲ ಸ್ಮಿತವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ
ಕಂದುಕುಂದಿಲ್ಲದ ಕುಮುದಮುಖ
ಕಂಡವರೆಲ್ಲರನಾದರಿಸುವ ಮಕ-
ರಂದಮಾತಿನ ಮುಗ್ಧಚಂದ್ರಮುಖ—

ನಂದಿವದೀಪ ತನ್ನಿಸಿಯುಸಿದಿರು ನಿತ್ಯ
ಬೆಂದ ಹೆಣವು, ಹಿಮಗಡ್ಡೆ, ಯಮ
ತಂದು ಜೇಲಿನೊಳಿಟ್ಟ ಸತ್ತ ದೇಹದ ಮೊತ್ತ,
ಒಂದೂ ಹೂವಿಲ್ಲದ ಒಣ ಮಾಮರ !

೧೧

ಕತ್ತಲ ರಾಶಿಯು ಕಡೆದು ತೆಗೆದ ಬೆಣ್ಣೆ,
ಹುತ್ತದೊಳೇ ಸತ್ತ ಹಳೆ ಹಾವಿನ
ಬಿಟ್ಟಂಥ ಪರೆ, ನೂರು ಸಿಡಿಲಿಗೂ ಒಡೆಯದ
ಕೆತ್ತಬಾರದ ಅರೆಕಲ್ಲುತನ
ಮೆತ್ತಿದ ಮೊಗ! ಸುತ್ತ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪದ
ಕತ್ತು ಹಿಸುಕುವಂಥ ಕಳೆವೆತ್ತಿರೆ
ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟರು ಒಂದೆ ಮೂಲೆಗೆಸೆದು ಹತ್ತು
ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು ಒಂದೆ; ಅದಕೇನಿದೆ?

೧೨

ಇನಿಯನ ಮೊಗ ನೋಡಿ ತೂಕಡಿಸುವ ಮೊಗ,
ಅವನಾದರಿಸುವಾಗ ಕಣ್ಮುಚ್ಚುವ
ಶ್ರಮದಿಂದ ಉಸಿರಾಡಿಸುವ ಉರುಳುವ ಮೊಗ;
ಎಳೆದರಲ್ಲಾಡದ ಯಮನ ಮೊಗಃ
ಹಾಳು ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೋಳು ಹೀರೆಯ ಕಾಯಿ
ಕರೆದರೋಯೆನ್ನದ ಕರಟಮುಖ
ಏಳು ಜನ್ಮದ ಶತ್ರು ಎವೆದೆರೆಯದ ಮುಖ
ಸಾಯುವಾಗಲು ಸಹವಾಸಿಸಖ !

೧೩

ಅತ್ತರೂ ಅರಿಯದ ಉರಿದರೂ ತೆರೆಯದ
ಅಮೃತವುಣಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಾಡದ
ಹತ್ತಿರೊಳಗೆ ಛೀ ಥೂ ಎಂದರೂ ಗಣಿಸದ
ಮೃತ್ಯುಭಯಕ್ಕೂ ಮಣಿಯದಿಹ

ಗೊತ್ತು ಗುರಿಯು ಬಗ್ಗೆ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡದ
ಹಿತ್ತಲಿನಶ್ವತ್ಥವುಂಡದಂಥ
ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಕಾಲ ಹರೆಯವ ಹೀರಿದ
ಹೃತ್ತಾಪಕರ ಮುಖ ವೈದೋರಿತು !

೧೪

ನಿದ್ದೆಯನೋಡಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಾಡಿಸಿ
ಮೊದ್ದುಣಿಸೂಡಿಸಿ ಮರೆವಾಜಿಸಿ
ಇದ್ದುದನೆಲ್ಲವ ಹದ್ದಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ
ಮುದ್ದು ಹಾಕುವ ಹಾಗೆ ಮನವೋಹಿಸಿ
ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಸಾವ ಕರೆಯಿಸಿ ತಗಣೆಯು
ಮುದ್ದಿತ್ತು ಸಾಕಿದ ಸವಿಮೊಗದ
ಸುದ್ದಿಯನಿನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸಲು
ಬುದ್ಧಿ ಸೂಸದು ಮಾವ ತೋರಿಸಿದ!

ಗುಮಾಸ್ತ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ರಾಜ್ಯತಂತ್ರ ನವಸಿಧಿ !
ಆಳುವವರನಾಳುತಿರುವ ಆಳು ನಾನೆ ಅತಿವಿಧಿ !
ಲಂಚಕುಮುದ ಬಾಂಧವ! ದೃಗಂಚಲ ವಾಗ್ವೈಭವ !
ಅಧಿಕಾರದ ಅರ್ಥಕೋಶಕೀಲವೆನಿಸಿನಿಂದಿಹೆ ! ಕಚೇರಿಗಿಳಿದು
ಬಂದಿಹೆ !

ಇನ್‌ಫ್ಲುಯೆನ್ಸಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೆಗೆದ ರತ್ನವ
ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡುತಿರುವೆ ಯತ್ನವ
ಗುಣಿಸಿ ಭಾಗಿಸುತ್ತ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ಫೈಲು ಫೈಲನು
ಮಣಿಸಿ ಮೇಲಿನವರ ಮತಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಜೈಲನು
ಕಾಗದಗಳ ಚೂರುಗಳನು ಮಂತರಿಸುವ ತಂತ್ರವ
ಬಲ್ಲೆ ಮಂತ್ರಿಯಕ್ಷರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಬ ಮಂತ್ರವ !
ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಬಾಣದಿಂದ ಹತ್ತು ಕೋಟಿಯೊಡೆಯನಿಗೂ
ಮಸ್ತಕದಲಿ ನೀರಿಳಿಸುವೆ! ಹಣವ ತೆಗೆದು ಕಳ್ಳರಿಗೂ
ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ಛೂ ಬಿಡುವೀ ಚಾಕರ
ತಮೋವಿಲೀನ ಭಾಸ್ಕರ !

ನನ್ನ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನಡೆಗು ಸರಕಾರದ ಸರ್ವಪಾತ್ರ
ಫೈಲ ಗಾತ್ರ ಬೆಳೆಸುವಂಥ ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ
ರೆಡ್‌ಟೇಪಿನ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತಿದೆ ಸಾಲು ಸಾಲು
ವಿಡ್‌ವಿರಾಡ್-ವಿಲಾಸನೃತ್ಯ-ಮಾರ್ದಂಗಿಕನಾರು ಹೇಳು ?
ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದರ್ಕಳೆಂಬ ಭೇದಗೀದ ಕಾಂಬೆನೆ ? ಕೊಡಲ್ಕೆ
ಹಸ್ತಕೊಂಬೆನೆ ?

ಬಡಬಾನಲಗೊಂದು ಜಮುಚ ತುಪ್ಪ ಸಾಕೆ ಮೋರಲು !
ಕ್ಷುಧಾರ್ತಿ ಪೂರ ತೀರಲು !

ಜನಗಳೇನು ದನಗಳೇನು ಒಡೆಯರೇನು ಒಕ್ಕಲೇನು
ಪಕ್ಷ ಬಂದು ಹೋದರೇನು ಲಕ್ಷವಿರಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವೇನು?
ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ ನಾನು ಬರೆದ ಗುಪ್ತಚಿತ್ರರಾವಣ । ಹೃದಂಕುರ
ವಿದ್ರಾವಣ !
ಈಶರಿರವ ತಿರುಗಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯಕಾರಣ । ಗುಮಾಸ್ತ
ವೃತ್ತಿಧೋರಣ !
ಗಣರಾಜ್ಯದ ಗಣ್ಯರನ್ನೆ ಗಣಿಸಿ ಒಗೆವ ದಫ್ತರ ।
ಅದೇನು ಒಂದೆ ತರತರ
ನನ್ನ ತತ್ವವೆಲ್ಲಾ ಮಸಿ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ
'ಅಹಮನ್ನಂ ಅನ್ನಾದಃ' ದಾಶ ಮೇಲೆ ಈಶನೊಳಗೆ
ಪ್ರಜಾಸಾಗರಾಂತರಾಳ ಭಾವವೀಚಿ ಜಾಲವ
ಕುಣಿಸಿ ಕಾಲ ಕಾಲವ
ಸೃಜಿಸಿ ಉಳಿಸಿ ನಾಶಮಾಡಿ ನಗುವ ನನ್ನ ಲೀಲೆ
ವಿದಗ್ಧಾಕ್ಷರಮಾಲೆ !
ರೇಶನಿಷಃಪೆನೆಲ್ಲ ಜನರ ದುಃಖಸುಖವಿಶಾನ !
ಅಹಾ ಕುಬೇರ ದೀನ !
ನನ್ನ ಕುಲ ನಿರಾಕುಲ
ನನ್ನ ಬಲ ಸಮುಜ್ವಲ
ನಾನೆ ನಾನು ನೀಲನೀರದಸ್ಥ ವಿದ್ಯುದಾಭ ! ನಮೋಽಸ್ತು
ಎನಲು ಲಾಭ
ತಾನೆ ಲಭ್ಯ ನಿಮಗೆ ನರರೆ, ಅದರೊಳರ್ಧವೀಗ !
ಅದಿರಲಿ ನನ್ನ ಭಾಗ ।
ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳನು ತೆತ್ತು ನಡೆದುಕೊಂಡರೇನೇ ।
ದಿವಸ್ಪತಿಗಳ ಸೇನೆ ।
ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನಿಲುವುದಲ್ತೆ !
ಇದೇ ತಕ್ಕ ನೀತಿ । ನಿಜಕ್ಕು ನಮ್ಮ ಗೀತಿ !

ಸತ್ಯಾನೃತ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಕಾಡಿಯೋ ಬೇಡಿಯೋ ತಂದೆ ನಾ 'ರಾಡಿಯೋ'
ರೇಡಿಯೋಕಿಂತಲೂ ನವ್ಯವಿದು, ಭವ್ಯವಿದು
ಕದ್ದು ತರಲಿಲ್ಲವಿದ, ಕೊಂಡು ತರಲಿಲ್ಲವಿದ
ಗೆದ್ದು ತಂದದ್ದು; ಗೆಳೆಯರೆ ಹಳಬರೆಂಬಂಥ
ದೊಡ್ಡ ರಾಗದ ಬುರುಡೆಯಲ್ಲ ಸಣ್ಣಗೆ ತನ್ನ
ಗೊಡ್ಡುಗೊರಲಲಿ ಗೊಣಗುವಂಥ ಶ್ರುತಿಬುರುಡೆಯೂ
ಅಲ್ಲ—ಇದು ನುಡಿಯುವುದು ಗದ್ಯವೆಂದೂ ಅಲ್ಲ,
ಪದ್ಯವೋ? ಅನುಮಾನ. ಅದರಿಂದಲೇ ಇದು ಗ-
ಪದ್ಯ ಗಂಪನ ಪದ್ಯ; ಪಂಪಗಾಂಪರ ರಂಪ—
ದುದ್ಯೋಗವಲ್ಲ, ಸಂಗೀತ ಸಂಗಾತಿಗಳ
ಕಂಪನ ನಿಳಿಂಪ ಕವಿಗಳ ವಚೋಗುಂಫನಗ
ಳಿಂಪಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಅಮೇರಿಕದ ಹೊಸಯುಗದ
ಮಿಶ್ರರೂಪಕ ಭಿನ್ನವೃತ್ತಗಳ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತು
ಹಾವಿನಂತಹ ನೇರದಾರಿಯಲಿ ತಲೆಕೆಳಗು
ಮಾಡಿಕೊಂಡುಲಿವ ಹಾರನ್ನುಳ್ಳ ಕವಿರಚಿತ
ಕಾರಿಗಿರುವಂಥ ಕಮನೀಯತೆಯು ಇದಕಿಲ್ಲ.
ಇದು ಜನದ ಹೃದಯ, ಜನದೊಳಮಾತು, 'ಜನವಾಣಿ'—
ಪತ್ರಿಕೆಯಿದಲ್ಲ ಆ ಹೆಸರಿಂದ ಹೆದರದಿರಿ.
'ಗಾಸಿಪಿಂಗ್ ಎಂಡ್ ಲಯಿಂಗ್ ಆರ್ ದಿ ಟ್ವಿನ್ ಸಿಸ್ಟರ್ಸ್'
ಎಂಬಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಕವಿ ವಿಮರ್ಶಕರೆಲ್ಲ
ತಮ್ಮ ತಲೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೆನ್ನುವ ಕಾರಖಾನೆಯಲಿ
ಕಿಚ್ಚಿನ ರಸಾಯನವ ಮಾಡಿ ಬೇಕಾದೆಡೆಗೆ
ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಲೆಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟಿಸಲಿ ಹೊರಗಡೆಗೆ
ನಾ ಹೆದರೆ, ನನ್ನ ನವ ಕಾವ್ಯಕಾನನದೇವಿ
ಕೂಡ ಬೆಚ್ಚಳು, ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ
ಸಮೆದ ಲಂಗಾಂಗಿಗಳ ಸೂಟು ಧರಿಸಿಹಳಾಕೆ !

+ Delusion - Mistaking one for the other; considered as a process of mixing up Truth and Falsehood; the lower Nature having an upper hand for some time.

೨

ನನ್ನ ರಾಣಿಯೊ ಅವಳು, ಕಲ್ಲ ಅವನುಹು ಅಲ್ಲ—
ಅದು ಶಿಖಂಡಿ ಅನಂತ ಖಂಡಿ ಅನುಭಾವಗಳ
ತಲೆ ತುಂಬ ಎದೆ ತುಂಬ ಮೈತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂ
ಡಲೆವ ಜಿಪ್ಸಿಗಳಪ್ಸರೋನೃತ್ಯದಲಿ ನಿರತ—
ಕಾಲಕುಂಡದಿ ಬಾಲವೆತ್ತಿ ಭುಗ್ಗೆಂದೆದ್ದ
ಜೋಲು ನಾಲಗೆಯುಗ್ನಿಯಾಡುಮಾತಿನ ಶೈಲಿ
ಚಂಡಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಲಂಕಾಸುಂದರಿಯರೆಲ್ಲ
ಮಂಡೆಯೊಡಕೊಂಡರೂ ಹೊರಡದಾ ಶತಕಂಠ
ಶಿತಿಕಂಠ ಪರ್ವತದ ಕೆಳಗೆ ಚಿಲ್ಲಾದಾಗ
ಅರಚಿರ್ದ ಅಮರ ದೈತ್ಯಧ್ವಾನಕೂ ಇಲ್ಲ
ಅದರ ಜೋಗ್ ಜಲಪಾತದಂಭೋದ ಕುಂಭೀನ
ದಂಭದಾಲಾಪ ಸಲ್ಲಾಪದ ವಿಲಾಪ— ಆ
ಅವಳು ನಡೆದೋಡುತಿಹ ಬೀದಿಗೆಲ್ಲೂ ಕೂಡ
ಹೊಡೆದಿಲ್ಲ ಲಕ್ವ! ಪಕ್ಷಾಂತರಂಗದ ಪನಸ
ಮೈಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಸಿದಂತಹ ಬಂಧದೊಂದು ಹಸ—
ಎಲ್ಲ ಹೊಸ! ಕಸದ ಕಸಕಸೆಯ ಪಾಯಸದಂತೆ
ಚೆಲ್ಲಿ ಸೂಸಿದ ರಸೋಲ್ಲಾಸ ಸರ್ವಸಮಾಜ
ಕೆಲ್ಲಿಲ್ಲು ಕಂಡದರ್ಶನ ಭಯಂಕರ ಹೊಲಸು—
ನನ್ನವಳ ಸಂದೇಶ ಈ ವರೆಗೆ ಬಂದ ಕವಿ-
ವರ್ಯರುಗಳಿತ್ತಂಥ ಸಂದೇಶಕಾದೇಶ !

೩

ನನ್ನ ಕಾನನದೇವಿ ನನ್ನಿನೀರಿನ ಬಾವಿ;
ಪ್ರಾಸದಾಸೆಯ ತೊರೆದ ಛಂದದಂದವ ಮರೆದ
ವೇದಾಂತವನು ಜರೆವ ಮೋದಾಂತವನು ತೆರೆವ
ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೊದೆವ ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಯು ಮಿಡಿವ
ಧ್ವನಿಯನಣಕಿಸುವ ದುರ್ದ್ವಂದ್ವ ಚಿತ್ರಗ್ರಥಿತೆ !

ಹರಕು ಹಗ್ಗದ ತುಣುಕು ಚುಟುಕುಗಳನೊಲಿಗಿಕ್ಕಿ
ಚಟಪಟಿಸಿ ದೃಷ್ಟಿತೆಗೆದಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲಿ
ಹಾರಿ ರಸಿಕನ ಮಿದುಳಿಗೆಲ್ಲಲ್ಲು ಷಾಕ್ ಹೊಡೆದು
ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಗೆತ್ತಲೋಡಿದರು ಷಹ ಕೊಟ್ಟು
ರುಂದ್ರಮಂದ್ರಾತಂದ್ರ ನೀರಂಧ್ರ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ
ಮಂದಾರ ಸೌರಭವ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಕತ್ತಲೆಯ
ಹುತ್ತದಲ್ಲಿಹ ಬೆಳಕುಗಂಟಕಾದಿಹ ಮೂಢ
ತತ್ವ ಸರ್ಪವ ಕೆಣಕಿ ಕಾದಿ ಜಗ್ಲರಿಯಿಂದ;
ಮುತ್ತೈದೆನಿಚ್ಚೈದೆಯರ ಮಿಶ್ರಮೂರ್ತಿಯಾ
ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನ, ಅರ್ಧ ದೇವಾಸುರನ
ಅರ್ಥಾರ್ಥ ಭಾವ ಪದವಾಕ್ಯ ರೂಪಕರಾಡಿ-
ಯೆದ್ದ ಕಂಬಳಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಚೀರುವ ಹೋರಿ-
ಯೊಡ್ಡಾಟವನು ತೋರಿ ಚಂಚಲಿಸಿ ಬಿಡುವ ಆ
ಮುಗ್ಧ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆಸಿದೊ ರಂಗಕ್ಕೆ!

೪

ಛಟಛಟಿಸಿ ಡಭಡಭಿಸಿ ಅನುಕರಣದವ್ಯಯಗ-
ಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಕ್ಕಿ ಸಂತೆಯ ಸದ್ದ ತರಲೆಂದು
ಕೊರಳತಬ್ಬಿಯ ಬಾರಿಸಲು ಹಚ್ಚಿ ಹುಯ್ಯಲಲಿ
ಮಸಣದುದ್ವೇಜಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಸುಳಿಯಿಸುತ
ಗಾಳ ಮಾರುವಳಂತೆ, ಡೊಂಬಡೋಲಿಗನಂತೆ
ಹಾಳು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊರೆಯೆ ತಾಳ ಹಾಕುವನಂತೆ
ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಕುಂಭಮೇಳ ಯಾತ್ರಿಕವೃಂದ
ಎಂದು ಪೊಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಫಕ್ಕನೆ ಬಿಕ್ಕಿ
ಚಿತ್ತವಿಕ್ಷಿಪ್ತಿಯಲಿ ಬೀದಿಗರ ರಂಜಿಸುತ
ಗಣಕಗಣಿಕಾ – ನ್ಯಾಯಃಸೂತ್ರದಲಿ ನಡೆವಾಕೆ
ನನ್ನ ರಾಡಿಯೊ ಪೇವಿ ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಕಾವಿ
ಎಲ್ಲ ಹಾದಿಗಳಿಂದ ಮೊಗೆದು ಕೂಡಿಸಲೋವಿ

ಬಂದ ಬಣ್ಣದ ಬೆಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಲೆಪ್ಪ—
ರಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂಥ ರಂಗೆಂದರದೆ ನೋಡಿ !
ಮಂದಿಮಕ್ಕಳನೆತ್ತಿ ತಂದು ತನ್ನವೆ ಎಂದು
ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕೂಸು, ತಾ ಹಸಿಯ ಬಾಣಂತಿ
ಎಂದು 'ಕವಳಾತಾಯಿ' ರಾಗದಲಿ ರೋಗಿವೋಲು
ಬಂದು ಬೆಚ್ಚಿಸಿಬಿಡುವ ನವತಂತ್ರದಿಂದವಳ
ಮಾಡಿದೆನು, ಮಾಡಿನಾ ನೋಡಿದೆನು, ನೋಡಿಕೊಂ
ಡಾಡಿದೆನು ಮನಸೋತು ಕೂಡಿದೆನು ಆ ಕ್ಷಣದಿ
ಮೂಡಿದೆನು ನವ್ಯಕಾವ್ಯಪ್ರಜಾಪತಿಯಾಗಿ !
ಹಾಡುತಿಹೆ ಹೊಸತನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ ಹೊಸಹೊಸಾ
ಕಾವ್ಯಕಾನನದೇವಿಯರನು ಕಣ್ಮಿಂಚಿಸುತ—
ಬೇಕಾದ ಮಾಲುಂಟು, ಬೆಲೆಯೊ ಎರಡೇ ಆಣೆ !

ರುದ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

'ರುದ್ರೋऽಹಂ ರುದ್ರೋऽಹಂ' ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಿನೆದ್ದು ಬಂದೆ
ಜಗದಗಲಕೆ ಪರಹಿ ನಿಂದೆಸಿದೋ ಮುಗಿಲುಜಡೆಯ ತೂಗಿ
ವಿದ್ಯುದಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದೆ ಗುಡುಗಿ ನಡುಗಿಸುತಿಹೆ ಚರಾಚರದೊ-
ಳಿರುವ ದುಷ್ಟಶರ್ವಮತಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲೆಂದು
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ತುಂಗತಮ ಶಿರಃಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ
ಗರ್ಜಿಸುತಿಹೆನಿದೋ ಕೇಳಿ ಅಣುಮಾನವ ಜಂತುಗಳೇ
ಕ್ಷುದ್ರಲೋಭ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಪ್ರೈಮನಗಳ ಮೂಟೆಗಳೇ
ನಿಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ನಿಂತಲ್ಲೇ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ
ಬೆನ್ನೆಲುಬನು ಪುಡಿಗೂಡಿಸಿ ಬುವಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವನಿಕ್ಕುವೆ
ಮಣ್ಣಿನಾಸೆ ಹೊನ್ನಿನಾಸೆ ಕಸಕಿಂತಲು ಕಡೆಯಾದ
ಜೊಳ್ಳು ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳ ಹೆಕ್ಕುವಾಸೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ
ನನ್ನಿಗಾರನೆದೆಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಚೂರಿಯಿಕ್ಕಿ ಬಾಳ್ವ
ನರನರಿಗಳೆ, ಇಗ್ಗಾಲಿನ ಕರ್ಕೋಟಕ ಕುಂಡಗಳೇ,
ಕುದುರಾಳಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಷಪಿಂಡಗಳೇ,
ಕೆಡೆದು ನಿಮ್ಮ ತಿರಿಚಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕಿ ಜಡಿದು ಬಡಿದು
ಕಡೆದು ನುಣ್ಣನೆಣ್ಣೆಮಾಡಿ ಹರಿಯ ಬಿಡುವೆ ನರಕದೆಡೆಗೆ!
ಇದೋ ಶೂಲ, ಇದೋ ಪಾಶ, ಕಚ್ಚಿ ಚುಚ್ಚಿ ತಿಂಬ ಭೂತ
ಇದೋ ರಕ್ತರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿಸುವ ಪಿಶಾಚತಂಡ
ಬಿಟ್ಟೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂಜಲುಂಬ ಮಾನ
ಸತ್ತ ಹೇಡಿ ಹೆಣಗಳೇ ಕರಾಳ ತಂತ್ರಗಣಗಳೇ!
ಎತ್ತ ಓಡಲೆದ್ದಿರಯ್ಯ ಹೋಗಿರೋ ಅದೆಲ್ಲಿ ನೀವು
ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಬಿರೆಂದು ನೋಳ್ಪೆ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ
'ತತ್ತರಿಸಿ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಿರಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನು
ಚಾಡಿ ಛಿದ್ರ ಕಪಟ ಕಂತ್ರಿನಿಷ್ಠೆ, ಕಳ್ಳ-ಸುಳ್ಳತನದ
ಮೋಡಿಮಂತ್ರ—ಒಂದೆ ಎಡೆ? ಕಾರ್ಗ್ಗಲಿಪದ ಗುಡ್ಡಗುಡ್ಡ!

+ The consciousness of Purificatory will to destroy the creatures of Darkness or Inconscience as a pre-condition for the divine creation.

ಆ ಅರಮನೆಗಳಲಿ ತಲೆಯ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಳಿರಯ್ಯ—
ಏಕೆ ಗಾಬರಿಯಲಿ ಎಡಹುತಿರುವಿರೀಗ ಗಣ್ಯರೇ,
ಏಕೆ ಬೆದರಿ ಬಳುಕುತಿಹಿರಿ ನಾಗರಿಕವರೇಣ್ಯರೇ !
ಕ್ಷುದ್ರಶತ್ರು ರುದ್ರ ನಾನು
ಗೀತಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸಿನವನು !
ಮದ್ಯಗಿದ್ದವಿದ್ದರೆಯ್ದಿ
ಬೇಗ ಕುಡಿದು ಬನ್ನಿರೋಡಿ—
ಗುಟ್ಟುಗಳ ಕಪಾಟನೊಮ್ಮೆ ತೆರೆದುನೋಡಿ ಬನ್ನಿರಯ್ಯೋ!
ಕಷ್ಟಕಷ್ಟ ! ಪರರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರವು ! ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೆ !
ಕಾಲವಿಲ್ಲ, ಕಾಲಕಾಲ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತೆ ಕೇಳಿರೇನು ?
ಬಾಲ ಮಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿಲ್ಲಿ ಚೀರಲಿಲ್ಲಿ ಫಲವದೇನು?
ಖ್ಯಾತೋಽಹಂ ವಿಷಯಲುಬ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರಕೃತದ್ಯೂತೋಽಹಂ
ವಿಜ್ಞಾನ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಷಾಬ್ಧಿಜನ್ಯ ಭೂತೋಽಹಂ
ಧಗದ್ಧಗಿಸಿಸಿಂದೆನಿದೋ ದಿಗ್ದಿಗಂತಗಳಲಿ ಹರಡಿ
ಜೀವಗಳ್ಪರಿತ್ತ ಕಾಣಿರೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣನರಳಿಸಿ !
ಕಟ್ಟಿ ಗಂಟುಮೂಟೆಯನ್ನು ಹೊರಡಲಿನ್ನು ಸರಳಿಸಿ

೨

ಏನಹಹ ಚೆಲ್ಲಾಟ ಚಿಗುರೆಗಳು ನಾಚುವುವು
ಎಂಥ ರಮಣೀಯ ನರ್ತನವಹಹ ! ಮಾನವ್ಯ
ಕೀಟಗಳು ಈಗಲೂ ನನ್ನ ತಿಪುಳದ ಕೊಂಡಿ
ಕರುಳ ಹಿಡಿದೆಳೆಯುತಿದ್ದಾಗಲೂ ಹೆಸರೊಡೆವೆ
ಮಾನಸನ್ಮಾನಗಳಗಾಗಿ ಬಾಯ್ನೀರ್ಗರೆದು ಜಾಣತನ
ತೋರುತಿವೆ ಚಾಪಲ್ಯದಂಡೆಗಳು
ಮಾತ್ಸರ್ಯದುಂಡೆಗಳು, ಮದವೆತ್ತಿ ಹೊಲಸಾದ
ಜೀಜೀತನದ ಜೋಲುಗೊಂಡೆಗಳು, ಮಂಡೆಗಳು
ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದ ಕೊಳಚೆಹುಂಡೆಗಳು ! ಹೇಸು ನಗೆ–
ಯರಳಿ ಮಿರುಗುವುದಬ್ಬ ಮುಖಗಳಲಿ ! ಈ ರೀತಿ

ಬೊಬ್ಬರಿದು ನಿಂತರೂ ನನ್ನ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು
ಒಬ್ಬರಿಗು ಇಲ್ಲವಾಯ್ತಿವರ ಹಿಂಡನ್ನರೆದು
ನನ್ನ ಗಣಗಳಿಗೌತಣವೆನಿಸ್ಕುವೆನು. ಜಗವು
ಈ ಮಸಣವಾಸಿಸರ ಮೃಗಬುದ್ಧಿ ಖಗಹಸ್ತ
ಮಾಡಿರಾಶಿಸಿಬಿಟ್ಟ ಲಂಚವಂಚನೆ ಪಿಶುನ-
ವಾಣಿ ಬೆನ್ನಿರಿವ ಮಿತ್ರಾದಿ ಸರ್ವದ್ರೋಹ
ಮಾಯೆ ಮಾರೀಚತನಗಳ ಬಣಬೆಯಿಂ ತುಂಬಿ
ತೇರೈಸಿ ತಿಣುಕುತಿದೆ ತೀಡುತಿದೆ! ಯಮ ಕೂಡ
ಕಾಣದಾಗಿಹನಿವರ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಗಳ!
ಓ ಬನ್ನಿ ನೀವಾರು ?
ಸುಳ್ಳನುಗುಳುವ ಜಾತಿಯೊಳಗೆ ಲಾಯರೆ ನೀವು?
ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾಧ್ಯಾಪಕರೆ ಸುಳ್ಳನಾಡುತ್ತ
ಒಳ್ಳೆತನು ಪರರಿಗೆಂದೇ ಬೋಧಿಸುತ ಬಾಳ್ವ ?
ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯ ಧರ್ಮರಾಯ ಸೆಟ್ಟರೆ ಹೇಳಿ ?
ಬಲ್ಲವರ ಹಾಗುಲಿವ ಚಿಲ್ಲಗಾರಿಕೆಯಿಂದ
ಎಲ್ಲರಿಗು ಟೊಪ್ಪಿ ಹಾಕುವ ರಾಜಕಾರಣದ
ಮಲ್ಲರೇ ? ಪರಮತವ ಶುಕಪಾಠ ಮಾಡಿ ಅದೆ
ಎಲ್ಲ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಜಂಭದ ಹುಂಬ
ವಾಚಾಲ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರೆ ? ಪ್ರೋಗ್ರಾಮು
ನಿಮ್ಮದೇನಬಲೆಯರ ಸುಬಲಗೊಳಿಸುವ ಕೂಗು ?
ಎಲ್ಲರ ಸಮಾನತೆಯ ತಲೆ ಹೊಡೆದು ಅಳಿಯುವುದೆ?
ಸುಳ್ಳನಾರಾಧಿಸುವ ಹದಿಬದೆತನದ ನೂರು
ತಿಲ್ಲಾಣಗಳನೊಡ್ಡಿ ಲಂಚ ಹೀರುವ ಕಪಟ
ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಾಮೃತ ಕಲಶರೇನಯ್ಯ?
ಕಲ್ಲುಗಾಣಕೆ ಹಾಕಿ ಸತ್ಯಸಂಧರ ನಿತ್ಯ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ವಿಜ್ಞಾನ-ಯಂತ್ರ-ತಂತ್ರವ ಬಿಚ್ಚಿ
ಕೊಲ್ಲುಗಲೆಮನು ಹರಡಿ ನಾಗರಿಕತೆಯಿದೆಂದು

ಬಲ್ಲಾಳ್ತನವ ಪಾಳ್ವ ಚೆಲ್ವ ಸಾಯಕರೇನು?
ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಪಾಪಕೂಪಪತಿತ ಮಹಾಮಾನ್ಯರೇ
ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ದೈವವನ್ನು ಜರೆದು ಗೆದ್ದ ಧನ್ಯರೇ !
ಇದೊ ಕೃಪಾಣ, ಇದೊ ತ್ರಿಶೂಲ ಇದೊ ಇದೊ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧ
ಇದೊ ಲಲಾಟಲಿಖಿತವನ್ನು ತಿದ್ದಬಲ್ಲ ಚಿದ್ವಿಧ—
ಕಾಣದ ಕೈಚಾಚಿ ನಿಮ್ಮ ಕರೆವುದೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ
ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ ಹೊರಟಿವಿನ್ನು ರುದ್ರಧಾಮಕೆನ್ನಿ !
ನುಡಿದ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದೊಡೆಯದೆ ಹೋಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿ
ಸಿಡಿವ ಬಾಂಬು-ತಾಳ ಹಾಕಿ ಹಾಡುವನೀ ಕವಿ !

ನರಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಗಗನಸಾಗರದಿ ಮೇಘತಿಮಿಂಗಲಪಂಕ್ತಿ ಸಾಗುತಿರಲೀಸಿ ಸಂಜೆಯಲಿ
ಕಾರ್ಗಪ್ಪಿನ ಹಿಮವಂತನಂಥ ಮುಗಿಲೊಡ್ಡು ಬಂತು ಬಂತಹಹ
ನಿಮಿಷದಲಿ !
ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಕುಂಡದಿಂದೆತ್ತಿ ರಕ್ತರಸಪಾನ ಮಾಡಿತೆನೆ
ತೆರೆಯಿತೆರಡು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನು ಮೇಘ ಬಿರಿಯಿತೊಂದು ಬಾಯ್
ಪಾತಾಳೋಪಮ !
ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಸಣ್ಣ ಮೋಡಗಳ ನುಂಗಿತು ನುಂಗಿತು ನೋಡ
ನೋಡುತಿರೆ,
ತನಗಿಂತಲು ಮುಂದೋಡುವವೆಂದವ ನೊಣೆದು ನೀಗಿಸಿದ ಅಬ್ಬರದುಬ್ಬರ
ಜಗಚ್ಚಕ್ಷುವನ್ನಸ್ತಮಿಸಿತ್ತೋ ಜಗಜ್ಜಾಲವಚ್ಚರಿ ಪಡುವಂದದಿ !
ಲಯದ ಹೆಡೆಯು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿತ್ತು, ಭಯದುತ್ಸವೆದ್ದು ಚಿಮ್ಮಿತ್ತು
ದಿಗ್ದೆಸೆಗೆ—

+ [illegible]

ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅದೇ ತುಂಬಿಹುದು !
ಅದೇ ಹಗಲಿಗನ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಹುದು !

೨

ಅರಣ್ಯಗಗನದಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ ನವ ಶೃಗಾಲಶೂರರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರು;
ಎಡಬಲಕಿದ್ದಾ ಜಂಬುಕಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಿಗಳ ರವಿಯೆದುರಿಗೆ
ಬಾಲಚುಕ್ಕೆಯನು ಬೀಸಿದ ಕೂಡಲೆ ನರಿಗಳರಸ ನರರೆದೆಯನು ಹೀರಿದ
ಲೋಭರಾಗರುಚಿನೇತ್ರನಾಗಿ ಹೆಬ್ಬಲ್ಲುಗರಗಸವ ಹಿರಿದು ಕೂಗಿ ಆ
ಮರಿಯ ಕೊರಳ ಮುರಿದಘಟ ಮೂಜಗಕೆ ಮೆರೆಯಿಸಿದ್ದ !
ಅವನಟ್ಟಹಾಸದಲಿ
ತಿರೆಗೆ ಗರ್ಭ ಹೋದಂತೆ ಆಗಿ ಲಾವಾರಸ ಹರಿಯಿತು ಕಾದ
ತಾಮ್ರದೊಲು !
ಜರಾಜರ್ಜರಿತ ನಾಯಿ ಕಂಡದನು ಕೃತಾಂತ ಕೂಗಿದನೆಂದತ್ತೋಡಿತು!
ಮರಗಳೆಲ್ಲ ದುರ್ಮರಣವೆದುರಿಸುವ ದುಃಸ್ವರದಿಂದಲ್ಲಾಡಿದವಿಡಿದಿನ !
ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅದೇ ತುಂಬಿಹುದು,
ಅದೇ ವ್ಯಾಧನನು ಕಂಗೆಡಿಸಿರುವುದು!

೩

ಜಲಾರಣ್ಯದಲಿ ಝುಗ್ಗನೆದ್ದು ನಡುಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನಾ ಹೊಕ್ಕೆನೊಮ್ಮೆ : ಆ
ಕಾಡು ನಾಗರಿಕತೆಯಲಿ ಕೂಡಿ ಬೆಳೆ‘ದ್ವೈರು’ಬಾಳೆಗಳ ಚೆಂದವೆಂಥದೋ!
ಗಾಳಿಹುಡುಗ ಕೈಬೀಸಿ ತರಗ ಹರಿದೊಗೆದನಲೆಯ
ಮೇಲಾಟಕೆಂದರರೆ
ಬಾಳೆ ಮೀನ ತಾ ‘ಐರುಮೀನು’ ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಬಾಲವನ್ನುದರಗಹ್ವರದ
ಆಳದಲ್ಲಿ ಹೂಳಿತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುವ ಹೊತ್ತಿನಲಿ ಕಂಡರಂಥ ನೀ–
ರಾಳಿಕೆಯಲಿ ನಿರ್ನಾಮಲೀಲೆ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳನು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸುಗು!
ಹೇಳುವ ಕೇಳುವ ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದಿಹ ಹಾಳು ರಾಜ್ಯದಲಿ ಹದ್ದೆರಗಿದವೊಲು
ಕಾಳಿಯ ನಾಲಿಗೆಗೆಚ್ಚಲ ಕೆಂಭಾಲೀಂಟೆ ಬಾದ ಮೀನಿನ ಹಾವಳಿ
ಬಲು—

ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅದೇ ತುಂಬಿಹುದು
ಅದೇ ಬಿಸ್ತನಿಗೆ ಮಂಕು ಹಿಡಿಸಿಹುದು !

೮

ಅದ್ರಿರಾಜನೊಡ್ಡೋಲಗ ನಡೆದಿರಲೆಂತೋ ಸಾಗಿದೆನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬರ:
ನೋಡಗಣ್ಣುಗಳ ಮೂಡಿಸಿ ಕುಳಿತಿಹ ಮಹಾಶಿಖರ
ಮಂಡೆಯನೆತ್ತಿದ್ದಿತು;
ಕೊಳದ ನಡುವೆ ಹೊಂಗಮಲವೊಂದು ಹರಿಪೂಜೆಗೆಂದು
ಪಟಲಂಗಳ ಹರಡಿತು
ಅದರ ಕಾಂತಿ ಕಣ್ಣಡ್ಡವಾಯಿತೆಂದುಕ್ಕಿ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯನು
ಉರುಳಿಸಿತು
ಸಿಗಿದು ಬಿಡುವೆನೆಂಬಂಥ ಸಿಟ್ಟಿನಲಿ! ಶಿವನೊ ರುದ್ರನೋ
ಯಾರು ಲೋಕಪತಿ ?
ಯಾರು ಹೇಳುವರು ? ಹೇಳುವದೇತಕೆ ? ಕಂಡ ಕಣ್ಣಿಗೇಂ
ಕುಂಡೆಯು ಸಾಕ್ಷಿಯೆ ?
ಕಾರ್ಯಕಾರಣನ್ಯಾಯಕೋವಿದನ ಹಾಗೆ ಸಪ್ಪಳಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಯ್ತು ಜಲ;
ವಿಭೂತಿಯೋಗವ ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಕೊಳಲೂದಿದ ದನಗಳು ಕೇಳಲಿ
ಬಿಡಲಿ !

ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅದೇ ತುಂಬಿಹುದು,
ಅದೇ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಥಂಡಿ ಹಿಡಿಸಿಹುದು !

೫

ನರವಾನರರಿರುವಂಥ ಲೋಕದಲಿ ನಡೆಯುತಿದ್ದೆನೇನೇನೋ ನೆನೆಯುತ:
ಗೃಹಕಿಷ್ಕಿಂಧದಿ ಗುಹಾಜಾಂಬವತಿ ಗೊರಿಲ್ಲಗಳ ಹಡೆದಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು !
ಚಾಡಿರಾಗದಲಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಲು ತೀಡುತಿದ್ದ ಕೂಸೊಂದು ಗರಕ್ಕನೆ
ಮಾಡ ಗೂಡಿನಲಿ ಕುಳಿತ ಗುಬ್ಬಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ಕಂಡು
ಕೋಪೋದ್ದೀಪನದಲಿ
ಕೂಗಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹಿಸುಕಿ ಒಗೆಯಿತೋ ತನಗಿಲ್ಲದ ಆ ಲೀಲೆ ಅದಕ್ಕೇ-
ಕೆಂದು ! ಕೂಡಲೇ ಭೂಮಿ ಭಾಗವಾಯ್ತಿಂಗಿತು
ಗಂಗಾಸ್ರೋತವರ್ಧಕೇ !

ಗೂಗೆ ಗುಡುಗಿದವು ! ಕಾಗೆ ಕಬಳಿಸಿದವಕ್ಕಿಯ ಹುಳುಗಳ
ಲೆಕ್ಕವೆ ಇಲ್ಲದೆ !
ಕೇರೆಕಪ್ಪೆಗಳ ಕಚ್ಚಿಒಯ್ಯುತಿರೆ ಚೀರುವ ಗೀತವು ತುಂಬಿತು ಕಿವಿಗಳ–
ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅದೇ ತುಂಬಿಹುದು,
ನಾರಾಯಣಗೇ ಸೀರು ಕುಡಿಸಿಹುದು !

೬

ಪಂಚಲೋಕದ ಪ್ರವಾಸವಾರ್ತೆಯು ಸಗ್ಗಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲೆಂದೆಯ್ತರುತಿರೆ
ಐರಾವತವನು ಹತ್ತಿ ರಾವಣನು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಕಾವಲುಗಾರರು
ಕುಂಭಕರ್ಣಸಂಧಿಯನ್ನೋದು ತಿಹನೆಂಬುದನರಿತಾ ಕಾಮಧೇನುವನು
ಕಟ್ಟಿ ಹಾಲಕರೆದೊಯ್ಯುತಿದ್ದನಾ ವೃತ್ರಸಿಂದ್ರನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾದಿರಿಸಿ–
ದಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಅಮೃತದ ಹಪ್ಪಳವೆತ್ತಿಕೊಳಲು ಶೂರ್ಪಣಖಿ
ತಾಟಕೆಯು–
ರೊಟ್ಟ್ಟ್ಲ ಜಗಳಕಾರಂಭಿಸಿ ಕಚ್ಚುತ ಕಡಿದು ಪರಸ್ಪರರಂಗಾಂಗಗಳನು
ವೃತ್ರರಾವಣರ ಪಕ್ಷಕೆ ಕರೆಯಲು ಅವರೂ ಹೋರಿದರವರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂ–
ಡೆತ್ತ ನೋಡಿದರು ಭೀಕರ ಕಾಳಗ ! ಎಲುಬಿನ ಚೂರೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಚೆಲ್ಲಿತು !
ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅದೇ ತುಂಬಿಹುದು,
ಅದಕ್ಕದೇ ಮುದ್ದರೆಯ ತೊಡಗಿಹುದು !

ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ರಾಮರಾಜ್ಯದಿ ಶೂರ್ಪಣಖಿ ರೋಗಬೀಜಗಳ+
ಬಿತ್ತಿದಂತೆಪೊಲಂದು ರಾವಣನ ಪಟವನ್ನು
ಸೀತೆಯಿಂದಲೆ ಬರೆಸಿ ಜೀವ ತುಂಬಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು
ಹೋದಂತೆ ವೃತ್ರಸಿಂದ್ರಾದಿಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ

+ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರಕಾರ # Meaning of the writing in the Kali Age

ಸೇಡ ತೀರಿಸಿಕೊಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪಿಂದ
ಬೊಮ್ಮನೆದುರ್ಬೈದಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ
'ನೀನೆ ಕಲೆಯೊವಜ ಮಾಯೆಯ ಗಂಡನುದ್ದಂಡ'
ಇಂದ್ರಜಾಲಾಪ್ಸರೆಯ ಮಿಂಡ, ಮಾಂತ್ರಿಕ ದಂಡ!
ಎಂದು ನುತಿಗೈಯೆ, ಬೊಮ್ಮಗೆ ನಾಲ್ಕುಮೊಗ ಹೋಗಿ
ನಾನೂರು ಮೊಗ ಮೂಡಿದಂತಾಯ್ತು, ಹಿಗ್ಗಿದನು
ಅಗಲವಾದನು ದ್ವಾಪರಾಂತದಲಿ ಒಡೆದೊಡಲು +
ತುಂಡುಗಲೆಯುರುವಾಗಿ ಉದುರಿತ್ತು ಚೆದುರಿತ್ತು
ಚೆಲ್ಲಿತ್ತು ಚಮಕಿಸಿತ್ತೆಲ್ಲೆಲ್ಲು ಚೆಲುವಾಗಿ-
ಚಂಚಲಿಸಿ ಚಿತ್ತಹಾರಕವಾಗಿ ಚದುರಾಗಿ!

೨

ಪ್ರಲಯಶೂನ್ಯದ ಶಾಂತಿಯಳಿದಿತ್ತು ಬೆಳೆದಿತ್ತು
ನೆಬುಲ-ನಕ್ಷತ್ರ-ರವಿ-ಗ್ರಹಕೋಟಿ; ಗಾಳಿ-ನೀರ್-
ಕಲ್ಲು-ನೆಲ-ಹಸಿರು-ಹುಳು-ನೊಳ-ಹಕ್ಕಿ-ಹುಲುಮನುಜ
ಮುಂತಾದ ಇರುವೆಯೆಂಭತ್ತು ಸಾಸಿರ ಜೀವ-
ಜಾತ ಗಜಬಿಜಿಸಿತ್ತು; ಅಜ ಹೋಗಿ ದ್ವಿಜನಾದ
ತ್ರಿಜನಾದ ದಶ-ಶತಜತಾದ, ದ್ವಂದ್ವಸಹಸ್ರ-
ನಾದ, ಬಿಂದುಬ್ರಹ್ಮನಾದ ನಾದಬ್ರಹ್ಮ!
ಒರಗಿದ್ದ ಮನುವೆದ್ದ ತನ್ನ ಮನ್ವಂತರದ
ತೆರೆ ಹರಿದು ಹೊರಬಿದ್ದ ಹೊಸ ವಿಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಂಡು
ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಹಸುಳೆಯಾದ, ಹಂಬಲುಗಳೆದು
ಹುಂಬ ಹಾದಿಗನಾದ, ಹೊರಟ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ;
ಹೊರಟ ಹೊತ್ತೇ ಹಾಗೊ ಬೆಳೆದ ಸೃಷ್ಟಿಯೆ ಹಾಗೊ
ಅಂತಿಂತು ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಕಾಲು ಎಡಹಿತ್ತು.
ಸತ್ಯಯುಗದಲಿ ವೃತ್ರ ಕೂಡ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ
ವೈವಸ್ವತನ ಕಂಡು; ಯಾವ ಯುಗ ಬಂತಯ್ಯ!
ಕಾಲನನ್ನಳೆವೆನ್ನ ಕಾಲಿಗೇ ಕಂಟಕವೆ?

+ 'ಏಕೋऽಹಂ ಬಹುಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಜಾಯೇಯ'

ಕಾಲಕಾಲನ ಕಾಲವೇನಲ್ಲವಿದು ಮತ್ತೆ
ಕಾಲಕಳೆವರ ಕಾಲವಿರಬಹುದೆ? ಕಲ್ಲಿಗೂ
ಕಾಲ ಬಂತೇ ಕಾಲದಂಡನಾದೆನ್ನಳೆವ ?
ಎನ್ನುತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಯೆ ಒಣಬೊಡ್ಡೆಯಡ್ಡಾಯ್ತು ;
ಅದನೇರಿ ದಾಟಿ ಮುಂದೆರಗಿದಾಕ್ಷಣ ಎರಡು
ಕಾಲೇರಿ ಸಾಗುತಿಹ ಜೀವಪ್ರಪಂಚವೊಂ—
ದೆದುರಾಯ್ತುದೇವನಿಹ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಅಲ್ಲಿ
ತಡಕಿದನು ಕುರುಡನಂದದಿ ಬರಡುಗೈಯಿಂದ :
ಅರೆಮಂಜು ಕವಿದ ಆವರಣದಲಿ ಸಾಗಿದನು
ಏಳುತ್ತ ಬೀಳುತ್ತ ಸಹರಸಂತತಿಯನ್ನು
ದಾಟುತ್ತ ಓಯಸಿಸ್ಸನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು,
ಬಿಸಿಲ ಬೇಗುದಿಯಿಂದ ತೊಳಲುತ್ತ ಬಳಲುತ್ತ !

೩

ಪ್ರಕೃತಿಭೂಖಂಡದಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದು
ತಿರುಗುತ್ತಲಿದ್ದ ಗುಂಪೊಂದ ನೋಡಿದ ನೋಡ
ಲೆದೆಯೊಂದನುಳಿದೆಲ್ಲ ಅವಯವಗಳೊಟ್ಟಿತ್ತು
ಒಂದೊಂದು ನರಯಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ; ಮತ್ತೆ ನಡೆ
ಸಾಗಿತ್ತು ಕಡಲಲೆಯ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಕಬಂಧ-
ಸೇನೆ; ಎದೆಯಲ್ಲಿತ್ತು, ಕರುಳಿತ್ತು, ಕೈಯಿತ್ತು;
ಆದರಿಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲ ಮಂಡೆಯೆಂಬ ಪದಾರ್ಥ !
ಎಲ್ಲ ಲೇಡೀಸಿನಂಬರ್ಲ ! ಎಂತಿವು ನನ್ನ
ಮಕ್ಕಳಾದಾವು ? ಏನಿದು ? ಎಂದ ಮನುರಾಯ
ಮಂಡೆಯನು ಹಿಡಿದೆರಡು ಕೈಯಿಂದ ತುರಿಸುತ್ತ;
ಕಂಡರೂ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿದ ಕಾಣಲೆಂ-
ದಂಡಲೆದು ಮಾನವ್ಯ ಮಂಡೆಗಳನುಹು ಇಲ್ಲ !
ಎಡಕೆ ತಿರುಗಲು ಮಂಡೆಯೆದೆಗಳೆರಡೂ ಇರದ,
ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಗಳನು ಹೊದ್ದ

ಜನಸಂತೆ ಎದುರಾಯ್ತು ವಿಜ್ಞಾನವೀಥಿಯಲಿ
ಏನಿದೀ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಗೆಯೆಂತು ?
ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳಂತು ಇವೆಯಿವಕೆ ಎನ್ನುತಿರೆ
ಅವುಗಳಿಗು ಬದಲುಕ್ಕಿನವ ಸೆಕ್ಕಿಕೊಂಡಂಥ
ನವನಿರ್ಮಿತಿಗಳು ಕಣ್ಗಡ್ಡವಾದವು; ಅರರೆ
ಏನಿದೇನೆಂಬಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎದೆಮಿದುಳಿರದ-
ನುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣಾರವಿಂದಾಯತಾಕ್ಷರ ಗುಂಪ-
ನೊಂದನೀಕ್ಷಿಸಿದನುತ್ಸಾಹ ಮನುಗೇರಿತ್ತು;
ರಾಮಾಯಣದ ಹಾಗೆ ಬರೆದ ನಾರಾಯಣವ; +
ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಎಂದುಬ್ಬಿ
ಹಾಡಿದನು ಸಪ್ತಮದ ಮನು ಸುಪ್ತಿಗೆಳೆವಂತೆ !

೪

ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲಿ ಯಮನು ಎಕ್ಸ್‌ರೇಯಿಸಿದ:
ಕಂಡ ಮನುವೇನನ್ನು ? ಜಠರ ಕೋಶದ ಜೊತೆಗೆ
ಒಂದೆ ಒಂದಿರಬೇಕು ಮಲಕೋಶ ದೇಹದಲಿ—
ಆದರಿಲ್ಲಂತಿಲ್ಲ; ಎದೆಯಲ್ಲಿ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ; ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ
ಮೂಗಿನಲಿ, ಮರ್ಮದಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲು ಮಲಕೋಶ !
ಮೂಲ ಮಲಕೋಶ ತಾನೊಳಗಿದ್ದು ನಾರದಿದೆ;
ತೂಲಮಲಕೋಶಗಳೊ? ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ
ಹೇಳಲಾಗದ ಕಂಪ ಸೂಸುತಿವೆ ! ಮನು ಮೂಗ
ಕೊಯ್ದು ಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟ ತಡೆಯಲಾರದೆ ನಾತ !
ಆದರೂ ಅಂಜದವು ಮೂಗುವಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ
ಅಂಬನಂಬಟ್ಟುವೋಲು ನುಗ್ಗಿದವು ಅಲೆಯಾಗಿ !
ನರನ ಅಯನವಿದಲ್ಲ ನಾರುವಯನವಿದೆಂದ
ನರನರನೆ ನಡುಗಿದನು, ಗುಡುಗಿದನು, ಗೊಣಗಿದನು,
ಮಡಗಿದ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣವನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ಎತ್ತಿ;

+ ನರನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ನಾರ; ನಾರ+ಅಯನ=ಮಾರ್ಗ, ನಾರಾಯಣ

ಆಪ್ಸೊ, ಎಲ್ಲಿದೆ? ಎಂದು ಕೊರಲೆತ್ತಿ ಕೂಗಿದನು,
ರೇಗಿದನು, ಮೂಗನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ
ಸಾಗಿದನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೆರಳು ತಿರುಹುತ್ತ !

೫

ಮೈಯ ಮಲಿನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮೂಗು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತ ಕಾಡ
ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಕಂಡು ಹಿಂದೆ
'ಕಿಂ ನು ಮಲಂ ಕಿಮಜಿನಂ
ಕಿಮು ಶ್ಮಶ್ರೂಣಿ ಕಿಂತಪಃ
ಪುತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ ಇಚ್ಛಧ್ವಂ
ಸ ವೈ ಲೋಕೋಽವದಾವದಃ'
ಎಂದು ನುಡಿದೆನಾದರೀಗ
ನರಮುನಿಗಳು ನಾಡ ತುಂಬ

ಹೊರಗಷ್ಟೇ ಸಾಲದೆಂದು
ಒಳಗದಕ್ಕು ಕ್ರೂರವಾದ
ಹಲಮಲಗಳ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ಪುತ್ರಪೌತ್ರರಾಶಿ ಕೂಡಿ
ಅದೇ ದೀಕ್ಷೆ ಅವರಿಗಿತ್ತು
ಪರಿವ್ರಜಿಸುತಿರುವರಮಮ!
ಕೆಲರಂತೂ ಹೊರಮಲಗಳ
ಸೆಂಟು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆದೋಡಿಸಿ
ಅದಕೆ ಹತ್ತು ನೂರು ಪಟ್ಟು

ಕಂಪೋಸ್ಟುಗಳನ್ನೊಳಗಡೆ
ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರು --
ಏನಿದೇನಿದೆಂದು ಕೂಗಿ
ಹಿಂದಿರುಗಿದ ವೈವಸ್ವತ
ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿ

ಕಣ್ಕತ್ತಲು ಬಂದು 'ಸಾಕು
ಸಾಕು ಬೊಮ್ಮ ಸಾಕು ಮಾಡು
ಸಾಕುವುದನು ಹುಳು ಸಂತೆಯು'
ಎಂದು ಬರೆದ ನಾರಾಯಣ–
ವನ್ನು ಹರಿದು ನಾರಾಯಣ!
ಅಜನಾದನೆ ಅಜ? ಸಲಹೋ
ಸಲಹು!' ಎಂದನಂಗಲಾಚಿ.

೬

ಮಿಂಚಿತೋ ಫಳಾರನೊಂದು
ಮಿಂಚು; ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ
'ಬದುಕಿದೆ ಬದುಕಿದೆ' ಎಂಬೀ
ದನಿ ಕೇಳಿಸಿತತಿ ದೂರದ
+ ರವಿಲೋಕದ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ—
'ಅಜನಜನಹುದೀಗ ತಂದೆ!'
ಎಂಬ ನುಡಿಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು!

೭

ಮಲನಾಡಿಂದೋಡಿ ಹೋದ
ಮನು ಬದುಕಿದ; ಮಲನಾಡಲಿ
ಅವನು ನಿಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಅವಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಂಥ ಸಂತ
ಕುಲದ ನಾಕು ಮಂದಿ ನಿತ್ಯ
ನಾತದಲ್ಲೆ ನರಳುತಿಹರು!
ಷಣ್ಮುಖರೋ ಷಣ್ಮುಖ ಜನ-
ರಾರು ಮೊಗದ ವೀರರೋ—
ಆರು ಕರಣಗಳನಾರರ-
ಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಬಿಟ್ಟರೋ!
ಸನಾತನತೆಯಿಲ್ಲವೀಗ

+ ವೈವಸ್ವತನಾದ ಈ ೭ನೆಯ ಮನುವು ಹೆದರಿ ತಂದೆಯಾದ ಸೂರ್ಯನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ.

‘ಸನಾತ’ ದಿನ ಬಂದಿತೋ
ಅನಾಥ ಸುಹೃದರ ಮೊರೆ ಅಜ-
ನಜಾತ ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟಿದೋ—
ದುರಂತ ರಸರಸಿಕತೆಯಾಗಿ
ಮೈ ಸುಡುವುದು ‘ಮನುಜರ’;
ಮಲನಾಡಿನ ಫಲವತ್ತಿಗೆ
ಬೆದರಿತು ಮನ ಮಾನವ!
ಮುಪ್ಪಷ್ಟೇ ಮಲಮಯವೇ?
ಅಲ್ಲ, ಪ್ರಾಯ ಬರುವದೂ
ಮಲ ಮಲ ಮಲರಿಯೆ, ಮಲರೂ
ಮಲಿಸುಗು, ನಿರ್ಮಲಿಸದು.
ಮಲಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೇಸದವರು
ಮಲಪದವನು ಕಂಡರೋ—
‘ಎಲಾ’ ಎಂದು ಮೂಗು ಮುರಿವ
ಕಲಾವಂತ ಗಂಡರೋ !
ಲಿಲಿಪುಟ್ಟರಿಗಿಂತ ಪುಟ್ಟ
ತಲೆಯ ತಳೆದ ಮಾರರೋ!
ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಹೊಲೆ ಬೆಳೆಯುವ
ಬೆಲೆವಾಳ್ತಿಯ ಶೂರರೋ!
ತೋಟಿಗ ಕಲಿ ಬೆಳೆಸಿರುವೀ
+ ಹೇತಾರಿಯ ಕಾಡು
ಚಕ್ಕೆ ತೊಗಟು ತಿರುಳೆಲ್ಲಾ
ಸುಮಲಗಂಧ ನೋಡು !
ಹೊಲಸಾಗಿಯೆ ಹುಲುಸಾಗಿಹ
ಚರ ತರುಗಳ ಥಾಟು
ಸೈತಾನಸ್ಫೂರ್ತಿಗುರುವ
ಲೊದಗಿಸುವೇರ್ಪಾಟು !

+ ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟ್ಯಸಾದ ಹೇತಾರಿಮರ

ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪ
ಮಲ-ನಿರ್ಮಲವಿತ್ತು;
ಸ್ವರೂಪದೀನೆಲಕೊ? ಮಲ-
ಸ್ವರೂಪ ಸಂಪತ್ತು!

ವಿಜ್ಞಾನಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಜಲಜನಕ ಆಮ್ಲಜನಕಗಳ ಬೆರಸುತ್ತಿರುವ-
ರೊಂದು ಕಡೆ; ಒಂದು ಕಡೆ ಜಲವ ವಿದ್ಯುತ್ತಿಂದ
ಭೇದಿಸುವ ಕಬೆಗೊಳವೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದು :
ನವಿಲು ತುತ್ಥದ ಹರಳು ಹೆರೆಯಾಗಿ ಕೂಡುತಿದೆ;
ದ್ವಿಜಗಂಧಕಾಮ್ಲ. ಕ್ಲೋರೀನ್ ಅಗೋ ಹೈಡ್ರೊಜನ್
ಸಲ್ಫೈಡು ಸುರುಳಿ ಹೊಗೆಯೇಳುತಿದೆ; ಅಂಗವ-
ಸ್ತ್ರವನೆತ್ತಿ ಮೂಗೊತ್ತಿಕೊಂಡಿಹನು ಕನ್ನಡಕ-
ದೊವಜ; ಫಟ್‌ಫಟ್ಟೆನ್ನುತಿದೆ ಪೊಟಾಸಿಯಮಹಾ
ಕಿವಿಯ ಕಿವುಡಿಸಿ! ಕಣ್ಣುಕೋರೈಸಿ ಬೆಳಗುತಿದೆ
ರಂಜಕಜ್ವಾಲೆ ನೈಮೇಲೆ ಹಾರುವ ಹಾಗೆ;
ಸೋಡಿಯಂ ಚೂರು ಟಿಸ್ಸೆನ್ನುತಿದೆ ನೀರೇರಿ
ನಾಗಪ್ಪನಂತೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ
ನಡೆವುದು ಯುರೇನಿಯಮ್ಮಿನ ಕಣದ ಮೇಲ್ಛಾರ್ಜು—
ನೂರಾರು ಸಿಡಿಲುಗಳು, ಗುಡುಗುಗಳು, ಮಿಂಚುಗಳು
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿವೆ, ರುದ್ರಿಸಿವೆ!
ಹೃದಯವನ್ನೆಸೆದು ಕೋಲ್ಡ್ ಸ್ಟೋರೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಂ-
ದೆರೆದೆಲುಗು ಮಿದುಳು ನೋಳ್ಪಂದ ಬಲು ನಿಷ್ಪಂದ!
ಎಚ್ಚರದ ಎಚ್ಚರವೆ ಇಲ್ಲ—ವಿಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ!

+ ನಾಶಕವಿಜ್ಞಾನಂ - Destructive Science

ವಿಶ್ವೋದ್ಧರಣ ಸಮಾಧಿಯ ಗರ್ಭದಲಿ ಗುಮ್ಮ
ಗುಣುಗುಣಿಸುವುದನೇನು ಬಲ್ಲನಾ ಕುರಿ ತಿಮ್ಮ!

೨

ಮಾನವ ಸ್ವರದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಯು ಇಲ್ಲ
ಗಾಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಬೆಳಕಿಗರಿವೇ ಇಲ್ಲ—
ಯಾವ ದೆಸೆಯಿಂದಗ್ನಿಪಿಂಡಮಂಡಲ ಗಗನ-
ವೇರಿ ಬರುತಿಹುದೆಂದು! ಮಾಯಾವಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ
ಬರಿ ಬುರುಡೆರೂಪದಲ್ಲಡಗಿ ಕುಳಿತಿಹನೆಲ್ಲೊ
ನೂರಾರು ಯೋಜನಗಳಾಚೆ, ನಿಷ್ಪಾಪ ತಾ-
ನೆಂದು ರಾಜನ್ಯರಿಡುಗೂಳಿಗೊಡ್ಡುತ ಬಾಯಿ;
ವಿಶ್ವದಗಲಕೆ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೆತ್ತರಕೆ, ತ-
ನ್ನುತ್ತಮಾಂಗದ ವಿದ್ಯುದಂಶ ಮುಟ್ಟುವುದೆಂಬ
ಬಕರಸಾವೇಶದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲಿ! ಕಾಳ್ತೊಂಡೆ
ಬೆಂಡೆಗಳ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮೌನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-
ನಭಿನವ್ಯ ಶಿಷ್ಯರೀ ಧೂಮಕೇತು-ಕ್ರೀಡೆ-
ಯಿಂದೆನ್ನಬೇಕು, 'ಶಿಷ್ಯಾದಿಚ್ಛೇತ್ಪರಾಜಯಂ!'
ಹಾಲಾಹಲದ ಹೊಗೆಯೆ ಮೋಡ, ಮಿಂಚೇ ವೃಷ್ಟಿ
ಸಾಲಾಗಿ ಕೆಡೆದುರುಳುತಿಹ ಚರಾಚರಗಳೇ
ಕಾಲಾನುಗುಣ ಸೃಷ್ಟಿ! ಪುಣ್ಯಪಾಪಾದೃಷ್ಟ
ಮೇಲು ಕೀಳಿಲ್ಲ ನೊಗಚಿದವೀ ಮಹಾಸಾಮ್ಯ-
ಧೋರಣದ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲಿ ಸತ್ತೆನೆ-
ನ್ನಲು ಕೂಡ ಬಾಯಿಲ್ಲದಂಥ ಈ ಸತ್ತೆಯಲಿ
ಮಾನವ್ಯ ಗಿನಿಪಿಗ್ಗು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ!

೩

ಶಾಂತಿಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಅಣುದೂತನೇ ಮುಂದೆ,
ಕ್ರಾಂತಿಸಂತಾನಕ್ಕೆ ತುತ್ತು ಕರಿಯರ ಮುಂದೆ;

ಹಗಲು ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮಕಾವ್ಯನಿರ್ವಿತಿ, ರಾತ್ರಿ
ಮುಗಿಲಿಂದ ಕೀಟಗಳ ಮಳೆಯಿಸುವ ಸಂಚು! ಅಂ-
ಜನೆಯಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಜುಗುಪ್ಸೆಪಡುವಂಥ ವಾ-
ಯ್ವವತಾರ ಮಾರಣದ ಹೋಮಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ!
ಡಾಲಂಧ್ವರ್ಯುಗಳು, ಸ್ಪರ್ಲಿಂಗು ಹೋತೃಗಳು,
ಬೇರೆ ಸಾಣ್ಯದ ಸಾಮಗಾಯಕರು, ನಾಯಕ-
ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಜ್ಞಾನವಾರಾಂಗನಾವಿಟರಾಜ!
ಬಡ ಮಾನಿಸರ ಮಕ್ಕಳಿದೆ ಯಜ್ಞಪಶುವೃಂದ—
ನಡೆವುದಂತಾರಾಷ್ಟ್ರದಂತಕಾಂಕ ಪಂತ!
ಏಕೆ? ಪ್ರಕೃತಿಯುಸಿರ್ದಳಾದಿಯಲಿ. 'ಮಾನವ,
ಮಾ ನಪ್ರೋ ಭವ! ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನೆದೆಯಿರಲಿ
ಆದಿ-ಅಂತ್ಯಗಲ್ಲಿ ಅಡವಿ-ನಗರಗಳಲ್ಲಿ:
ಮಲಗು ಮಗು ಮುದ್ದೆ, ಹುಟ್ಟಿದೆ ನನ್ನ ಮೋಹದಲಿ
ನಿನ್ನ ಮೋಹದಿ ಬೆಳೆವೆ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಎಂದು,
ಅನ್ನಾದ, ವಸ್ತ್ರಾದ, ಸ್ವರ್ಣಾದನೆಂದನಿಸಿ
ಜಗಮೋಹ ಜೆನ್ನಟ್ಟಿ ತಿಂಬ ಬಾಯ್ತೆರೆಯುವುದು—
ಮಗುಳಿ ಸತ್ತೆನ್ನುದರಕೆಯ್ತರುವೆ ನೀ ಕಂದ!

ಇಂಗಿತಪ್ರಜ್ಞೆ +

ಮುಖಮಾಯೆ ಮನುಜರಲಿ ಕಾಲು ಕೈಯ ಬೆರಳುಗಳೆ ಸಾಕ್ಷಿಚಿತ್ರ
ಅಕಲಂಕ ದೇಹಮನಗಳನು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತ ಸೂತ್ರ!
ತೊಟ್ಟು ಕೊಳೆತ ಹಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಗಳಾ-
ವಾಸ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯ
ಉಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ರೋಗವಿರೆ
ಮೊಗವೊ ಸುರನಿವೇದ್ಯ!

+ Necessity of distinguishing appearance from reality

ಅಡಿಗೆಸರ ನೀರ ತಿಳಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯು-
ಚ್ಚೋದ ಶರದ ಚೆಂದ
ಅದನರಿವ ಕಣ್ಣು ಲೋಕದಲಿ ವಿರಳ
ಮತಿ ಮಂದ ಮಂದ ಮಂದ !
ಬುಡವದ್ಯಥವಾದ ಮನೆಯೂತುಮಾಡು ತಾ
ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ
ತನುಗೊಂದು ದಿಕ್ಕು ಮನಕೊಂದು ದಿಕ್ಕು ನಾ-
ತೆತ್ತಲೋ ನಿರಸ್ತ !
ರಮಣಿಯರ ರಮ್ಯತೆಯನಳೆವ ವೀರನವ
ರಾಣ್ಮನೊಬ್ಬನಷ್ಟೇ
ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪಂಡಿತರ ಮಂಡೆ ಕಂಡರೂ
ಕಾಣದುಳಿಗು ನಿಟ್ಟೇ !
ಮುಗುದತೆಗು ಮೂರ್ಖತೆಗು ದೂರ ಕಡಿಮೆ ಸಹಜೀವ ವಸ್ತುವಿನಲಿ
ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ತೋರೆ ಹೀಗೊಮ್ಮೆಯಡಗೆ ತಲೆ ದಾಟಬಹುದು ಜಗದಿ !
ಜಗ ಮಾಯೆಯಾದುದೀಯರ್ಥದಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮಾತ್ಮವರಿಯದಿರುವ
ಮುಗುದರ ವಿಹಸ್ತಕುಶಲತೆಯು ಕಂಡರೆಪೆ
ಹಾರಬಹುದು ಅರಿವ !
ಏಕತಾನ ತಲ್ಲೀನಭಾವವಿರ-
ದಂಥ ಬಗೆಯ ಕಟ್ಟು
ಯಾತಕಾದರೂ ಯೋಗ್ಯ ಮೈತ್ರಿ ಸಂ-
ಧಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು !
ಉಗುರುಗಳ ಬಣ್ಣ ಆಕಾರ ತಿಳಿಸುವುವು
ಬಗೆಯ ಬಗೆಯ ಬಗೆದು
ಮೊಗವಲ್ಲ ಮೂಡುಗಣ್ಣಲ್ಲ ಕೈಯ ಐ-
ದೊಗದ ಬಾಯ ತೆಗೆದು !

ಹಗಲಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ, ಮೊಗವೋದುವಂಥ ಸತ್
ಕಾಲ ರಮ್ಯ ಧರೆಯು
ಜಗವೆಲ್ಲ ನಿದ್ರಿಸಿದೆ ಜಾಗರಿಸುವ ಕ-
ಣ್ಣೊಂದೆ ಕಾಣ್ಗು ಖರೆಯು !
ಬಿಳಿಹಾಳೆಯೋದಿನಂತಲ್ಲವಯ್ಯ ಸಿರಿ-
ದೊಗಲಿನೋದು ಜನದ
ಆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟರಿಲ್ಲ ನಿಃ
ಶಸ್ತ್ರಯೋಧ ಮನದ !
ಹೆಗ್ಗರೆಯು ಮೇಲೆ ಕಿಗ್ಗರೆಗಳನ್ನು ಕಂ-
ಡಾಗ ಮುಸುಕು ಸರಿಸಿ
ನುಗ್ಗಾದ ಜೀವ ಮೊಗ್ಗಾಗಬಹುದು ಹೂ-
ವಾಗಬಹುದು ಸ್ಮರಿಸಿ !
ಸಾಮುದ್ರವೀಚಿ ಸೌಂದರ್ಯಗಾಳಿ ಬಂ-
ದಾಗ ಬೀಚಿನಲ್ಲಿ !
ಮಾರುದ್ರವಯ್ಯ ನಿಸ್ತಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊಸ-
ಳೆಗಳು ಚಾಚಿದಲ್ಲಿ !

ಮಾಯಾಬಜಾರ ಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ರೊಕ್ಕವುಂಟು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದ-
ಷ್ಟೆಂಜಿನೀಯರುಂಟು
ಸೊಕ್ಕುವಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಂ-
ಡಿತ್ಯ ಭಾರವುಂಟು

+ Necessity of the Consciousness of the Reality of realities.

ಒಕ್ಕುವಷ್ಟು ಮೂರೂರನುಂಟು ಯಂ-
    ತ್ರಾನುಕೂಲ—ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ
ಬಿಕ್ಕುತಿದ್ದಳಾ ನಗರಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೊಲ-
    ಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಬಿದ್ದು !

೨

ಅಡಿಯ ಕಲ್ಲು ನಡುಗಡೆಯ ಮಿಂಚು ಮೇ
    ಲಟ್ಟಹಾಸದೆಲರು
ತಡಿಯ ಭೀಮತರುಗುಲ್ಮಸೇನೆ ಅಜ-
    ಪೀಠವಾದ ಅಲರು
ತಡೆದು ನಿಲಿಸಿದಪ್ಸರೆಯ ಮಾಯೆ ಮಣ-
    ತೂಕವಿದ್ದರೂನೂ
ದಡದ ಕಟ್ಟನಲಿ ಕೆಟ್ಟು ನಾರಿತೋ
    ಹೊಂಡ ನೀರು ಕಾನು !

೩

ಕಾಯವುಂಟು ಕರಿರಾಯನಂಥ ಆ-
    ದಾಯವುಂಟು ಆರು ಲಕ್ಷ
ಬಾಯಕರೆಗೆ ಬಹು ಬಂಟರುಂಟು ಮಿ-
    ತ್ರಾಯುದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಕಾಯು ಹರಕೆ ತಲೆಗಂಟು ಆದರೇ-
    ನೊಡೆಯನೂಳಿಗದಲಿ
ಜೀಯ ಜೋ ಹುಕುಂ ಎಂದು ಸತ್ತು ಹೋ-
    ಯ್ತಾತ್ಮ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ !

೪

ಚೆನ್ನೆಕೆನ್ನೆ ಮುಂಡಾಟ ಕುಸ್ತಿಗುಂ-
    ಡಾಟ ಚೆಂಡುದಾಂಡು
ಚೆನ್ನ ಚೆನ್ನ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯು-
    ನ್ಮಾದ ಸವಿದ ಬಂಡು

ಧನ್ಯ ಕಾವ್ಯಶೃಂಗಾರರಾಜ್ಯ ಎಂ-
ದಾಡುತಿರುವ ಹಾಗೇ !
ಸೊನ್ನೆ ಕಪ್ಪು ಪರದೆಗಳನಿಳಿಸಿತೋ
ನೋಡುತಿರುವ ಹಾಗೇ

೫

ಗಾಳಿಯಿತ್ತು ದನಕರಗಳೋಟ ಕೆದ-
ರಿತ್ತು ಸುತ್ತ ಮಣ್ಣೆಲ್ಲಾ
ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬಯಲೊಡೆಯತನದ ಕಡು
ಕೋಪ-ತಾಪ-ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಾ
ಹಾಳಿನಾಳವನ್ನೀಕ್ಷಿ ಅಳಿವ ದ್ರು-
ಷ್ಟಾರತನದ ಬಲವೆಲ್ಲಾ
ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಧೂಳಾಯ್ತು ಕಸದ ಬಲ್
ಬಿಂಕ-ಬಂಡ-ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲಾ !

೬

ಕಸದ ಕಷ್ಮ್ರನೆಯ ರಸದ ರಾಜ-ರಂ-
ಕಾವಳಿಗಳ ಜೀತು
ಓಸುಣ-ಧೀರರೊಳತಂತ್ರ ವಿಕ್ರಮಗ-
ಳೆಲ್ಲ ಹೊತು ಕಾತು
ಫಸಲು ಕೊಡಲು ತಮಗಳವಿಯಿಲ್ಲ ಅ-
ವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿ ಕೂತು
ಬೆಸದ ನಿತ್ಯ-ಸಾರಥ್ಯ ನಡೆಸುವುದ
ನೋಡಿ ಆಡು ಮಾತು !

ದಾಂಪತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಲ್ಯಾಂಪಿನ ತುದಿಯಲಿ ಲಫಂಗ ಕುಳಿತಿರೆ
ದೀಪಸುಂದರಿಯು ನುಂಗಲು ಇಡಿ ಅವ-
ಳವಿಶ್ರಾಂತ ಚಪಲಜ್ವಲ ಜ್ವಾಲೆ
ಸುಟ್ಟರು ರೆಕ್ಕೆಯನಲುಗಾಡದೆ ಈ
ರಸಾಧ್ವರಕ್ಕಾತ್ಮಾಹುತಿಯೊಂದೇ
ತಕ್ಕುದೆಂದು ತಿಳಿದಾ ಗರಿವಾನಿಷ !
ಬಹಿಷ್ಪ್ರಭೆಯ ಹುಡಿತಪದ ಅರ್ಥವೇ
ಅವಳಿಗರಿಯದವಳಪ್ಪ ಬಲ್ಲ ! ಮುಂ
ದೇನು ? —ಅವಳೊ ಶಿಲೆಗಲ್ಲು; ಉರಿವ ಚಟು-
ವಟಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಾಗಿಯೇ
ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಜೀವಿದ್ದೂ ಜಡ-ಇದ
ಬಲ್ಲ ನಲ್ಲ ರಸಸುಂದರ; ಅವನಾ
ಪ್ರೇಮಾಜ್ಯಾಹುತಿ ಪ್ರೇಮದೇವತೆಗೆ
ಮುಟ್ಟದೆಯೆಂದೇ ಥಟ್ಟನೆ ತಿಳಿದವ
ಹಾರಿದ ಬೆಂಕಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ
ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಟ ಸಂಪ್ರೇಯೋ ಧಾಮಕೆ—
'ಗಂಡು ಕೋಗಿಲೆ
ನವಿಲು ಗಿಳಿ
ಲೋಕಪೌಲ್ಯದೊಳ ಸು-
ಗುಟ್ಟ ತಿಳಿ !'
ಎಂದು ಬಂದ ಹಾಡುತ್ತ ಜೇನುದೊರೆ
ಹೊಳೆವ ನೀಲ-ಪಚ್ಚೆಗಳ ಹೊತ್ತ ಮೊಗ-
ದೋರಿ ಮೂಕ ಹೂಗಳ ಮಾತಾಡಿಸ
ಹೊರಟು ಸುಸ್ತಿನಿಂದೇದುತ ಸುಸಿಲಲಿ
ಮರೆತು ಹೋದರೂ ಮತ್ತೆ ನೆನೆದು ಆ
ಪ್ರೇಯಸಿಯರ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾನುಕೂಲವ

+ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ is [illegible]; i.e., most difficult to be a true ಗೃಹಸ್ಥ. But he alone becomes fit for [illegible]

ಸಾಮ್ಯವಾದಕೀ ಪ್ರೇಮರಾಜ್ಯದಲಿ
ಇಲ್ಲ ಜಾಗ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಗುರು ಶಿ-
ಷ್ಯರ ಅಥವಾ ದೇವಾರ್ಚಕ ವರ್ಗದ
ಪ್ರೇಮಸೇವೆಯುನ್ಮಾದ ಎಂದೊರೆದ !

೨

ಮೂಡಲಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ತಿಂಗಳ-
    ಡ್ಡಾಡಿ ಬಂದ ಕೇಳಿ
ತೀಡಿತಲ್ಲಿ ಒಳ್ಗಳ್ಳನಂತೆ ಮೇಲ್
    ಸಗ್ಗದಗ್ಗಗಾಳಿ—
ದೇವ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನುತ
ದೇವಕೀಟ ನಾರದ ಬಂದುಲಿದನು :
    ಭಕ್ತಿಯೊಂದೆ ರಸ ಮಿಕ್ಕದೆಲ್ಲವೂ
    ಲಫಂಗ ಗಿರಿಯೆ ಅಳಿ
ಮೊದಲಿಗಿದ್ದರೂ ಕಡೆಗೆ ವಿಷಮ ಗತಿ
    ಇರದಾವೇಶದಲಿ
ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ತರಲಾದಿ ಸಾಮ್ಯವನು
ಅಂತ್ಯ ವಿಷಮತೆಗೆ ಬೀಜವಪ್ಪುದೀ
ರಹಸ್ಯವರಿಯೆಯ ? ರಸಿಕನೆ ದೇವರ
ದಾಸ ದೇವರನ್ನಾಳುವ ಬಲ್ಲೆಯ ?
ಕೇಳಲು ದೇವರು ತನ್ನ ಅಳಿಕೆಯ
ನಿರಂಕುಶತೆಯನು ನಂಬಿ ನುಡಿವನೀ
ಭಕ್ತಿಸತ್ಯ ನಿಮಗೆಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತು ಗಾಂ-
ಧರ್ವಶೈಲಿಯವರೆಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ—
ಎನಲು ಹಿಗ್ಗಿ ಗುಂಜಿಸಿದ ಜೇನು ನಿ-
ಲ್ಲದೆಯೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುತ್ತಿದ ಒರಟನು
ಲೋಕ ಸಿಂದಿಸಿತು, ಸಿಂದಿಸಿ ಹೊಗಳಿತು
ಹೂವಿನ ತಪವೋ ಪಡೆದಿತು ಕಣ್ಣನು

ಭಕ್ತಿ ಬಂತು ಶಿವಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಇಹ
ಮೆಟ್ಟಿಲಾಯ್ತು ಕೊನೆಗವರ ಜೀವನದ
ಮುಕ್ತಿಗೆ ನಾರದ ತಾರದೊಳಾಡಿದ:
ಕರಟದೊಳಿರಲೇ ಬೇಕು ತೆಂಗು, ಶಿವ
ನಾರಿಕೇಳ ಸಾರವನೆ ಬೇಡುವನು;
ಕದಳೀದ್ರಾಕ್ಷಾಸ್ವಪ್ನ ಸೌಖ್ಯಗಳ
ಮಿದುಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಡ ಮಗು ;
ಕೊಟ್ಟರು ವ್ಯರ್ಥ
ಕೊಂಡರು ವ್ಯರ್ಥ
ನೀರುಗುಳ್ಳೆಯಂತದರ ನಗು !

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಹೊಸ ಅರುಣನುದಯಿಸಿದ ಹೊಸ ಉಷಃಸುಂದರಿಯ
ಹೊಸ ಕೀರಕಂಠ ಕಿವಿದೆರೆಗೆರಗಿದೆ !
ಹೊಸ ಭಾರತದ ಮೂಡಲಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಸ ರವಿಯ
ನಸುನಗೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಳರು ಬಿತ್ತರಿಸಿದೆ !
ಬಿಡುಗಡೆಯ ತಂಗಾಳಿ ಶೀಡಿ ತುಂಬಿದ ಹುರುಪು
ಹಡೆದ ಹೊಸ ಸೊಗಸುಗಳೆದಳೆವ ಹೂಹಸಿರುಗಳ
ತಮ್ಮ ಭವಿತವ್ಯತೆಯ ತಾವೆ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಬ
ಸುವರ್ಣಾನ ಸೂಸುತಿಹ ನವ ಶೈಶವಾತ್ಮಗಳ—
ನಲ್ನುಡಿಯ ಮೆಲ್ನಡೆಯ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯ ಗೆಲ್ವಿಕೆಯ
ಗರಿ ಹಾರಿ ಗಗನದಲಿ ಚುಕ್ಕೆ ಸಾಲಾದವೋ
ಎನ್ನುವಂತಿಹ ಚಿನ್ನಗನಸುಗಳ ಕಾಲವಿದು-
ಅಲ್ಲ - ಬರಿ ಕನಸು ಕಾಣುವ ಕಾಲವಲ್ಲ ಕಾ-
ಣುತ್ತ ಕಾಣುತ್ತ ಕನಸನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಕೈ
ಯಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಹಿಡಿದುಂಬನಲ್ಲಾಲವಿದು !

೨

ಉಪನಿಷತ್ತೆಂಬ ಹಳೆಬೊಡ್ಡೆ ಚಿಗುರಿರಲಿಲ್ಲ,
ಬಹುಕಾಲ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಜಡವಾಗಿ, ಆದರೀ
ಸುಪರಿಚಿತ ವರ್ತಮಾನದಿ ಚಿಗುರಿ ಗಿಡವಾಗಿ
ಭಾರತದ ಋಷಿಮುನಿಗಳಾರ್ಜಿಸಿದ ತಪ ಮೂರ್ತಿ-
ವೆತ್ತಂತೆ ಫಲಿಸಿತೆರಡನೆ ಬುದ್ಧರಸ ತುಂಬಿ !
ಆ ರಸಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದೆಮ್ಮ ನೆಲ ಹದಗೊಳಲು
ಹೊಲೆತನದ ಕಳೆಯನೆದೆಯಿಂದ ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವೆವು—
ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಕಪ್ಪು ಭಾವನೆದಳೆದು
ಒಳ ಮಲದ ಬಲದಿಂದ ಹೊರಹೊಲೆಯರನು ಕೀಳು-
ಗಳೆದ ಕಾಡಾಡಿತನವನು ಗಡಿಯ ಹೊರನೂಕಿ
ನಿರ್ಮೂಲಿಸುತಿಹೆವಿದೋ ಭಾರತದ ಹೆದ್ದಿರೆಯ :
(ಕರ್ಮ ಕಂಠೀರವ ನಮೋ ಗಾಂಧಿ ಶುಭ ನಾಂದಿ !)

ಹಳ್ಳಿಗಳೆ ಭಾರತದ ಹೃದಯವೆಂದೊರೆದು ಮೇಣ್
ಉಳ್ಳವರು ಹಂಚಿ ಉಣಬೇಕೆಂದು ನಾಡಿನಲಿ
ಎಲ್ಲ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗಪ್ಪಣೆಯನಿತ್ತು ಕೈ-
ವಲ್ಯಕೇರಿದ ತಂದೆ : ಅವನ ಹರಕೆಯ ಹೊತ್ತು
ಬಲ್ಲಿದರು ನೆಲದ ಶುದ್ಧಿಯ ಮಿಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳ
ಮುಂಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗುವ ದೃಶ್ಯವತಿ ರಮ್ಯ !

ಜಾತೀಯತೆಯ ಸರ್ಪ, ಮತಪಂಥಕುದುರಾಳ,
ಧರ್ಮಾಂಧತೆಯ ಕಡಾಲ್‌ಬಳುಕ, ದುಷ್ಪ್ರಾದೇಶಿ-
ಕತೆಯ ಕೊಂಡಿಯ ಚೇಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾರ್ಥ-
ಕಾರ್ಕೋಟಕಗಳ ಕಡಿದಭಯವಿತ್ತೊಳ್ಳಿದಗೆ;
ನೀರೊಡ್ಡುಗಳ ನಿಲಿಸಿ, ಬುವಿಯ ಚೊಚ್ಚಿಲು ಮಕ್ಕ-
ಳಾರೈಕೆಗೆಡೆಮಾಡಿ, ನೀರ್ಮಿಂಚ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
ನಾನಾವಿಧೋದ್ಯಮದ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕಟ್ಟುತಿಹ
ಮಾನವ್ಯ ನವ್ಯಸಂಭ್ರಮ ದಿವ್ಯವಾಗುತಿದೆ !

೩

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದುಡಿವ ತಜ್ಞರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮತ್ವ
ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಲಾ !
ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣದ ಕಾಲವಲ್ಲ- ವಿಜ್ಞಾನಾಸ್ತ್ರ
ಎಲ್ಲವನು ತರಿಸಿಕೊಡಲೆದ್ದಿದೆಯಲಾ !
ನವಭಾರತದ ಎರಡನೆಯ ವಿಭೂತಿಯ ಯೋಗ
ನವ ಪಾರ್ಥರೆದುರಿಂದು ಮೂಡಿ ನಿಲಲು,
ಹವೆಯೆ ಹೊಸದೆನಿಸುತಿದೆ ಕವಿರಚನೆಪ್ರೋಲ್ ನವ್ಯೋ-
ನವ ರಚನೆಗಳ ಯೋಜನೆಗಳೇಳಲು !

೪

ಮಯಮಂಟಪಗಳೇನೊ ಮಾಯಾಬಜಾರದ
ನಯನಮೋಹನ ಮನೆಸಾಲೋ—
ಎನುವಂತೆ ಶ್ರಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ನೋಟ
ತಣಿಸುಗು ಕಣ್ಣನಲ್ಲಲ್ಲಿ !
ನಿನ್ನೆ ಮಸಣವೆನಿಸಿದ್ದ ಜಾಗದೊಳಿಂದು
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕಟ್ಟಡಗಳು
ಪನ್ನತಿಕೆಯ ಸಾರಲೇಳೆ ಭಾರತದಾಳ
ಮುನ್ನಡೆಗಲೆಗೆಣೆಯುಂಟೇ ?
ಮರುನೆಲ ಸಿರಿನೆಲ ಮರುದಿನ ! ಅಕ್ಷರ-
ವರಿಯದ ಗಾವಿಲ 'ಹಾಹಾ'
ಎನುವಷ್ಟರಲಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ
ಪರಿಯ ಕಂಡೆಂಬರು 'ವಹವಾ!'

೫

ನಗರ-ನಗರದಲಿ ಕಲಿತ ಕುವರಿಯರ
ಸತ್ಯಕಾಮ ಹೆಚ್ಚಿ
ಜಗಳ ಬಾಳು ನಿರ್ನಾಮವಾದ ಮಂ-
ಗಲದ ಮನೆಯ ಮೆಚ್ಚಿ

ಸೊಗವನುಂಬ ರಸರಸಿಕರತ್ನಗಳ
ರಾಗರುಚಿಗಳಿಂದ
ಜಗದ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ ಬೆಳೆಯುತಿದೆ
ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ !
ಬಾಯ ಬ್ರಹ್ಮದಲಿ ಬರಡುಗತೆಗಳಲಿ
ವೇಳೆಗಳೆವ ಕುರುಡು
ಮಾಯವಾಗುತಿದೆ, ವೀರ ಲೌಕಿಕತೆ-
ಯಿಂದ ನಡೆವ ಹುರುಡು
ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪಸರಿಸಲು ತೊಡಗಿ. ವಿಧಿ-
ವಾದ-ದಾಸ್ಯ ದುಃಖ
ಹೇಯವಾಯ್ತು ಸುವಿಚಾರ ಪಕ್ಷಿಗಿದೊ
ಮೂಡಿ ಬರಲು ಪಕ್ಕ !
ಹುರುಳು ಹೋದ ಮಡಿ-ಮಾಂದ್ಯ ಮಾಡುವಾ-
ಚಾರ ಭಗ್ನವಾಗಿ
ತಿರುಳನೋದಿ ಬಂದಂಥ ತಿಳಿವು ಪ್ರೇ-
ಮಕ್ಕೆ ಲಗ್ನವಾಗಿ ;
ಮರುಳುತನದ ಹಿಂಸಾಪ್ರಕಾರಗಳು
ಕಡಿಮೆಯಾಗುತಿಹವು
ಕರುಳು ಕರುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಿವ್ಯತೆಯ
ಕಂಡು ಹೀರಿಕೊಳಲು !
ಐಕ್ಯಭಾವನೆಯನುಂಡ ಜೀವಿಯಾ
ನಂದವಾಯ್ತು ಚೆಂದ
ಶಾಕ್ಯಕುಲಜನಾದರ್ಶ ಪೂಜ್ಯವಾ-
ಯ್ತವನ ನೀತಿಬಂಧ
ಲೋಕಲೋಚನವ ತೆರೆಯಿಸುತಿದೆ ; ಸತ್
ಸಾಮ್ಯವಾದದಿಂದ
ಮೂಕಕೋಟಿಯುದ್ಧಾರ ಸಾಗುತಿದೆ
ವಾಯುವೇಗದಿಂದ !

ತರುಣ ತರುಣಿಯರ ತುಂಬುಮೊಗದ ತಾ-
ವರೆಯ ದಳಗಳಲ್ಲಿ
ಬರೆವೆನೆಂದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮ 'ನಿಮ್ಮ ಭವಿ-
ತವ್ಯ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ
ಇರುವುದಯ್ಯ; ಮಣಿಮಾಲೆಯೆಣಿಸುವೊಣ
ಜಪದ ಜಾಡ ಹಿಡಿದು
ತಿರಿವ ಕವಡಿಗೆಡೆಯಿಲ್ಲ ದ್ಯೂತ-ಮ-
ದ್ಯಪ್ರಭಾವ ಪಡೆದು!
ಹೊಸಬನಿಂದು ರವಿ, ಹೊಸಬನಿಂದು ಕವಿ
ಹೊಸತು ಕನಸು-ನನಸು.
ಹೊಸತು ಧೈರ್ಯ, ಪ್ರಾಳ್ಪಂಥ ಕಾರ್ಯ ಹೊಸ-
ತುಂಬ ತುಂಬು-ಮನಸು;
ಹೊಸತು ಹಬ್ಬ, ಹೊಸ ಹೊಸತು ವ್ಯೆಯ ಮೇ-
ಲಂಗಿ ಚುಕ್ಕೆ ಚುಕ್ಕೆ
ಮಿಸುನಿಗಾಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಲೋಲ ಜನ
ಎಂದು ನಾನು ನಕ್ಕೆ!

ವಿಜ್ಞಾನಪ್ರಜ್ಞೆ +

೧

ಹುಚ್ಚುಹುಡುಗ ಕಟ್ಟುತಿರುವ
ಬಟ್ಟೆಗಂಟನೊಮ್ಮೆ
ಮತ್ತೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಮನೆಯಲೆಲ್ಲ
ಹರುಡುತಿರುವ ಹೆಮ್ಮೆ
ಅಪ್ಪ ಗಳಿಕೆಯುಳಿಸೆ ಹೊಟ್ಟೆ
ಕಾಪಿ ಕಾಸಿ ಕಾಸಿ
ತಿಪ್ಪೆಗೆಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲಿ ಮೆರೆದ-
ನದನು ಮಗ ವಿಲಾಸಿ

+ ... The ... Projection and Introjection of the world of mental ... of man

ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಮುಚ್ಚುವುದೇ
ನಾಯಿಗಾಯ್ತು ಡ್ಯೂಟಿ
ಸಾಯಿಸುವುದು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು
ಯಮನದೊಂದೆ ಧಾಟಿ

ತುಂಬಿ ಸುರಿದು ತುಂಬಿ ಸುರಿದು
ಆಡುತಿಹುದು ಮಗು
ನಂಬಿ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಗಳೆದು
ಮಾಡುತಿಹುದು ಲಗು

ನಡೆದು ನಿಂತು ನಿಂತು ನಡೆದು
ಸಾಗುತಿಹುದು ಕಾಲ
ಒಡೆದು ಬೆಸೆದು ಕಾಲ ಹಾಕು-
ತಿಹನು ಭಾಂಡಿವಾಲ

ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆದು ಕಂಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತಿದ್ದು ಸನ್ನೆ
ಮೆಚ್ಚಿ ಮರೆತು ಚುಚ್ಚಿ ಬೆರೆತು
ನಡೆವಳು ಮನದನ್ನೆ

ಬಿದ್ದು ಎದ್ದು ಹೆಳವ ತನ್ನ
ದಾರಿಯಳೆವ ಹಾಗೆ
ಮುದ್ದುಕೊಟ್ಟು ಗುದ್ದು ಹಾಕಿ
ಸಾಕುವ ತಾಯಾಗೆ

ಅಪ್ಪಿ ಬಿಟ್ಟು ಒದೆದು ನಮ-
ಸ್ಕರಿಸುತಿರುವ ಪ್ರಿಯ
ತಪ್ಪು ಸರಿಗಳನ್ನು ಅಳೆದು
ಸಮಾಳಿಸಿಪ ನಯ !

೨

ಅರಿಯುವುದು ಮರೆಯುವುದು
ಕಾಲಕಾಲಕೆ ತನ್ನ
ತಿರುಗಾಟವನು ತಿರುಗಿ
ಸುವುದು ಹುಳು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ!
ಪ್ರೋಟಾನ ಸುತ್ತುತಿವೆ
ಬಹು ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳು
ಆ ಅಣು ಮಹಾರೇಣು-
ವಿನ ಸುತ್ತುವರಿಯುತಿದೆ!
ಚಂದ್ರ ಬಲವರುತಿರುವ
ಬುವಿಗೆ, ಬುವಿ ಸೋದರರ
ಮಂಡಲದೆ ರವಿಯನೋ-
ಲೈಸುತಿದೆ ಪರಿವರಿದು;
ರವಿ ಸಪರಿವಾರ ಪ್ರ-
ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಾಡುತಿಹ-
ನಾವನೋ ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ಹೆಬ್ಬೆಂಗದಿರನನ್ನು
ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾತಾರೆ
ಯನ್ನು ಅಥವಾ ನೆಬುಲ-
ವನ್ನದಿನ್ನಾವುದನೊ!
ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವದ ಕೇಂದ್ರ-
ವಾದಪ್ರಮೇಯ ಪ್ರೋ-
ಟಾನು ಸ್ವಕ್ರಿಯೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿ-
ಯೆಗಳಿಂದ ತೋರಿಸುವು-
ದಡಗಿಸುವುದಾ ಮೇಲೆ—
ಇಂದ್ರಿಯ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯ
ಸೃಷ್ಟಿಸರ್ವಸ್ವವನು!

ಮೇಟಿಗಂಬದ ಸುತ್ತ
ಮಿಾಟಿ ತಿರುಗುವ ಸೃಷ್ಟಿ-
ಯೋಟ ದುಷ್ಕಲ್ಪನೀ-
ಯ, ಜಡಪ್ರವಾಹದಲಿ;

ಮಿಾಟುಗಂಬವು ಮೇಟಿ
ಚೈತನ್ಯ ಸಾಂದ್ರತೆಯ
ಮಾಟ ಕಾರ್ಯಬ್ರಹ್ಮ-
ರೂಪದುದ್ಯದ್ಬಿಂಬ !
ಆಕುಂಚನ-ಪ್ರಸಾ
ರಣ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದನಿಶ
ಜಡ-ಜೀವಶಕ್ತಿಗಳ
ಹಿಡಿಯುತಿದೆ ಬಿಡುತಲಿದೆ
ಬೆಳಕು ತಿಳಿವುಗಳಾಗಿ—
ಹಿಡಿದಾಗ ಕತ್ತಲ—
ಜ್ಞಾನದಶೆಗಳು ಲಯದ
ಕಡಲಾಗಿ ಕಾಟಸ್ಥ್ಯ-
ವಡೆಯುವವು ಕೆಲಕಾಲ !

೩

ಮನುಜ-ಮಾನದ ಕಾಲ
ಬೆಳಕು-ಮಾನದ ಕಾಲ
ಅದಕು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಣಿತ
ಚೈತನ್ಯದಳೆಗಾಲ
ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಧದಿನ, ಅವನ
ಹಗಲು; ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಗ-
ಳುಣ್ಮುವೀ ವಿಶ್ವಜೀ-
ವಿತ ಕಾಲಮಾನವಲ !

೪

ಅಣುರೇಣು ಭೂಗ್ರಹಗ-
ಳಿರುವ ಸೌರವ್ಯೂಹ-
ಗಳ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ
ದಿಗ್ವಲಯದಾಯಚಿಯ-
ನಳೆದನಾವನು ? ಅದರೊ
ಳಲೆವ ವಸ್ತುಪ್ರಕರ
ಬಹುವಾಗಿ ತೋರಲವ-
ಕಾಶದ ವ್ಯಾಪಕತೆ
ಪರಿಮಿತಿಗಳನ್ನೊಡ್ಡಿ
ಖಂಡಿಸಿಕುದೇ ಬೀಜ !
ಆದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ
ಖಂಡಿತರಹಂಖಂಡ—
ಗಳು ಮಮ-ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ-
ಗಳ ನಡುವೆ ಕೆಲಕಾಲ
ಕುಳಿತಿರುವ ತತ್ಕಾಲ-
ಮೇಯ ಪ್ರೋಟಾನುಗಳು,
ಟೆಂಪೊರರಿ ಮರಿ-ಕಾರ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮಗಳು ಹಮ್ಮುಗಳು—
ದೊಡ್ಡಹಮ್ಮಿನ ಚೂರು
ಗಳು ಸಣ್ಣ ಹಮ್ಮುಗಳು ;
ವಿಶ್ವಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ
ನಿಂತ ಕಡೆಗೋಲಿಂದ
ಕಡೆಯಲ್ಪಡುವ ರಸದ
ಬಿಂದುಗಳು – ತಮ್ಮತನ-
ವನು ತೊಟ್ಟು ವಿಹರಿಸುವ
ಚೂರು ಚೇತನೆವಡೆದಿ-

ಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳು ನೋಡೆ !
ಜಡ-ಜೀವ ಭಾಗಗಳ
ಮಾಲಿಕ್ಯೂಲುಗಳಾದ
ಪಾಂಚ ಭೌತಿಕ ಪಿಂಡ-
ಗಳು ಕರ್ತೃತಾಂಶಗಳ
ಹಿಡಿದು ಭೋಗಾಂಶಗಳ
ಬೆಂಬತ್ತಿ ತಿರುಗುವವು—
ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂದ್ರತೆಯುಳ್ಳ
ಪರಮಾಣುಪುಂಜಗಳು
ಕಡಿಮೆ ಸಾಂದ್ರತೆಯುಳ್ಳ
ವುಗಳ ಗೌಣತೆಗಿಳಿಸಿ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಬವು ತಮ್ಮ
ಸನಿಹದಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲ
ಮುಟ್ಟಬರದನಕ ಸಾಂ-
ದ್ರತರ ಪ್ರಭಾವಿಕಣ !

೫

ದೊಡ್ಡ ಮೋಟೆಯ ಜೇಡ
ಅವಕಾಶ ಜಾಲವನು
ಒಳಗೆಳೆದುಕೊಂಡೊಡನೆ
ಬ್ರಹ್ಮನರೆಯಿರುಳಕ್ಕು ;
ಅವನ ಗರ್ಭವ ಹೊಕ್ಕು
ವಿಶ್ವ ವಿಶ್ವತ್ವವನು
ಕಳೆದುಕೊಂಬುದು—ಎಲ್ಲ
ಶೂನ್ಯ ಮಾನಸಗತಿಗೆ !
ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಾ-

ಳಿಕೆ ಬಾರದೇ – ರಾಜ್ಯ
ಗಳ ಸಚಿವಮಂಡಲಗಳಕ್ಷಮತೆ
ಗಿಳಿದಲ್ಲಿ?

೬

ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪ್ರಲಯ,
ವಿಶ್ವದಲ್ಪಾವಧಿಯ
ಮೋಕ್ಷ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಭುಕ್ತಿ ;
ಸೃಷ್ಟಿಯೊ ವಿಕೇಂದ್ರದಶೆ !
ಈ ಉಗುಳಿ ನುಂಗುವ-
ದ್ಭುತಲೀಲೆಯಲ್ಲಹಂ-
ಭಾವ ತಾಳದೆ ನಿಲುವ
ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ಪಿಂಡ
ಯೋಗಿಯಾಗುಳಿಯುವುದು;
ಹೋಹುದೆತ್ತಲೊ ಚೆದರಿ
ಇಮ್ಮೊಗದ ಭೋಗದಲಿ
ಸಿಲುಕಿ ತನ್ನತನಕ್ಕೆ
ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತಿಹ ಪಿಂಡ
ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾಖಡ್ಗ –
ಖಂಡನೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ,
ಸಂಭವದ ಯಂತ್ರದಲಿ
ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಡುತ ದುಃಖ
ಸುಖ–ಶೂರ್ಪ ಗೇರುವುದ–
ಕಾಳಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ !
ಪುನರುದಯ ಪುನರಸ್ತ
ಪುನರಾಯು – ವೆಚ್ಚಗಳು
ಸಮಶಾಂತಿಗೆಡಿಸುವುವು
ವಿಷಮತೆಯನೂಡಿಸವು!

೭

ನಿರ್ದುಃಖ ಸುಃಖರಾಜ್ಯ
ಸಾಮ್ಯವೇ ಸಾಯುಜ್ಯ;
ನೋಟಿಯುದರವ ಮತ್ತೆ
ಹೊಕ್ಕಿರುವ ಭೈಷಜ್ಯ;
ಪರಿಮಿತಿಗಳನು ಮರೆತು
ಕುಡಿವುದಾನಂದಾಜ್ಯ !
ಐಕ್ಯವಮೃತವನೈಕ್ಯ
ವಿಷವೆಂಬುದೇ ಮಹಾ-
ವಾಕ್ಯ; ಅದಕಿಹ ಅರ್ಥ-
ಶಕ್ತಿ ಮಿಕ್ಕುದಕುಂಟೆ?
ಅದೆ ಪೂರ್ಣತಾಸಿದ್ಧಿ;
ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆರೆತಾಗ—
ಕುಳಿತೆ ತಿರುಗಾಡುವೆವು
ಮಾತಾಡದೆಯೆ ಅಭಿ-
ಪ್ರಾಯಗಳ ತಿಳಿಸುವೆವು
ತಿನ್ನದೆಯೆ ಬದುಕುವೆವು !
ಮಾಡದೆಯೆ ನೋಡುವೆವು
ನೀವುತನದೊಡಕಳಿದು
ನಾವೆ ನೀವಾಗುವೆವು!
ಮೇರು ಮಂದರವೆ ಮುಂ-
ತಾದ ಕುಲನಗಗಳಾ-
ವಾಗಿ ಕುಳಿತೊಂದನಿ-
ನ್ನೊಂದೇರಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಲೋಕಗಳನಳೆಯುವೆವು
ಏಕಭಾವಿತರಾಗಿ !
ಗಗನವಿಡಿ ಸೂರ್ಯಕುಲ-

ಮಯವಾಗೆ ನಾವದರ
ಬೇಕಾಗಿ ಬೆಳಗುವೆವು
ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ !

ಒಲವಿನಂಬುಧಿಯಾಗಿ
ಆಕಾಶಪಾತಾಳ–
ಗಳ ದಡಗಳಪ್ಪುವೆವು
ತೆರೆಗೈಗಳನು ಚಾಚಿ !

ನಗ–ನಾಗ–ನೀಕಾಶ
ವಿಗಡ ಮೇಘಾವಳಿಯ
ನಗುವ ಕಣ್ಮಿಂಚಾಗಿ
ಕರುಣಾಂಬುಧಾರೆಗಳ
ಜಗದ ಸುಜನರಿಗಾಗಿ
ಸುರಿಸುವೆವು ಹರಸುವೆವು !
ಕುಂದ ಪರಿಮಳವಾಗಿ
ಚಂದ್ರಚಾರುತೆಯಾಗಿ
ಚಂದನದ ತಂಪಾಗಿ
ಮಂದಾನಿಲನನೇರಿ
ಕಂದ ಮನಗಳ ಕರೆದು
ಮುದ್ದಿಡುವೆವೆದೆಯೆರೆದು !

ಅಗ್ನಿಪಾವಕರಾಗಿ
ನಗ್ನನನ್ನಿಗಳಾಗಿ
ದಿಗ್ದೇಶಗಳ ಮೀರಿ

ಋಗ್ರೂಪಗಳ ತಾಳಿ
ಯಜ್ಞ ಹೃದಯಕೆ ಸೊದೆಯ
ಹಾಡುವೆವು ಆಡುವೆವು !

ಶಿವಪ್ರಜ್ಞೆ

೧

ಮಂಗಲದಂಗಳ ತಣಿಸುಗು ಕಂಗಳ
ತಿರುಗಿ ದಣಿದ ತಿರುಪಾಡಿಗಳ
ಹಂಗಿನ ಸೊದೆಗೂಳರಗದೆ ಸೊರಗಿದ
ದುಃಖದ ಸಾರಿಂಗೆ ಗಾಡಿಗಳ
ಇಪ್ಪತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಭಾರತ
ಅಪ್ಪಿದ ಮುದ್ದುಕುಮಾರಿಯರ
ತಪ್ಪಿನ ಉಪ್ಪುಂಡಭಯವ ಕಾಣದೆ
ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ದಿವಾಸ್ವಪ್ನಗಳ !

೨

ಮಧುಮಾಸದ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಬಗೆಗೊಳಿಸದ
ಸೊದೆಗರ ಸೂಸುವ ತಂಬೆಳರ
ಮಧುರುಚಿ ಕೂಡಾ ಸೇರದ, ಗಿಳಿವಿಂ-
ಡೊದರುವುದೆಂದೆದ್ದೋಡುವರ
ಹೃದುಳವನೆಲ್ಲೂ ದೊರಕಿಸಲಾಗದೆ
ಹಡಗೆಟ್ಟೆದೆಯನು ಹೊತ್ತಿರುವ
ವಿಧುರಮನರನಾಕರ್ಷಿಸಿ ಹರ್ಷಿಸಿ
ಪದೆಪುಗೊಳಿಪುದೀ ದಿವ್ಯ ತಳ !

೩

ಸಿರಿ ಬನದೇವಿಯು ಸೊಕ್ಕಿನ ಬೊಕ್ಕಸ
ಕಟ್ಟಿಸಿದಂಥ ಬಜಾರಗಳ
ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಿದರೂ ಶಾಂತಿಯ
ತೊಟ್ಟೊಂದೂ ಸಿಗದಾಗಿರುವ
ಒಣಗಿದ ಕಣ್ಮನ ಕರುಳಿದೆ ಮೊಗಗಳ

ತುಂಬಿದ ಇಗ್ಗಾಲ್-ಚೀಲಗಳ
ಕಣಿ ಹೇಳುವ ಅನುಕಂಪದ ಪೆಂಪಿನ
ತವರೆಲರಾಡುವ ತೀರ್ಥವಲಾ !

೪

ಸುತ್ತಿದ ಬಟ್ಟದ ಹಲಗೆಯ ತಲದಲಿ
ಹಾಸಿದ ಹಸಿರ್ವೂದೋಟಗಳ
ಮೆತ್ತೆಯ ಮೆಟ್ಟದ ಹಾದಿಗ ಮಗುವಿಗೆ
ತೊಟ್ಟಿಲ ಜೋಗುಳ ಹಾಡುವಳು
ಹತ್ತಿರ ಹರಿಯುವ ನೇತ್ರೋತ್ಸವಕರ
ನೇತ್ರಾವತಿ ನಿಷ್ಪಾಪಮತಿ
ಕರ್ತಾರನ ಕೈಂಕರ್ಯವ ವಹಿಸಿದ
ಕಾರುಣ್ಯಾಮೃತಸಾರವತಿ !

೫

ಧನದೌಲತ್ತಿನ ವೀಚಿಯ ರೋಚಿಯ
ಮಿಂಚಿಸಿ ಮೆರೆವ ಮದಾಲಸರ
ಕನಕಾಡಂಬರಕಾಗಿಯೆ ದುಡಿದುಡಿ-
ದನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಸುಮಾನಸರ
ಗಣೆಗಿಚ್ಚಿನ ದಳ್ಳುರಿನಂಜಾರಿಸ-
ಲಣಿಯಾದಗದ ಪೆಟ್ಟಗೆಯೋ
ಎನೆ ಕಣ್ಗೆಸೆವುದು ಕಾಡಿನ ಕಮ್ಮೆದ
ಹಾಡಿ ಹಡೆದ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೋ !

೬

ಅಪ್ಪವುದಾನ್ವಿತ ದುಪ್ಪರ ಸೇವಿಸಿ
ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳಬೇಕಾಗಿ

ಪಟ್ಟ ಪಾಡುಗಳ ಹಾಡಲು ಕೂಡಾ
ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡಕೊಳಬೇಕಾಗಿ
ಆಟ್ಟುಳಿವಟ್ಟನುದಿನ ಬದುಕಿದ್ದೂ
ಸತ್ತಾಮಾತ್ರ ಶರೀರದಲಿ
ತುಟ್ಟಿಯೆನಿಸೆ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಕರೆವುದೀ
ತಾಯ್ನೆಲ ತುಂಬಿದೆಯೊಲವಿನಲಿ !

೭

ಸತ್ವರಜಸ್ತಮ ಕಾಣದ ಕೇಳದ
ಪುಣ್ಯಪಯೋನಿಧಿಯಿಂದೊಗೆದ
ನಿತ್ಯಾನಂದದುಪತ್ಯಕೆಯಲ್ಲಿಹ-
ರಾರೆಂಬೆಯು ಮಗು ನರಪುರದ
ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಾತೀತ ಪರಾತ್ಪರ
ಧರ್ಮಧ್ವಜ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಹರ
ಸತ್ಯೋದ್ಧಾರ ಪರಾಕ್ರಮ ಭವಭಯ-
ಭಂಜನ ಮಂಜುಕಲಾಚತುರ !

೮

ಸರ್ವಾಧಾರ ಸಮಸ್ಥ ಸದಾಗತಿ
ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಸತ್ಯಗ್ರಂಥ
ಸತ್ಯಧುರಂಧರ ಸರ್ವಾದ್ಯಂತ ವಿ-
ಗುರ್ವಿಪ ಮಧ್ಯಮಗತಿಯಂತ
ಉರ್ವೀಜೋತ್ತಮ ಚೇತನ ಪಾಲಕ
ಗರ್ವಾವಿಲ ದಂಡನದಕ್ಷ
ಸರ್ವಾರಾಧ್ಯ ಮಹಾಬಲ ಮಂಜು ಮ-
ಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸತ್ಪಕ್ಷ !

ಎರಡು

೧

ಬಸ್ಸುರೈಲು ವಿಮಾನವೇಗ ಪ್ರವಾಸಯುಗ
ಕಷ್ಟ ನರನಾಡಿಗಳ ಹೊಕ್ಕು ತಿಂಬ
ದುಃಶಾಸಕಾಲವಿದು ದುರ್ಮರಣಶೀಲವಿದು,
ವಿಶ್ವಾಸ ನಿಃಶ್ವಾಸ ಬಿಡುಗು ಹುಂಬ;
ಕಾಳಕೂಟ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲೆರೆದುಂಬ
ಆಳ-ಬಾಳಿನ ಅರಸು-ಷೋಕಿ ಬೇಕೆ ?
ಬಾಳನಾಳವ ಕಂಡು ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಲಿ ಸಿಲುವ
ದಾಳಿಗಂಜದ ಧರ್ಮರಾಜ್ಯ ಬೇಕೇ ?

೨

ಗಳಿಗಳಿಗೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿ ದಿಗ್ದೆಸೆಯನಾವರಿಸಿ
ಗಳಿಕೆ ಸಾಲದೆ ಅಬಲ ಜೀವಕುಲದ
ಗಳಕಂದಳವನವುಕಿ ಕೊಂದು ಕಾಡುವ ಜನದ
ಥಳಕು-ಕಣ್ ಕೋರಯಿಸುತಿಹುದು ಛಲದ;
ಗಳಿಗೆಗೊಂದರ್ಥ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಕೈಬಲದಂತೆ
ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ತಜ್ಞ ಲೋಕ ಬೇಕೇ ?
ಮಳಲಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮನವಾರೆ ಕೃಷಿಗೈದು
ಗಳಿಸಿ ಹಂಚುವ ದಿವ್ಯರಾಜ್ಯ ಬೇಕೇ ?

೩

ಅಜ್ಞ ಜನಗಳ ತೆಗೆದು ಯಜ್ಞಕಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು
ಸುಜ್ಞಾನ ಹೇಳಿ ದುರ್ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿ
ಬೊಜ್ಜದೂಟವ ಸಮಾರಾಧನೆಯ ಷಡ್ರಸದ
ಕಜ್ಜಾಯದೂಟವೆಂದೆತ್ತಿ ಹಾಡಿ
ಅಜ್ಜನಾಗರಿಕತೆಯ ಅಂತ್ಯವಿಧಿಯಾಯ್ತೆಂದು
ಬೊಜ್ಜನಳಗುತ ಬರುವ ಭಾಗ್ಯ ಬೇಕೇ ?

೪

ಮಜ್ಜಿಗೆಯನುಂಡು ಮುಂದಿಗೆ ಮೊಸರ ಬಡಿಸಬಹ
ವಿಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬೇಕೆ ?
ಕೃಮಿಗಿಂತ ಕೃಮಿಯಾಗಿ ಅಂತರಂಗದಿ, ಹೊರಗೆ
ಭ್ರಮೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಸನ್ಯಾಸದ
ಯಮರೂಪಿಗಳು ಬುದ್ಧ ಸಂದೇಶವನು ಸಾರಿ
ಸಮೆದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶವಹಾಸದ.
ಚಿಮುಕಿಸುವ ನಾಗರಿಕ ಪಶ್ಚಿಮರ ಹನಿಗಾಗಿ
ಬೆಮರಿ ಕಾಯುವ ರೊಕ್ಕರಂಗು ಬೇಕೇ?
ಶ್ರಮಧನದ ಕರ್ಮವೀರರು ಸರ್ವಹಿತಕಾಗಿ
ಕ್ರಮಗಜ್ಜಗೈವ ಕೈವಲ್ಯ ಬೇಕೇ ?

೫

ವ್ಯಷ್ಟಿದೃಷ್ಟಿಯ ಧೂರ್ತಧರ್ಮವೇ ಭಾರತದ
ಕೃಷ್ಟಿಯೆಂದಾಗ್ರಹಿಸಿ ಕೂಗಿ ಕೊನೆವ
ದುಷ್ಟ ವೇದಾಂತಕರ ಮುಷ್ಟಿಗಲೆಯನು ಹೊಗಳಿ
ತುಷ್ಟರಾಗುವ ತುಂಡು ಪಂಡಿತಗಳ
ಪಟ್ಟಿನಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ವಿಷಕೃಮಿತನವನಾಶ್ರಯಿಸಿ
ಅಟ್ಟಹಾಸವ ನಟಿಸಿ ಬಾಳಬೇಕೆ?
ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಪರರಿಗೆಂದೇ ಹೆಕ್ಕಿಕೊಡುವಂಥ
ದಿಟ್ಟ ಧರ್ಮದ ಸಹಜ ತುಷ್ಟಿ ಬೇಕೆ ?

೬

ಪಂಕ್ತಿ ಭೇದದ ಧರ್ಮ, ಪಂಕ್ತಿ ಭೇದದ ಅರ್ಥ
ಪಂಕ್ತಿ ಭೇದದ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷತಂತ್ರ;
ಪಂಕ್ತಿಪ್ರಪಂಚವೇ ಪರದೈವವಾಗಿರುವ
ರಂಕ ರಾಜ್ಯವೆ ರಾಮರಾಜ್ಯಯಂತ್ರ ?
ಶಂಕಿಸುತ ನಿತ್ಯವೂ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಸಾತ್ವಿಕರ
ಮಂಕುಗೊಳಿಸಲು ಹೋರಟ ಹೊಟ ಬೇಕೆ ?

ಪಂಕಗುಣವನು ಮರೆಯದಿರುವ ಪಂಕಜವಾಗಿ
ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳ್ವ ಕೂಟ ಬೇಕೆ ?

೨

ಅಧಿಕಾರದಾಸರುದ್ಧಾರ ಯೋಜನೆ ತೆರೆವ
ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗ ವಿಜ್ಞಾನವಾದ;
ಅಧಿಕಾರಮದದಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯ ವಹಿಸಿ
ವಧಿಸಿ ತೇಜವ ಯೋಗ್ಯ ಬುದ್ಧಿಬಲದ,
ಅಧಮ ಪೂಜೆಗೆ ಸುಪ್ರಜೆಗಳನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ
ಗೃಧಿಸುವುದ್ಧಟರಾಳ್ವ ಸಗ್ಗ ಬೇಕೇ ?
ಮೃದು ಗುಣದ ರಸವಂತ ಸದಯ ಹೃದಯದ ನಿಷ್ಠೆ
ಸದೃಢವಾಗಿಹ ನಿಯಮವಿರ್ಕೆ ಬೇಕೇ ?
ಮೋಸಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಸೀತಿ ವರ್ಣವ ಹಚ್ಚಿ
ದಾಸ್ಯದಮನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು
ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಗೌರವಾಸ್ಪದವೆಂದು
ಭಾಷ್ಯ ಹೇಳುತ ತಿರುಗುವವರ ದಂಡು–
ಕೋಶ ಮೂಲದ ವಾದ ಹಿಡಿದು ಭಾವನೆಗಳನು
ದೇಸಿಗತನಕ್ಕಿಳಿಸಿ ಬಾಳ ಬೇಕೇ ?
ದಾಸನಾದರೆ ಜನಾಂತರ್ವಾಸಿ ಮಂಜುನಾ–
ಥೇಶನಲ್ಲಾಗುವುದು ವಾಸಿಯಲ್ತೆ ?

ಮೂರು

೧

ಮಲೆಯ ನಾಡಿನಲಿ ಮಳೆಯ ಹಾಗೆ ಮೈ
    ಬೆವರು ಹರಿಸಿ ಬೆಳೆವ
ಬೆಳೆಯ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲಿ ಬೆಳೆದ ಮೈ
    ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಳುವ
ಗೇಣಿಗಿಳಿವ ಮೈಗಜ್ಜ ಕಟ್ಟಡುವ
    ಕಟ್ಟಡಗಳ ಚೆಲುವ

ಬಳಕೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಗಳದಿಹ
ರಷ್ಟೆ ತಮ್ಮ ಬಲವ !

೨

ಕಲ್ಲುಗೋಡೆ ಬರಿ ಮೇಜು ಕುರ್ಚಿಗಳ
ಕಟ್ಟಡಂಗಳಲ್ಲ !
ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ ಹಾಲ್ಮೊಸರುಗೂಳು ಮೆ-
ದ್ದವರ ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲ !
ಚೆಲ್ಲಿ ಕಂಡವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕ-
ಟ್ಟಿಹರೆ ಕೋಟೆಗಬ್ಬ !
ಬಲ್ಲತನದಿ ಬೆವರ್ಗಳಿಸಿ ಹೃದಯಗಳ
ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಹಬ್ಬ !

೩

✓ ಹಾಡುವವರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಾಳಿನಾ
ಪಾಡು ಬೇಡ ಬೇಡ
ಹಾಡುವಂತೆ ಬಾಳುವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆ-
ಚ್ಚೆಲ್ಲೊ ಅಲ್ಲೆ ನೋಡ
ಹಾಡದಿರದು ತಾ ಹೇಮವೃಷ್ಟಿಯನು
ನೆಲವ ಕಲೆಯ ಮಾಡಿ
ನೋಡದಿರನು ಆ ಜಗಚ್ಚಕ್ಷು ಬೆಳ-
ಗಿಗೂ ಮುಂಚೆ ಮೂಡಿ !

೪

✓ ಎರಕ ಬೆರಕೆ ಗೆಳೆತನದ ಗೀಳು ಪರ
ಹಿತದ ಪುಣ್ಯಭಾವ
ಮರಕೆ ಮರಕೆ ಮೂಡಿತ್ತೊ ಎಂಬವೊಲು
ತುಂಬಿ ಬೆಳೆದ ಜೀವ
ಹರಕೆ ಹೊತ್ತೊಡನೆ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳ
ಹೇರಿ ಬಗ್ಗಿ ತೋರ್ಪ

ಮರವೆ ಕೈಮರವು ಮಂಜುರಾಷ್ಟ್ರದಲಿ
ಹೃದಯರಾಜ್ಯದಾರ್ಷ !

೫

✓ವರ್ಣಭೇದ, ಮತಭೇದ, ಮಾತು-ವೈ-
ವಸ್ತ್ರ-ಪದವಿ ಭೇದ
ಸಣ್ಣತನದ ದೊಡ್ಡಹಂಕಾರಗಳ
ಬೆಳಸದಿರುವ ನೋದ
ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಬೆಲೆಯ ತೆತ್ತರೂ
ಬುದ್ಧಿಯಾಳ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ?
ಚೆಲ್ಲಿ ಹರಿಗು ಆ ಬುದ್ಧಿ ಸುಹೃದಯದ
ದಾಸ್ಯ ವಹಿಸಿದಲ್ಲಿ !

೬

ವರವ ಕೊಡುವ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಬಹ-
ರೆಂದು ಕಾದು ಕುಳಿತ
ಗೊರವರಿಲ್ಲ, ವರ ಕೇಳುವಂಥ ದುರ್
ದಶೆಯ ಬಾಳಿಸಿಳಿತ
ಬರದೆ ಇರುವವರ ಕೇಳಿ ಪಡೆದ ಹನು-
ಮಂತ - ಜನರ ಕಂಡು
ಬರಿಯದಾವನೆದೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬರಿ
ಹರ್ಷದಮೃತವುಂಡು !

೭

ಒಂದೊ ಹತ್ತೊ ಹಿರಿಯಾತ್ಮಗಳನು ಪಡೆ
ದಂಥ ನಾಡು ನಾಡೇ ?
ಒಂದಕೆರಡು ದಶಲಕ್ಷ ಕುನ್ನಿಗಳ
ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನೋಡೆ?
ಕಳ್ಳರೊಟ್ಟು ಕೂಡಿದರೆ ಅಡಿಕೆ ಮರ-
ವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಕ್ಕೆ ?

ಎಲ್ಲ ಮಾಮರಗಳಿರಲು ಎತ್ತರದ
ಜೊಳ್ಳು ಜಂಭ ಬೇಕೆ ?
ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯಲಿ ಕರಿಯ ಭಾವ ಸಂ-
ಚರಿಸುತಿರುವ ನಾಡು
ಕಲೆಯ ಹೆಸರಿನಲಿ ಬೆಲೆಯ ವಸ್ತುಗಳ
ಮಾರಲಿಟ್ಟ ಬೀಡು
ತಲೆಯ ಹೊತ್ತು ಸಹ ಕಪಟ ಗೌರವಕೆ
ಮಣಿವ ಜನರ ಬಾಳು
ಹಳಿಯ ಎಕ್ಕವಡವೆಂಬ ಧೀರಜನ
ಮಂಜುನಾಥನಾಳು !

ನಾಲ್ಕು

೧

ನೆಲದಗಲಕೆ ಬಾನುದ್ದಕೆ ಕಡಲಿನ
ಅಲೆಮಾಲೆಯ ಸುತ್ತಾಟಕೆ ಒಡಲಿನ
ಒಲುಗಲೆಯುಬ್ಬಲು ಚೆಲುವೇ ಚೆಲುವಲ
ಬಲು ಮೊಲೆಯೆದೆ ಬರಿ ಮಾಂಸದ ಬೆಚ್ಚಲ
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಜನ ವಿಜ್ಞಾನಿಸುವುದೆ ?
ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಜನ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿಸುವರೆ ?
ಹಳ್ಳಿಯು ನಗರವೆ ನಗರವು ಹಳ್ಳಿಯೆ
ಎಲ್ಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನ ಕೊಳ್ಳಿಯೆ
ದಲ್ಲಾಲ್ತನದಲಿ ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯವ
ಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರಲು ನಿಂತರೆ, ಲೌಲ್ಯವ
ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಸಲು
ಎಲ್ಲಾ ಕಜ್ಜಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಸಲು
ಯಾವ ರಾಜ್ಯಧರ್ಮವು ಬರಲೇನು ?
ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೋ ಏನಿದ್ದೇನು ?
ಕಾಮರಾಜ್ಯಗಳನೆಷ್ಟೋ ಭಕ್ಷಿಸಿ
ಆವಳಿಸುವ ಕಾಲನ ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ

ಕಟ್ಟುವುದೇನು? ಬಿಚ್ಚುವುದೇ ನು ?
ಕಹಿವಗೆ ನರಹುಳು ಕಾರುವ ನಂಜು ?
ಕವನವೆ ಕಾಣ್ಕೆಯ ಕೊಬ್ಬಿನ ಮಂಜು ?
ಬಡವರ ಶೋಷಿಸಲೆಂದೇ ಕಟ್ಟಿದ
ಗುಡಿಗುಂಡಾರ ಕಲಾಲಯ ಮೆಟ್ಟಿದ
ಇಡಿ ಜೀವಂಗಳ ಭೂಗತ ಕೀರ್ತಿಯ
ಸಿಡಿಲೊಡಲಿನ ಕಾಲಾಂತಕ ಮೂರ್ತಿಯ
ಕಸಗುಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಮೊದಲಾಗಲು
ಕಿಸುರ್ಗಣ್ಣಿನ ಜನ ಮಸಣವ ಕಾಣಲು
ಮಂಜುಳ ಮಂಜೀರದ ದನಿ ಕೇಳುಗು
ಮಂಜೇಶ್ವರನೆದೆಯೊಳ್ಪಿದ್ದೇಳುಗು ;
ಭಟ್ಟ ಸೆಟ್ಟಿಯಾಚಾರ್ಯ ಪೈ ಪ್ರಭುಗ–
ಳೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟಲೆದ್ದೀತು ಹೃದಯದಘ
ಸುಟ್ಟು ಹೋಗೆ ಸೌರಾಜ್ಯವ ಮಂಜುಲ
ದೃಷ್ಟಿಯಾಣ್ಮ ತೊಳೆಯಲು ಕಣ್ ಕಜ್ಜಲ!
ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಂಮೇಳನ ಕೂಡಿಸಿ
ಸರ್ವ ಸೌಹೃದದ ಬೀಜವ ಮೂಡಿಸಿ
ಸರ್ವೋದಯ ಭಾವನೆಯನು ಹರಡಲು
ಸರ್ವಂಕರ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೊರಡಲು—
ದಕ್ಷಿಣವೇಕಾಗದು ಜನರಕ್ಷೆಯ
ಪಕ್ಷವ ತೆರೆಯಿಸಿ ಸತ್ಪ್ರತಿಕಕ್ಷೆಯ
ಶಿಕ್ಷಿಸಿನವ್ಯೋತ್ಸಾಹವನೆಬ್ಬಿಸಿ
ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನಮನಗಳನುಬ್ಬಿಸಿ
ಭರತಖಂಡ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿರಃ ಸಮ,
ಕರ್ನಾಟಕ ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯಮ ?
ಪಡುಗಡಲಿನ ವೈಲೆತ್ತರ ತೆರೆಗಳು
ಮಂಜು ಭಾರತದ ನೊಸಲಿನ ಗೆರೆಗಳು

ತೆಂಗುಕಂಗುಗಳ ಕಾಯ್ಗೊನೆಯಕ್ಕರ
ಮಂಜುಬ್ರಹ್ಮನ ಬಯಕೆ ವಿಕಸ್ವರ ?
ಹೊಳೆಕೆರೆ ಕಾಲುವೆ ತೋಡುಗಳು
ಭಾರತ ಕೀರ್ತಿಯ ಹಾಡುಗಳು
ಎನಿಸುವ ಗುಡ್ಡದ ಬೋಳೆಯ ಹಾಡಿಯ
ಹೊಲಗದ್ದೆಯ ಹನೆಬಯಲಿನ ಜೋಡಿಯ
ಗಿಳಿಯಳಿ ಕೋಗಿಲೆ ರೇಡಿಯೊ ಆಗವೆ ?
ಬಿತ್ತರಿಸಲು ಜಸವಾಡನು ಹೋಗವೆ ?
ಮಂಜೇಶ್ವರನುಲಿ ಕನ್ನಡವಾಗದೆ ?
ಅದ ಕನ್ನಡಿಸಲು ಭಾರತ ಬಾಗಿರೆ
ತಲೆಯುನು ಮಂಜರ ಸಾಸದ ಗೈಮೆಗೆ
ಮಲೆಗರೆ-ಜನ-ಸಹಕಾರದ ಮೈಮೆಗೆ !

ಐದು

೧

ಕೋಳಿ ಜಗಳದ ಕುಲದಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಕೂಡ
ಹಾಳು ಹಿರಿಯರ ಹೊಗಳಿ ಸೊಕ್ಕುವವ ಮೂಢ
ಹೇಳಿದ್ದನೇ ಹೇಳಿ ಬಾಳಿಗಾಗದ ಬರಡ
ವೇಳೆಗಳೆಯುವ ಪಂಡಿತೋಕ್ತಿ ಬೇಡ
ಮಧ್ವ ಶಂಕರರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವೋಡಾಟ
ಶಬ್ದಗಹ್ವರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗೂಢ
ಉದ್ದಾಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಊಟಕಿಲ್ಲದರೆದುರು
ಊಟಕಾಗಿಯೆ ತೋರ್ಪ ವಿದ್ಯೆ ಬೇಡ
ಭಾರತದ ವೇದಾಂತ ತಿರುಕಗನಸಿನ ಪಂಥ
ನೂರು ಕೋಟಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯೆ ಸಂಖ್ಯೆ
ಹಾರುವರು ಹರದರೇ ಪುಡಿಸಂತೆಯೊವಜದಿರು
ಭಾರವೇ ಸರಿ ಬುವಿಗೆ ಇಲ್ಲವಂಕೆ !
ತನ್ನನರಿಯದ ಪುಂಡ ನಿನ್ನನೀನರಿಯೆಂದು
ಸೊನ್ನೆಹುರುಳಿನ ತತ್ವವಾಕ್ಯವಾಡಿ

ಕನ್ನೆಯೇದೆಗರ ಮುಂಕುಗೊಳಿಸಿ ತಿರುಗಿದವರನ್ನು
ಕಣ್ಣು ಕೇಳಿಸದಿರದು ಜನತೆ ನೋಡಿ!
ಬಸವ ಬುದ್ಧರ ಹೆಸರ ಹೇಳಿ ಕಾಳಗ ಮಾಳ್ಪ
ಹೊಸ ಹುದ್ಪರಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ
ಹಸಿದವನಿಗೂಡಿಸದ ರಾಜಕಾರಣಕಿಲ್ಲಿ
ತುಸು ಜಾಗವೂ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ!
ಭಾರತಕೆ ಹಿಡಿದ ಈ ಧರ್ಮಭೂತವ ಬಿಡಿಸ-
ಲಣ್ಣಪ್ಪನಡಿಯಿಡಲು ಹೊಸ ಸತ್ವದ
ಕಾರ್ಯಕರತೆಯು ಮೊರೆಗು ಹಿಮಗಿರಿಯ ವರೆಗು ಈ
ದೂರತೀರದ ಕನ್ನಡರ ತತ್ವದ;
ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಳ್ಪಂಥ ಧೂರ್ತತನ
ಎಲ್ಲ ತತ್ವವನರೆದು ಕುಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ!

ಆರು

೧

ಹಳೆಯ ಜೀವನದ ಹಳಸು ಹೋಗುವುದು
    ಕಷ್ಟ ಕಷ್ಟ ಕಷ್ಟ!
ತಲೆಯ ಬೋಳಿಸಲು ಕೂದಲ ಬೆಳೆ ತಾ-
    ನಾಗುವುದೇ ನಷ್ಟ?

೨

ನೆಲಗಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದಿಹ ಬಂಗಲೆಯ ಕಟ್ಟುವರು
    ಗೋಪುರವೆ ಇಲ್ಲದಿಹ ದೇಗುಲಗಳ
ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಸೊಗವಡೆಯದಂತಹ ಸುಧಾರಣೆಯ
    ಕಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವೆಯೆಷ್ಟು ಹೆಬ್ಬೆಲೆಗಳ?

೩

ಮಂತ್ರಿಗಳ-ಕಾರುಗಳ ಮಧುರ ತಾರಸ್ವರವ
    ಕೇಳಿ ಹಳೆದೈವಗಳು ಎಚ್ಚರಾಗಿ

ಮಂತ್ರಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚಾದ ಉಗುಳಾಗಿ ಅವರುಗಳ
ಬಾಯಿಂದ ಬೀಳುವವು ತುಂತುರಾಗಿ !

೪

ಎಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಾಸನಸಭಾಪೀಠವನ್ನೂ
ಅರ್ಥಸಾಧಕ ಯೋಜನೆಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನೂ
ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆಕ್ರಮಿಸೆ ಬಯಸುವೀ ರೂಢಿ
ನಂಜುನಾಗರಿಕತೆಯ ನರನಾಗಮೋಡಿ !

೫

ಹೆರರ ನಾಡಿನ ದಾಳಿಗಾರರು
ಬರುವ ಮುಂಚೇ ದೇಶದ
ಸಿರಿಯ ಸುಲಿಯುವ ತಂತ್ರಗಾರರ
ಬಲುಮೆ ಬಂತೇ ವೇಷದ ?

೬

ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವ ಹೋಲುವ ವಿದ್ಯೆಯ
ಮಂದ್ಯಸ ವರ್ಗವ ಹೋಲುವ ಬುದ್ಧಿಯ
ಸದ್ಯಃ ಸುಖ ಸಂಕಲ್ಪದ ಯೋಜನೆ
ನೂರಾರನು ಹಾಕಿ
ವಧ್ಯರನುಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಿ ಶುಕ್ರರು
ಯದ್ವಾತದ್ವವ ಮಾಡುವ ಮುಖ್ಯರು
ಕದ್ದರು ಕಾಯದೆಯನ್ನೇ ಕೊಳ್ಳುದು
ವ್ಯವಹಾರದ ಷೋಕಿ !

೭

ಉಪಮೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನು
ವಿಫಲ ಬುದ್ಧಿಯ ಕರಗಳು
ಉಸಲದಂತಹ ಮತವನಿತ್ತಾ
ರಿಸುವ ಫಲವೀ ಕರಗಳು !

೮

ನೆಲದ ಬಸಿರನಳಿವ ಶೌರ್ಯ
ರಸಾಯನದ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ
ಜನದ ತಲೆಯನಳಿವ ಬುದ್ಧಿ
ಚುನಾವಣೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ !

೯

ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-
ವಧುವಿಗೆ ಸಂಜೋಡಿ
ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಲಿ ಸಾಧಿಸಿದಂತಹ
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಧು ನೋಡಿ !

೧೦

ಎಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಗೂಗೆಗಳ ಕಡೆನೋಟ
ಬೀಳುವದೊ ಅಲ್ಲಿ ಬಡ ಕಲೆಗಾರರ
ಸೊಲ್ಲಡಗುವಂಥ ನಿಯಮಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬೀಳುವವು
ಕಲ್ಲಿದೆಯ ರಾಜ್ಯಕಿಡಲಾವ ಹೆಸರ ?

೧೧

ಹಗೆತನಕೆ ವಿಷ ಚೆಂದ ವಿಷಕೆ ಹಗೆ-
ತನವೆ ಚೆಂದ ಪರರ
ನಗೆಗೆ ನಟನೆ ನಟನೆಗೆ ನಗೆಗಾರಿಕೆ
ಚೆಂದವಾಯ್ತು ನರರ
ಬದುಕು ಸಾವಿಗೂ ಚೆಂದವಾಯ್ತು ಈ
ಹಗೆಯ ನಗೆಯ ಕೂಡಿ
ಅದಕೆ ಮಂಜುತತ್ವಕ್ಕೆ ಮಣಿದರೋ
ಸಂತರಳಿದು ನೋಡಿ !

೧೨

ಇದು ಕಲಿಯ ಕೈಮಾಟ ವಿಕ್ರಮನ ಶನಿಯಾಟ
ಹದುಳ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಮಧುಮತ್ತರುತ್ತಂಸವನು ಕಿತ್ತು ಕೆಡೆಯಲ್ಕೆ
ಕುದಿದಿತ್ತು ನೆತ್ತರಳ್ಳೆದೆಗೆ ಮುಳಿದು !

೧೩

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ತಿರುಗುತಿದೆ ಜನ-
ಸ್ವಾರ್ಥ ಯಾತ್ರಿಕ ತಂಡದ।
ಗಾತ್ರವೃದ್ಧಿಗೆ ಬೆದರಿ ಕಲಿಕರ
ಪಾತ್ರವಾಗಿಹ ಬಂಡದ।
ಪಾತ್ರಿಯನ್ನಾಯುವುದೆ ? ಖಂಡಿತ
ಇಲ್ಲ, ಆಯ್ಕೆಗೆ ಮತಗಳ! [redacted] ವಾಣ (better ಛಂ.)
ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸಲು ಶಿವಗಣ। [redacted]
ಕೇಳದೋ ದುಷ್ಕಥೆಗಳ !

೧೪

ಅಸುರರಂಡಲೆದು ಕಾಯುತಿರಲು ವೈ-
ದೇಹಿ ಗಾರ ಕಾಪು ?
ಮಿಸುನಿಗೂಳ ಕಾಡಿಸೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ
ಕಾದುದಾವ ಸೈಪು ?
ಕಮ್ಯುನಿಜಮ್ಮು ಸೋಶಲಿಜಮುಗಳ ಬರಿ
ನಿಂದೆ ನುತಿಗಳಿಂದ
ಆಮಲುದಾರ ನೇತಾರರೊಡ್ಡು ದಿನ
ದಬ್ಬುತಿರುವ ಚೆಂದ
ಸಮನಿಸಿತ್ತು ನೈರಾಶ್ಯವಾಗಿ ಇಡಿ
ಖಂಡವನ್ನು ಮುತ್ತಿ
ಅಂಥ ಕಾಲದಲಿ ಅಂತಕಾಂತಕನ
ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಯಲಿ

ಪಂಥ ಬಿಟ್ಟು ಬರಿ ಮನುಜರಾಗಿ ನಿಲೆ
ಕಂಡ ಕಾಙ್ಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ
ಮಂಜೂರೂಪ ಮೂಡಿತ್ತು ಮಂಜುಮನ
ರೂಹು ವಡೆದು ನಿಲಲು
ಮಂಜುರಾಜ್ಯವೆದುರಾಯ್ತು ಮಂಗಲದ
ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಬರಲು !

೧೫

ಮಾಯೆಯನೆಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡ ನನಗಿದೂ
ಮಾಯೆಯೆ ಸರಿ ಎಂದೆನಿಸಿತಲಾ;
ಕಾಯುವ ತಂದೆಯೆ ಕಸಿವುದ ಕಂಡವ
ಪೋಲೀಸನನೂ ನಂಬನಲಾ !

೧೬

ಹರಣವ ಮುಡಿಪಿಡಬಲ್ಲವನೆಂದೇ
ಹರಣವ ಕೊಳಬರೆ ವೈರಿಗಳು
ಮರಣವನಾದರು ನಿಮ್ಮಲಿ ಪಡೆಯೆನು
ಹರ ಬರಲೆಂಬೀ ಮಾತುಗಳು
ಸರಳಿಸಲೆದೆಯಲಿ ಬೆದರದೆ ಹೊಕ್ಕೆನು
ದರವಿದಲಿತ ಮೊಗದವನಾಗಿ
ಸಿರಿಯುದಯದ ಸವಿಗನಸನು ನೋಡಿಪೆ
ನೆರವಿಗುಸುರುವೆನು ಸುಖವಾಗಿ—

೧೭

ಧರ್ಮಸ್ಥಲದಿ ಧರ್ಮ–
ಸೌಂದರ್ಯ ಸೊಗಯಿಸಿರೆ
ನನ್ನ ಮನದಲಿ ಹರ್ಷವುಕ್ಕಿ ಬಂತು
ಕರ್ಮಸ್ಥಲದಿ ನೊಂದು

ಕೆಟ್ಟ ಕತೆಯನು ಕೇಳಿ—
ಅಥವ ಆ ಮಾತೇಕೆ? ಕಾಲ ಸಂತು !

೧೮

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಜಟೆ ದಂಡ ಕಮಂಡಲು –
ವೇಕೆ ಬೇಕು ಇಲ್ಲಿ—
ತೃಷ್ಣಾ ಸೂಯೆಗಳಿಂದ ಲೋಭಿಗಳು
ಕಾಡಿಸುತಿರುವಲ್ಲಿ ?

ಏಳು

೧

ಸರ್ವಸ್ಥಳದಿ ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ
ಹಸಿರುಟ್ಟ ಭೂದೇವಿ ಹಾಡುತಿಹಳು ;
ಧರ್ಮವನು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಓಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ
ಆ ಹಾಡು ನೊಂದು ನುಚ್ಚಾದ ಕರುಳು !

೨

ದುರ್ದೈವವಾವುದೋ ? ದುರ್ಮದರ ಹಿಡಿಗೂಳಿ–
ಗೊಡ್ಡ ಕೈಗಳ ದಿನವ ದಬ್ಬುತಿಹುದು;
ಬರ್ದಿಲದ ಸೊಗವೆಂದರೇನು ? ಗುಣಿಗಳ ಗುಣವ
ಮೆಚ್ಚಿ ಹರಸುವರೊಡನೆ ಬಾಳುತಿಹುದು!

೩

ಮನ–ಮೈ-ಕಣ್ಕಿವಿಗಳ ಕರಿಮೋಡವು
ಜಡಿದು ಮುಸುಕಿತೋ ಕಾರರಲು
ದಿನದಿನವೂ ಬಂದಂಟೆ ಮೆತ್ತಿಗೆಯ
ಮಾಡುತಿರುವುದೋ ಎಂದೆನಲು
ಬೇಸರ ಬೇಸರ ಬೇಸರ ಬೇಸರ
ನಿಂತರೆ, ಕುಳಿತರೆ, ಮಲಗಿದರೆ
ಗೋಸರಿಡಿದ ತಳದಂತೆ ಬಾಳ ದಿನ
ಓಕರಿಕೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು ಬಲು !

೬

ಆಟಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾತ್ಮರ ಹಿಂಸಿಸಿ
ಗಳಿಸಿದ ಪಾಪದ ಬೀಜಗಳ
ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಲೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಸುತಿಹ
ಮಾಟಗಾರ ಮುತ್ಸದ್ದಿಗಳ
ಕೀಟಲೆರಕ್ಕಸ ದಂಡು ಸಗ್ಗಿಗರ
ಕಾಡಿಸಮಾಡಿದ ತೋಳ ತುರಿ
ನೋಟದಿಂದಲೇ ನುಂಗಿ ಬಿಡುವ ಹಗೆ-
ತನದ ಹಾವು ಬಿಟ್ಟುಸಿರಿನುರಿ !

೭

ಉದಯಕಾಲದ ತಂಪನುರಿಬಿಸಿಲ ಮಾಡಿರುವ
ಸದಮಲಾನಿಲನಿಂಗೆ ದುರ್ಗಂಧವೂಡಿಸಿಹ
ವಿಧುಕಲೆಗೆ ಕೊಲೆಯನೆತ್ತರ ಹಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ
ಮಧುರವಾಣಿಯ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕೊರಳನವುಕಿರುವ
ಹಸಿರು ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಕೆಸರೊರಸಿ ಕೆಡಿಸಿರುವ
ಗುಡ್ಡಂಗಳಭಿಮಾನ ಶಿರಗಳನು ಕಡಿದಿರುವ
ಗದ್ದೆಗಳ ಹಿಳಿದು ನಿರ್ವೀರ್ಯತೆಯನೊಡರಿಸಿಹ
ಗಿಡಮರಂಗಳ ಹಿಂಡಿ ನೀರಸತೆಗಿಳಿಸಿರುವ
ಹೂ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳ ಹುಳುಹಿಡಿಸಿ ಹಾಳ್ಗೈದ
ಹೊಳೆಯ ಸವಿನೀರಿಗುಪ್ಪಿಕ್ಕಿ ಕರ್ದಮಿಸಿದ್ದ
ಹೆಗ್ಗಡಲಿನೆದೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನು ಸಂಕುಚಿಸಿ
ಆದರ ಕೊಡುಗೈಗಳನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ
ಬಾಂದೇವಿಯುಟ್ಟ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಕಪ್ಪುಬಳಿದಿರುವ
ಅಂಧಂತಮಸ್ಸಿನಾ ಭಾರತವನೇಪೊಗಳ್ವೆ ?

ಆ ಲೋಕದಿಂದ ನಾ ಬಂದೆನೀಲೋಕಕ್ಕೆ
ಕಾಡುಕತ್ತಲ ಕಳೆವ ಮಿಂಚಿನಾಲೋಕಕ್ಕೆ
ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೀಸುತಿಹ ಬೆಳ್ವಗೆಯ ನಾಕಕ್ಕೆ
ಕೊಡುಗೈಯ ಹರಿಸಿರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸೇಕಕ್ಕೆ !
ಹಡೆದವರ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಕರೆಗಂಪ ಬೀರುತಿಹ
ಸೊಡರಾಗಿ ಮಂಗಲವನೆಲ್ಲೆಲ್ಲು ಮಿಂಚಿಸಿಹ
ಪಡೆದಪ್ಪ ಮಂಜುನಾಥನ ದಯೆಯು ಬೀಡಿಂಗೆ
ಬಡತನವ ಪರಿಹರಿಸ ಮೃಡನಿರುವ ನಾಡಿಂಗೆ !

ಗುರುಪ್ರಜ್ಞೆ

ಓಂ| ನಮೋ ಭಗವತೇ ಅರುಣಗಿರಿಯ ಮರಣಾತಿರಿಕ್ತ ರಮಣ
ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರ ಸಲಹುವ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಭರಣ !

ಸಹನಾವವತು ಗುರೋ ನೌಭುನಕ್ತು ಸರ್ವತಃ ಸದೈವ
ತ್ರೈಗುಣ್ಯ ಚರಿತದೀಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಂಚಲಿಸುತಿರುವ ಭಾವ ।
ದಿವ್ಯಾತ್ಮರಸದ ಸಂಪ್ರಜ್ಞೆಗೊಯ್ಯು ಮುಟ್ಟಿಸಲಿ ದೇವದೇವ
ಪರಮಾತ್ಮದರ್ಶನಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲೀಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಾವ !

+ ಅಧಿಯಜ್ಞನಾಗಿ ನೀನಿತ್ತೆ ನಿನ್ನದೆಲ್ಲವನು ಮಾಯೆಯದನು
ಅಪಹರಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿತು ಬದಲಿಯಾಗಿ ಈ ದೇಹಭಾಗವನ್ನು !
ಮಾಯೇಶ ನಿನಗಿದೊಪ್ಪಿಗೆಯೆ ? ತಿಳಿಸದೀ ನಿನ್ನ ಗೂಢವನ್ನು
ದಣಿಸಿದೆಯದೇಕೆ ಈ ದೀನಚೇತನವ ತೋರು ಕರುಣೆಯನ್ನು !

(1) + The deity that presides over
(2) the principal sacrifice
[illegible]

ಬುವಿಯಲ್ಲಿ ಬಾನು ದವಿಯಲ್ಲಿ ಬೋನು ಸಗುಣನಲಿ ನಿರ್ಗುಣತ್ವ
ಲಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಭಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ಬುಃಖದಲಿ ಸುಖದ ತತ್ವ !
ಭವಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನು ಸದಸತ್ ಪರಸ್ಪರತ್ವ
ಅವಿತಿರುವ ಗೂಢ ಗೊತ್ತಾಗದಾಗ ಉಂಟಾಗದಿರದಪಾರ್ಥ !

ಬೀಜದಲಿ ವೃಕ್ಷ ವೃಕ್ಷದಲಿ ಬೀಜ ಕರ್ಮದೊಳಕರ್ಮದಂಶ
ಪದದಲ್ಲಿ ಪಾದ ಪಾದದಲಿ ಪದ ವಿಷಾಮೃತದ ಯಮಳ ಪಾಶ !
ಗುಣದಲ್ಲಿ ದೋಷ ದೋಷದಲಿ ಗುಣದುದಯ ಕಂಡುಬರುವ ಬಾಳ
ಪಂಜರದೊಳಟ್ಟು ಸಾಕುವದು ಸಾಕು ಹೆಚ್ಚಿಸದಿರಯ್ಯ ಗೋಳ ! (Enigmatic delusion)

ಹೆದರುವುದು ಜೀವ ಮಾಯಾಪ್ರವಾಹದಾನಂತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳ (See Śaṅkara Bhāṣya — introduction)
ಚಕ್ರಾರಪಂಕ್ತಿಗತಿಯಾಚೆಗೆಂತಿಹುದು ಮೋಕ್ಷದಾ ಸುಕೇಳಿ ? (preserved plantain)
ನಡುಗಿತೋ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಡುಗಿತೋ ಭಕ್ತಿ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯನಾದ
ಮೃಡ ಗುಡುಗಿ ಹೇಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗೂಢವನ್ನು ತಪ್ಪಲು ಪ್ರಮಾದ !

ಆನಂದವೆಂತು ಈ ಬಂಧವಾಯ್ತು ? ನಂಬಿಸದನಾದಿವಾದ
ಸುಜ್ಞಾನ ಸೂರ್ಯನನು ನುಂಗಿತೆಂತು ಅಜ್ಞಾನದಂಧ ಬೋಧ ? (See Gita)
ಕರುಣಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಬೇಕೊಂದು ಪಾತ್ರವೆಂದಿದನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆಯಾ ?
ಅರುಣಾಚಲೇಶ ಕರುಣಾವಿಲಾಸ ತಡೆ ಶಂಕೆ ಮಾಳ್ಪ ವಥೆಯ !

ಸಾಧಕತ್ವ ಸಾಧ್ಯತ್ವ ಸಾಧನತ್ವಗಳ ಭೇದಲೀಲೆ
ಬೇಡಯ್ಯ ಬೇಡ ಕಲಿಸಿದ್ದು ಸಾಕು ಈ ಬಾಳ ಪಾಠಶಾಲೆ
ಬರಡಾಯ್ತು ಕಲಿಸಲದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೊಸ ವಿಷಯವಿಹುದು
ಹೇಳು ?
ತರ್ಕಾತಿರಿಕ್ತ ವಿಜ್ಞಾನದೂರ ಮೌನಾದ್ರಿಶಿಖರ ಬೋಳು ! +

ಗುರುಭಕ್ತಿಯೊಂದೆ ಹರಭಕ್ತಿಯೊಂದೆ ನರಶಕ್ತಿಗಿಂದು ಗಮ್ಯ
ವಿರಮಿಸದ ದೀರ್ಘ ಚಿಂತನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬುದ್ಧಿಗೊವ್ಮೆ ರಮ್ಯ !
ಪರಸತ್ಯವಪರಪರಭೇದದಿಂದ ಕಾಡುವುದ ನಿಲ್ಲಿಸೆಂದು
ಹೊರಳಾಡಿ ಬೇಡುವೆನು ಬುದ್ಧಿಪೌರುಷದ ಶಿಖರವೇರಿ ನಿಂದು !

\+ 1. यतो वाचो निवर्तन्ते अप्राप्य मनसा सह ।
2. मनोवागतीतत्वं परमसत्यस्य
3. बृहत्: परत्वं अनन्तसत्यज्ञानस्य
सच्चिदानन्दमीजस्य, परब्रह्मण: ।
4. सदसदतीतत्वं तत्वस्यासदृस्य or the apparent state of supreme dynamism of the Perfect Peace or Divine Silence which is above the sense of time and that of space = निर्वाण वा कैवल्यम्; The perfection of the Perfect Truth does not depend upon its appearance, manifestation, creation of something other than itself or the salvation of all the creatures that we know of at some time in future. The infinitude or absoluteness of the Supreme Being with its six marks remains समग्र whether It wills or not (to be so or not [to be so]).

ॐ

सत्य ज्ञान अनन्त सत् चित् आनन्द

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ತಪ್ಪು	ಸರಿ
೧	೧೨	ಆಹುದಿದರ	ಅಹುದಿದರ
೩	೨೬	ನಿತ್ರಾಣವಪ್ಪುವದು	ನಿತ್ರಾಣವಪ್ಪುದು
೫	೨	ನಂಗುವಿಂಗಾಲ	ನುಂಗುವಿಂಗಾಲ
೧೨	೧೩	ವಡತಯ	ನಡತೆಯ
"	೧೬	ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕು	ಒಪ್ಪಲೆ ಬೇಕು
೧೫	೨೦	ಮಹಾಭಿಸಿಷ್ಕೃಮಣ	ಮಹಾಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ
೩೦	೩	ಗೆಳೆಯಗೆ	ಗೆಳೆಯನಿಗೆ
೩೬	೧೮	ಘನವಾಂಥ್ಯ	ಘನವಾಂದ್ಯ
೪೨	೨೪	ಮಿಡಿವ	ಮಿದಿವ
೪೬	೨೩	ಮದವೆತ್ತಿ	ಮದವೊತ್ತಿ
೪೭	೨೭	ನಾಗರಿಕತೆಯಂದೆಂದು	ನಾಗರಿಕತೆಯದೆಂದು
೫೯	೨೪	ಮುಂದೆ	ಮಂದೆ
೬೫	೧೯	ಷಂ	—
೯೧	೧	ತಿರುಗಿದವರನ್ನು	ತಿರುಗಿದವರನು
೯೪	೯	ಪಾತ್ರಿಯನ್ನಾಯುವುದೇ ?	ಪಾತ್ರಿಯನ್ನಾಯುವುದೆ ?
"	೧೧	ಶಿವಗಣ	ಶಿವನ ಗಣ ತಾ

ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳು

ಕ. ರಾ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ ದಿ. ಶ್ರೀ ನಂ. ಶ್ರೀ ಸ್ಮಾರಕ " ಮೈಸೂರು ವಿ. ವಿ. ದ ಸುವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವ ಬಹುಮಾನ	"ಕಾವ್ಯಸೂತ್ರ" ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ-ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ
ದೇವರಾಜ ಬಹಾದೂರ ಬಹುಮಾನ	"ರಸಯಜ್ಞ" ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ
ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಅನುದಾನ	"ರಾಷ್ಟ್ರಸೂತ್ರ" ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ
ಮದ್ರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿಯ ಬಹುಮಾನ	"ಮಾನಸದರ್ಪಣ" ಎಂಬ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ
ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಸಂರಕ್ಷಣ ಶಾಖೆಯ ಬಹುಮಾನ	"ನೌಕಾಗೀತ" ಎಂಬ ಕಥನ ಕವನಕ್ಕೆ
ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣಟ್ರಸ್ಟ ಬಹುಮಾನ	"ಜ್ಞಾನಸೂತ್ರ" ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ-ಪೌರಸ್ತ್ಯ ತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ.
ಹೊನ್ನಸೆಟ್ಟಿ ಬಹುಮಾನ ಮೈ. ವಿ. ವಿದ್ಯಾಲಯ	"ಕವಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ" ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ

ಕಿನ್ನರಗೀತ, ಮೇಘನಾದ, ಅಮೃತಬಿಂದು, ಮಂಜುಗೀತ, ಕಂಟಕಾರಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತವೇದ ಎಂಬಿವು ಪ್ರಕಟವಾದ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳು.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶೈಲಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕವೀಂದ್ರ ರವೀಂದ್ರ, ಟಿ ಎಸ್ ಎಲಿಯಟ್ (ಅನು) ಮೊದಲಾದವು ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶಗ್ರಂಥಗಳು.

ರಮಣಮಹರ್ಷಿ, ಮಯೂರಶರ್ಮ ಮುತ್ತು-ರತ್ನ, ಕೌಶಿಕ ರಾಮಾಯಣ ಮುಂತಾದವು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಭಾರತೀಯ ವಾಙ್ಮಯ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯ ಧರ್ಮದ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ	ಅರವಿಂದರ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಅನುವಾದ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ	ಜೆ. ಎಸ್. ಮಿಲ್ಲನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದ
ಕುಂದಮಾಲೆ	ದಿಙ್ನಾಗ ಮಹಾಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಾನುವಾದ
ಭಾಷಣ ಭೈರವರ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಬೇತಾಳಗಳ ಕುಣಿತ	ವಿಡಂಬನ ಗ್ರಂಥಗಳು
ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಮನುವಿನ ಕೊಡುಗೆ (ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಬಂಧ) ಮನುಸ್ಮೃತಿಯ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ	ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ. ವಿ. ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಭಾಷಾಂತರಗಳು
ಪಂಚಮುಖಿ (ಪ್ರಬಂಧ) ನೆಹರು ಉವಾಚ (ಸೂಕ್ತಿಮಾಲೆ) ಉ. ಕ. ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳು ವಿದೇಶದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳು ಕದಂಬ ವೈಭವ	(ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ) ಕಥನ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಬನವಾಸಿಯ ಕದಂಬರು (ಇತಿಹಾಸ)	